

1 srijeda, 20.11.1996.
2 [Otvorena sjednica]
3 ... Početak u 10.10h
4 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molimo da svi ustanete.
5 Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zasjeda.
6 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Nastavljamo sa raspravom. Molimo
7 sjednite.
8 Gospodine sekretaru, molim Vas da uvedete optuženoga.
9 [Optuženi je ušao u sudnicu]
10 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Prije nego što predam riječ strankama,
11 da li me svi dobro čujete? Gospodine Erdemoviću? Gospodine Babiću?
12 Gospodine Erdemoviću?
13 Da li su prevodioci spremni? Da.
14 Da li me sada čujete, gospodine Erdemoviću? Čujete me?
15 Ne čujete me u kabini? Da li možete čuti prijevod u kabini? Da li možete
16 čuti prijevod koji dolazi iz kabine? Da li čujete kabinu?
17 OPTUŽENI: Da, čujem.
18 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Dakle, nastavljamo sa raspravom. Prije
19 nego što dam riječ Obrani koja će saslušati svoje svjedoke, Sudsko vijeće smatra
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 da nije dobilo dovoljno objašnjenja o nekoliko pitanja koja se odnose na
2 postojanje eventualnih olakšavajućih ili otežavajućih okolnosti. I Sudsko vijeće
3 smatra da sada u potpunosti ne može ispuniti svoj zadatak, a to je da izrekne
4 presudu. I zbog toga, sudije ovog Sudskog vijeća smatraju da moraju postaviti
5 još određen broj pitanja pod zakletvom gospodinu Draženu Erdemoviću.

6 Molim Vas, gospodine Erdemoviću, da se ponovno sjednete za stol za
7 svjedoke, molim Vas da ponovno položite zakletvu i da odgovorite na pitanja koja
8 će Vam postaviti predsjedavajući sudija. Molim Vas da ponovno položite zakletvu.

9 SVJEDOK: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, cijelu istinu i
10 ništa osim istine.

11 SVJEDOK: DRAŽEN ERDEMOVIĆ [nastavak]

12 Dodatno ispituje Sudsko vijeće:

13 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Hvala. Molim Vas sjednite.

14 Jučer, gospodine Erdemoviću, dok ste svjedočili, rekli ste da ste bili
15 služili u Armiji Bosne i Hercegovine, znači u armiji Vlade, zatim u vojsci HVO-
16 a, a zatim i u vojsci bosanskih Srba. Naše pitanje je sljedeće: jučer ste nam
17 rekli da prije nego što ste pristupili HVO-u, bili ste u Armiji Bosne i
18 Hercegovine. Da li biste nam mogli reći nešto detaljnije o sljedećem; odnosno,
19 kada ste pristupili Armiji Bosne i Hercegovine, kada ste napustili Armiju Bosne
20 i Hercegovine i zašto?

21 O: Tačan datum ne znam kad sam pristupio. Pristupio sam tada kad sam
22 dobio poziv od Vojnog odsjeka u Tuzli. Bio sam u mjesnoj zajednici svojoj, u

23
24
25
26
27
28
29
30

1 TO-u. Kasnije sam bio kod... u minobacačlijamja /sic/, izviđač na minobacačima,
2 u Armiji Bosne i Hercegovine. Armiju Bosne i Hercegovine sam nast... napustio
3 negdje 1992. godine, sad... u novembru mjesecu, ja mislim. Armiju Bosne i
4 Hercegovine sam napustio zbog toga - juče sam rekao - što sam z...želio da se
5 izvučem, da što manje učestvujem u bor... borbenim dejstvima, jel /sic/ mi nije
6 bilo do rata i bio sam na lakšoj dužnosti, odnosno, obavio sam... obavljao sam
7 poslove koje je obavljala Vojna policija, tj. obezbjeđenje komande i kontrolni
8 punkt.

9 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Dakle, Vi ste pristupili Armiji Bosne i
10 Hercegovine u kojem trenutku, točno?

11 O: Kad sam pozvat' od vlasti.

12 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Kojeg mjeseca, koje godine? Ne pitam
13 Vas točno za dan.

14 O: Ah, negdje u... krajem maja, kad je izbio sukob između vojske, st...
15 odnosno bivše JNA i pripadnika MUP-a u Tuzli. Negdje krajem maja 1992. godine.

16 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Jučer ste rekli, gospodine
17 Erdemoviću...

18 Hvala što ste donijeli stolice za stražare. Možete sjesti.

19 Jučer ste nam rekli, gospodine Erdemoviću, da Vi niste bili pripadnik
20 vojske bosanskih Srba, već da ste bili prisiljeni služiti u toj vojsci. Da li to
21 znači da je ta vojna služba bila obavezna kod bosanskih Srba?

22 O: Kod bosanskih Srba? Pa naravno da je bila obavezna. Samo oni koji su
23 imali novac i koji su mogli nešto... otkupiti svoj život, da ne idu u rat, ti su
24 bili na slobodi. A ti, zna se koji su bili, koji su imali privatna preduzeća,
25 privatne kafiće, privatne benzinske pumpe i šta ti ja znam sve šta

26

27

28

29

30

1 nisu imali. A ja nisam imao da platim i morao sam u vojsku. Jednostavno, nisam
2 imao da prehranjujem svoje dijete i sebe i porodicu. Morao sam. Niko me nije ni
3 pitao: "'Oćeš li il' nećeš?". Ako nećeš milom, dobiješ batine, onda te odvedu.
4 Ako se još buniš, dobiješ batine. Obuku te fino, daju ti uniformu, pušku i
5 odvedu te tamo gdje ti nikad nisi prije bio. I naravno, kazna - mjesec dana na
6 toj liniji da provedeš, i to najgoroj liniji. Eto, to je tako bilo. To znaju
7 svi, ne samo ja, svi znaju ovo... i koji su pritvoreni ovde, šta se dešavalo. Ja
8 taj rat nisam želio. Niko me nije pitô: "Dražene Erdemoviću, da l' ste Vi
9 glasali za SDS, HDZ i SDA?" Ne, ja sam glasao za refromske /sic/ snage u Tuzli,
10 koje su pobijedile jedino u Tuzli, koje nisu bile za rat. Al' me niko nije pitao
11 da l' sam ja glasao za to, i ako ja sam glasao za to znači ja nisam za rat.
12 Zašto sam pozvan u rat, zbog čega? Koji su motivi? Ja nemam motiva za rat,
13 ljudi. Shvatate Vi mene? Ja nisam imô motiva za rat. Ima l' neko da me shvati,
14 možda? Moja supruga je Srpkinja. Nije ona kriva što je ona Srpkinja, što sam ja
15 Hrvat, što su Srbi i Hrvati ratovali između se. Sad ja nju treba da mrzim zato
16 što je ona srpske nacionalnosti, ili, šta ja znam, nekog Muslimana tamo?

17 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Gospodine Dražene Erdemoviću, molim Vas
18 da me saslušate za jedan trenutak, molim Vas. Htio bih Vam nešto reći. Molim
19 Vas, pustite, dozvolite da predsjedavajući sudija kaže ono što želi. Ako Vam
20 postavljamo određena pitanja danas, to je zato što se nalazite pred Sudom, a Sud
21 je jedno objektivno i nezavisno tijelo. I ako Vam mi postavljamo sva ova

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 pitanja, to je samo stoga što nam trebaju svi ti elementi kako bismo mogli
2 izreći našu presudu na najobjektivniji i najnepristraniji način. Molim Vas da to
3 pokušate shvatiti i da pokušate odgovoriti na pitanja Suda.

4 O: /nečujno/ ...ću Vam objasniti. Ja to shvatam, al' meni je ovo
5 dvanaesti put kako... kako ja ponavljam ovu svoju priču što mi je život
6 uništila. Shvatite Vi mene, dvanaesti put. Jedno vrijeme, od kad sam svjedočio
7 na... u procesu iznošenja dokaza protiv Mladića i Karadžića, kad sam se vratio
8 tamo u pritvor, tri-čet'ri dana nisam mogao da ustanem - imam čir, doktori su
9 ustanovili - kol'ko je to uticalo na moje zdravlje. I taman sam - izvršila se
10 ovdje operacija, u Holandiji - taman je sve to počelo da... da se stabilizuje.
11 Juče sam opet... vidili ste kako sam istupio, ali ja se izvinjavam zbog mog
12 istupa juče, kad sam skinuo košulju i pokazao svoje rane. Ja mislim da... da Vi
13 možete da me shvatite.

14 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Da. Ali gospodine Erdemović, to je zbog
15 toga što mi želimo ovo shvatiti. Ne želimo shvatiti samo ono što je rekao Dražen
16 Erdemović, želimo shvatiti ono što se dogodilo s onim ljudima koji su mrtvi. Mi
17 pokušavamo donijeti presudu koja je pravedna, koja je objektivna, koja bi i Vama
18 učinila pravdu, ali isto tako i žrtvama. Zbog toga moramo postavljati ova
19 pitanja, iako je to možda i dvanaesti put za Vas. Žao mi je zbog toga, gospodine
20 Erdemović, ali ja ne mogu ništa učiniti ako u nekim iskazima i izlaganjima, bilo
21 Obrane, bilo Tužilaštva, ima nekih nejasnih mjesta. Sudije moraju napraviti svoj

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 posao. Za Vas je to dvanaesti put što svjedočite, za nas je to drugi puta. Ja ne
2 mogu ništa učiniti ako ste Vi razgovarali u međuvremenu sa istražiteljima ili sa
3 novinarima, ali Sud mora postaviti još nekoliko pitanja, jer kada se govori o
4 olakšavajućim okolnostima, one se moraju dokazati. Moramo dokazati da je
5 postojala suradnja i zbog toga Vam želim, zaista, na najmirniji način to
6 objasniti. Molim Vas da uložite još malo truda, još malo napora za ovaj Sud. To
7 je i za Vas jedna garancija i to je u Vašem interesu.

8 Što se tiče olakšavajućih okolnosti i prisile o kojoj ste govorili -
9 puno ste govorili o prisili, o tome da ste bili natjerani da radite određene
10 stvari - htjeli bismo, stoga, znati koliko ste bili upoznati s određenim
11 stvarima. Kakve ste informacije imali? Ne možemo shvatiti kako, u tom vrlo
12 burnom području Republike Srpske, niste imali pristup određenim medijima i
13 informacijama. Jučer nam niste u potpunosti odgovorili na to pitanje. Pokušaću
14 ga ponovo postaviti na jasan način, a Vas molim da se smirite i da pažljivo i
15 mirno pokušate dati odgovor sucima. To nije odgovor niti za Tužilaštvo, niti za
16 Obranu, već za nas, za sudije, jer sudije će konačno odlučiti o Vašoj sudbini. I
17 zbog toga Vas, gospodine Erdemoviću, molim da se priberete, da se smirite i da
18 pokušate mirno odgovoriti na ova pitanja.

19 Otkada ste došli u Republiku Srpsku, da li ste imali pristup medijima?
20 Kakvu vrstu informacija ste imali na raspolaganju, koje se odnose i na politiku
21 političkih i vojnih vođa tog područja, u svojstvu vojnika? Da li ste imali
22 pristup informacijama koje se odnose na politiku i na praksu koju je provodila

23
24
25
26
27
28
29
30

1 armija bosanskih Srba, a ovdje govorim u prvom redu o etničkom čišćenju? Ovo je
2 za nas izuzetno važno i molim Vas da pokušate odgovoriti na ovo pitanje.

3 O: Eh, poštovani Sude, pokušaću da Vam odgovorim kako ja mogu i kako ja
4 znam. Ja se nisam bavio politikom, ali pokušaću. Naravno, gledao sam TV, slušao
5 sam "Dnevnik", da Vam kažem da se... da se nije toliko govorilo javno o tim
6 etničkim čišćenjima. Prije svega, da Vam kažem da ne vjerujem da bi to uradila
7 ijedna televizija ijedne zemlje, da prikazuje svoje z... svoju zemlju i svoju
8 vladu koja komanduje tom zemljom, da prikazuje da ona et... etnički čisti
9 prostore. Sad, da li su to oni stvarno planirali, da l' su to j... oni imali, ja
10 ne znam. Ja sam bio na mla... malom položaju da bi' znao šta su oni planirali.
11 Ali, isto tako, gledao sam te medije, npr. kad su izbili sukobi između Hrvata i
12 Muslimana, i tada sam se zapitao, pa kako su... zašto su izbili sukobi između
13 Hrvata i Muslimana kad su oni na početku rata borili se protiv Srba? Pitao sam
14 se, a ne znam odgovor, ne znam zašto. Ja ne znam zašto, a vjerovatno te vlasti,
15 hrvatske i muslimanske, znaju. Pa onda, gledao sam i sto na medijima, Fikret
16 Abdić i njegovi Muslimani ratuju protiv Muslimana iz Bihaća, 5. korpusa Armije
17 Bosne i Hercegovine. Zašto? Ja ne znam zašto. E to sam gledao na Televiziji
18 Republike Srpske. Oni su samo prikazivali, tada, u to vrijeme kad sam ja bio,
19 kako Muslimani i hro... i Hrvati ratuju između se, kako Muslimani zovu...

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Muslimani Fikreta Abdića zovu u pomoć Srbe da im pomognu protiv 5. korpusa
2 Armije Bosne i Hercegovine. Ja... ja n... ne... ja sam se tačno pitao zašto ti
3 ljudi ratuju jedni protiv sebe, ako je to rat između Srba, Muslimana i Hrvata?
4 Zašto Muslimani ratuju između se, zašto h... Hrvati i Muslimani ratuju? Ako su
5 do juče ratovali protiv Srba, zašto su oni sada zaratili? A ja ne znam zašto, Ne
6 znam.

7 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Ali, da li u Vašem odredu, za vrijeme
8 tih događaja iz Srebrenice, da li je bilo nekih rasističkih govora? Da li su
9 Vaši prijatelji govorili: "Sve ćemo ih pobiti, sve ćemo ih istrijebiti,
10 pobijedit ćemo"? To bismo htjeli znati. Vi ste nam rekli ono što Vi znate i mi
11 bismo htjeli bolje shvatiti.

12 O: Treba li v...veći primjer nego što sam ispričao taj slučaj što je se
13 desio, što niko nije znao? Čak i Tužilaštvo je priznalo da nisu znali za t... za
14 to da se desio zločin na tom mjestu, što sam ja ispričao. Zar treba više da
15 pričam, ako je tu stradalo hiljadu i nešto ljudi? Ako je stradalo... šta ja
16 znam, još u... čuo sam, u Novoj Kasabi, u... šta ja znam još gdje. S...svugdje
17 je stradalo. Zar treba da pričam više da... da je to zločin? Prije svega, želim
18 Vam reći da sam ja izabrao gospodina Babića... mene... meni jesu život uništili
19 pojedini Srbi, ali nisu svi. Sad ću Vam objasniti to, shvatit ćete. Ja sam
20 izabrao gospodina Babića zato što su, čim sam ja ispričao to novinarki i uhapšen
21 u Jugoslaviji, srpski mediji u Republici Srpskoj su proglasili da sam ja
22 hrvatski špijun, da sam lud. A ja sam izabrao gospodina Babića zato što sam
23 vidio da je pošten čovjek. Dao sam mu jedno...

24
25
26
27
28
29
30

1 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Gospodine Erdemoviću, htio bih Vam
2 postaviti jedno drugo pitanje. Pretpostavljam da ste izabrali gospodina Babića
3 zato što je on, po Vašem mišljenju, najbolji advokat. Ali niste u potpunosti
4 odgovorili na moje pitanje. Žao mi je...

5 O: Želim da Vam objasnim. Želim da Vam objasnim. Već sam rekao: mediji u
6 Republici Srpskoj su počeli manipulirati /sic/sa mnom, sa mnom kao pojedincom
7 /sic/, da sam ja hrvatski špijun. Je l' shvatate šta Vam govorim sad, da su
8 mediji već, u Republici Srpskoj, počeli da govore da sam ja hrvatski špijun.
9 Izvinjavam se, da li me razumijete šta sam Vam sad želio time objasniti?

10 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Da, postaviću Vam jedno drugo pitanje
11 kako bih saznao koliko ste bili upoznati sa ovim događajima. U Vašem rasporedu
12 ima nekih nejasnih stvari. Naime, jučer ste nam rekli da, ujutro 14. jula, dok
13 ste bili u Vlasenici - ako se dobro sjećam - znači, tada ste dobili jedno novo
14 naređenje. Morali ste obaviti jednu misiju, jedan zadatak, i rečeno Vam je da
15 morate dati izvještaj u Zvornik. Da li je to tô?

16 O: Nisam rekao četrnaesti, izvinjavam se, rekao sam šestane... 16-og,
17 kad sam se vratio sa sahrane od kolege iz Trebinja. Petnaestog sam se... kasno
18 naveče smo se vratili, ja i kolege još koje su išle na sahranu. Ujutru, 16-og,
19 kad sam ustao, Gojković Brano, koji je bio tad komandir grupe, rekao je da
20 sjed'em /sic/ u vozilo i da idemo na... na zadatak. I rek... tad sam saznao da
21 on ide u Zvornik da se javi u komandu. Tako sam juče rekao. Na to sam mislio,

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 a ako nisam dobro objasnio hvala Vam što ste me pitali za to. I sve, molim Vas,
2 sve što Vam nije jasno, što nisam pojasnio dobro, da me pitate, da ne bi bilo
3 kasnije ponovno pitanja.

4 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Ono što nije bilo jasno, reći ću Vam
5 odmah. Sada nam kažete da je to bilo 16. jula, ali mi smo sve usporedili sa
6 dokaznim predmetima, a to je transkript, zapis Vaših izjava koje ste dali za
7 vrijeme rasprave protiv Karadžića i Mladića. Dakle i to smo mi pogledali. Vašu
8 izjavu od jučer smo usporedili sa onim prijašnjim. Istina je da, ako ste dali
9 već dvanaest izjava, sva sreća da imamo svega dvije, jer moramo vidjeti kolika
10 je koherentnost između tih dokaznih predmeta koje nam je dalo Tužilaštvo. I
11 vidjeli smo da postoji jedna rupa u Vašem rasporedu, između 14. i 16. jula. Da
12 li nam možete reći općenito, što se bilo dogodilo 14-og i 15-og - nećemo
13 govoriti o 16. julu - i posebno, što se tiče Vaših kolega?

14 O: Kak... ja sam dobio prijevod, eh... da, da ste Vi rekli kako postoji
15 rupa između 14-og i... i 15-og. Da, postoji rupa između 13-og i 16-og. 13-og
16 ujutru, kad sam... kad s... kad smo... 12-og smo naveče došli iz Srebrenice u
17 Vlasenicu, u bazu. Tad sam saznao da je naš komandant se prevrnio /sic/ sa
18 vojni... imao saobraćajni udes sa vojnim transporterom i tada je smrtno stradao
19 jedan naš kolega koji je bio na... u tom vozilu. Trinaestog ujutru, kad smo
20 ustali, određen sam da idem sa nekoliko drugova na sahranu tom čovjeku u
21 Trebinje. U Trebinju smo bili... taj dan smo proveli u putu, pošto je sada tamo
22 rat, mo... oko Sarajeva se mora zaobilaziti nekim šumskim putevima i tako.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 Dugo se putuje do Trebinja, iz Vlasenice do Trebinja. Čitav dan smo putovali,
2 stigli smo u Trebinje ujutru oko 4 sata. 14-og smo sahranili tog druga, 15-og
3 smo se vratili. Da li sad u potpunosti shvatate te datume?

4 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] U redu. I dalje, u vezi tog elementa
5 prisile, rekli ste da ste se suprotstavljali naređenjima Vaših pretpostavljenih.
6 Molim Vas za neka pojašnjenja, u ime mojih kolega i u moje ime. Rekli ste da ste
7 morali slušati naređenja potporučnika čije nam ime i prezime niste rekli. A isto
8 tako ste nam rekli da ste bili pod službom i odgovarali Branetu Gojkoviću. Da li
9 nam možete nešto reći o onima koji su bili prisutni na mjestu smaknuća i kome
10 ste točno rekli da ne želite sudjelovati u smaknućima? To je zaista ključno
11 pitanje. Vi ste nam rekli: "Ja sam bio pod prisilom. Fizički su me natjerali da
12 to učinim i moralno." To je dio Vaše obrane i Sud bi htio da ponovno kažete
13 točno tko je bio tamo, ko su bili Vaši pretpostavljeni, koja su njihova imena i
14 kome ste točno, imenom i prezimenom, rekli da ne želite učestvovati u tim
15 djelima?

16 O: S...sad ću prvo početi sa... da Vam kažem ko je komandant naše
17 jedinice, moje jedinice u kojoj sam bio - bivše jedinice. Komandant je poručnik
18 Milorad Pelemiš. Prije je bio po...potporučnik, ali kasnije je dobio čin -
19 odnosno unaprjeđenje - poručnik. Poručnik Milorad Pelemiš, 16. jula je za
20 komandira grupe u kojoj sam se i ja nalazio, koja je izvršila smaknuće Muslimana
21 iz Srebrenice, je bio komandir Gojković Brano iz vlaseničkog voda.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Kad ste me pitali kome i kako sam ja rekao da ne želim učestvovati, ja sam to
2 rekao pred... i pred Branom i pred ostalim vojnicima. Niko me tada nije podržao.
3 Ne znam zašto, ali niko me nije podržao tada. A kasnije, kad je došao taj
4 potpukovnik - juče smo pričali o tom potpukovniku ponovo kad je došao...
5 Ustvari, sad, izvinjavam se, kad sam rekao da ne želim učestvovati, Gojković
6 Brano mi je jasno, kao komandir d... grupe, jasno i glasno rekao: "Ako ne želiš,
7 stani s njima il' daj pušku njima nek' oni pucaju u tebe." Tako je bilo. Ja
8 to... ja ka... pričam istinu, rekao sam da ću reći istinu, pričam istinu. Tako
9 je bilo. Vi možete da n... vjerujete, možete da ne vjerujete, ali ja znam šta je
10 istina i znam šta mene boli, šta mi je život uništilo. Kasnije, kad je došao taj
11 potpukovnik, tada je... Brano ništa nije rekao. Kad je potpukovnik rekao da ima
12 u domu 500 Muslimana koji žele da pobjegnu i da treba da idemo gore u taj dom,
13 ja sam glasno i jasno rekao potpukovniku da ja ne želim više i da nisam ničiji
14 robot za ubijanje i da mi je dosta krvi - "zar nije dosta 'vol'ko mrtvih?". I da
15 mi je rekao da moram, ja bi' pucao u njega. A tad su me podržali trojica drugova
16 i ostali su pristali, i sve je ostalo na tome, mada sam ja sumnjao da ću imati
17 problema zbog toga jer sam znao da će Brano podnijeti izvještaj Pelemišu, što se
18 i obistinilo kasnije: u mene je pucao čovjek koji je se hvalio da je ubio taj
19 dan najviše ljudi na toj farmi, to jest Savanović Stanko.

20 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Da, baš po tom pitanju, hvala Vam što
21 ste nam dali pojašnjenja, ali ono što bih Vas sada htio upitati je sljedeće:
22 Odnosi se na rane - Vi ste nam pokazali rane koje imate na Vašem tijelu - da li

23
24
25
26
27
28
29
30

1 biste nam mogli ponovno reći u kojim se okolnostima dogodio taj slučaj
2 ranjavanja? Vi ste rekli: "Pucao je 'taj i taj', jer je znao kakva je bila moja
3 reakcija". Molim Vas da nam to malo pojasnite, to je isto dio Vaše obrane.
4 Hvala.

5 O: Da. Kao što sam juče rekao, Kremenović je bio sa nekom grupom na
6 drugom zadatku i oni su taj zadatak odbili. I, Kremenović je... ja nisam znao
7 to. Mi smo bili u Vlasenici, a Pelemiš je sa Salapurom išao tamo da ubijedi njih
8 da oni taj zadatak izvrše. Međutim, oni su odbili, nisu želeli da učestvuju u
9 prljavom poslu, pošto su... pošto je Kremenović dobro poznao Salapuru, znao je
10 kakve je sve prljave poslove on radio. Vratio se Kremenović sa svojom grupom 22.
11 jula 1995. godine, i... i mi smo isto došli iz Vlasenice u Bijeljinu. Sastao sam
12 se sa Kremenovićem. Juče sam Vam rekao da sam tih dana poslije Srebrenice puno
13 pio i da sam malo pro... vremena provodio u kući. To je istina, ne krijem. Kad
14 smo... Kremenović mi je re... tada saopštio... ispričao mi je šta se sve desilo.
15 Ja njemu nisam ispričao šta se sve desilo. On kaže, rekao mi je ovim riječima:
16 "Neće oni mene uvući u svoje prljave poslove, neće oni mene iskoristiti." Ja sam
17 samo... suze su mi same krenule. Mene su... mislio sam u sebi: "Mene su već
18 iskoristili." Pričali smo o tome i Kremenović mi je rekô da dvadeset trećeg, u
19 12 sati, treba da bude sastanak na kojem ćemo tražit' da se odvojimo od
20 vlaseničkog vođa, od ljudi koji su bili nacionalisti, da tražimo smjenu
21 Pelemiša. I šta ti ja znam šta bi se sve desilo, ko zna tok tog sastanka /sic/.
22 Međutim, tu noć u mene, u Kremenovića i još jednog prijatelja pucao je Savanović
23 Stanko. A sa' ću Vam objasniti da znate da je stvarno... mislim da b... mogu da
24 Vam...

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Vi ste vidjeli Stanka? Znae da je
2 Stanko to sigurno?

3 O: /nećujno/ Sad ću Vam o...objasniti. Kad smo izašli iz tog kafića bilo
4 je već 12 sati noći /sic/, bio je već kraj. Bio sam u poprilično pijanom stanju.
5 Želeo sam da idem kući, međutim, Kremenović mi je govorio: "'Ajde sa mnom da
6 pričamo, št... z... ko zna šta će se sutra desiti. Šta d...da... da vidimo šta
7 ćemo u... šta možemo uraditi.", jel /sic/ mi je puno vjerovô. On mi je i spasio
8 dvaput život. On me spasio kad sam bio ranjen. N...na njegovu intervenciju sam
9 prebačen u... u Beograd. Na njegovo... kasnije me spasio kad su me ponovo htjeli
10 ubit', kad sam stupio u... u kontakt s novinarkom - i šta ti ja znam više, da ne
11 pravi... ne pričam - da ne pravim probleme tom čovjeku, jel /sic/ on se nalazi u
12 Saveznoj Republici Jugoslaviji.

13 Ah, Savanović Stanko je pucao u mene i još jednog pripadnika jedinice, i
14 Kremenovića. Taj drugi pripadnik jedinice je Musliman, ja sam Hrvat. Kremenović
15 je Srbin, poručnik po činu, zamjenik komandanta naše jedinice. Sad ću Vam
16 objasniti zašto znam da s... da su to naredili Sarlapura /?Salapura/ i Mišo.
17 Ako... ako imalo... imam novine, mogu da Vam pokažem... svaki incident koji se
18 desi u... u kafani, u... bilo gdje, na ulici, idem pred Vojni sud u... u
19 Bijeljini. Međutim, ist... istražne sudije su utvrdile da je Savanović Stanko,
20 bez ikakvog povoda, pokušao višestruko ubojstvo. On je pokušao tri čovjeka da
21 ubije. E, ja sam tražio tu opet neko objašnjenje - 'ajde, zašto? 'Ajde, ja sam
22 Hrvat - šta ćeš - "ustaša", pa za mene ne odgovara, taj Musliman isto. Kad su
23 nas pitale istražne sudije: "'Oćete teretit?'" - šta ću teretit' kad znam da
24
25
26
27
28
29
30

1 ne mogu n...ni za šta teretit', kad me nik... niko ni... ni ne sluša. Mogu da
2 pričam šta god hoću, niko me ne sluša. Ali, zar postoji to u jednoj vojsci da
3 vojnik obični puca u oficira, ustvari da ga pokuša ubiti i da ne odgovara za to?
4 A znate zašto nije odgovarao? Zato što ga je štitio pukovnik Salapura,
5 obavještajac Glavnog štaba Vojske Republike Srpske, i što mu je on izdô to
6 naređenje. To je moje objašnjenje. To je Kremenović potvrdio novinarki.

7 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Vi ste bili ranjeni, Vi ste podnijeli
8 tužbu, došlo je do krivičnog postupka i saslušala Vas je Vojna policija ili
9 pravosudni organi?

10 O: Ja sam bio u veoma teškom stanju, čak i ljekari su mojoj supruzi
11 /sic/ rekli da bude spremna na sve najgore, jel /sic/ oni... oni nisu mislili da
12 ću ja ostati živ. Ja sam imao dvije rane u stomak i jednu u... u pluća. Imao
13 sam, znači, dvije operacije istodobno /sic/ u Bijeljini, na intervenciju
14 Kremenovića. Nisam... operacija u Bijeljini nije uspjela. Na intervenciju
15 Kremenovića i još nekih kolega iz jedinice, ja sam prebačen u Beograd. Kažem,
16 hvala Bogu i hvala ljekarima na VMA u Beogradu, ostao sam živ. Kad sam malo se
17 oporavio, nisam mogao ni da pričam. Imao sam s... svakakve priključke na sebi, u
18 ustima, u... da više ne objašnjavam gdje. Došli su ljudi - istražitelji iz
19 Bijeljine - i pitali su me da li ja 'oću da budem svjedok i da kažem da li je
20 k... Savanović Stanko stvarno htjeo da ubije. On se branio da nije htjeo da
21 ubije. Naravno, branio se da nije htjeo da ubije nikog. Slučajno. Slučajno. Meni
22 čovjek može da objasni, drug, kolega da ispali metak u čovjeka slučajno - to se

23
24
25
26
27
28
29
30

1 desi, naravno, oružje - al' tri metka, u Muslimana dva, u Kremenovića jedan, i
2 šta ti ja znam gdje je sve ispalio metke. To ne može niko da mi objasni. Ja sam
3 to rekao: "Ne želim da podnosim tužbu, k...kad znam da n...nema od tog ništa."
4 Šta da... k... kako da se suprotstavim? Kako da ga... da ga tužim kad n...ne
5 mogu ništa postić'?' To su mi rekli i ti organi koji su došli mene, na VMA u
6 Beogradu, da pitaju k... šta se desilo. Pozvan sam na Sud da svjedočim, međutim,
7 nit' je bio Savanović, niti je iko bio ko je tu bio odgovoran /sic/. Pozvali su,
8 raspitivali su se od tog gazde tog objekta. Čovjek je rekao da je... da je d...
9 da je Savanović iz čistog mira izvadio pištolj i poco /sic/ pucat po nama,
10 kolegama iz svoje jedinice. Eto.

11 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Hvala Vam. Vaš ugovor sa vojskom ističe
12 1997. godine. Do kada ste Vi primali plaću i kada ste, zapravo, prestali biti
13 vojnik?

14 O: Pa kad... kad sam ranjen, a platu nisam primao redovno i ne znam
15 stvarno kad sam zadnji put dobio platu. Jel /sic/ prošlo je već godinu i nešto
16 dana kako sam ja ranjen, a platu nisam primio ne znam ni ja kad.

17 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] A sada nešto u vezi samih činjenica. To
18 je posljednje pitanje koje Vam mi želimo postaviti. Rekli ste sami - nažalost,
19 radi se o jednom tehničkom pitanju koje Vam moramo postaviti - rekli ste da ste
20 imali "kalašnjikov". To je jedna vrsta mitraljeza kojim se puca iz rafala, ali
21 Vi ste rekli - ne znam da li je to bilo jučer ili za vrijeme rasprave protiv
22 Karadžića i Mladića - da ste pucali pojedinačno. Sjećate se kada sam Vas pitao
23 da li ste vidjeli Vaše žrtve, da li ste zaista ciljali na žrtve, na ljude koji
24
25
26
27
28
29
30

1 su Vam bili okrenuti leđima, ili ste pucali rafalom?

2 O: Sa... sad ću Vam reći. Rekao sam da sam pucao pojedinačno, ciljao
3 nisam. Kada bi' pritiskao obarač zažmirio sam, i kad bi ispalio metak okrenio
4 /sic/ sam se da ne gledam te ljude kako padaju. Tako je bilo, a ja ne znam
5 sad... ja tako kažem.

6 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Još imamo jedno posljednje pitanje, ne
7 za Vas, nego za gospodina Babića.

8 Gospodine Babić, molim Vas, jučer ste spomenuli jedno rješenje Vrhovnog
9 suda SRJ. Da li bismo mi mogli dobiti to rješenje?

10 G. BABIĆ: /nečujno/ Uvaženi predsjedniče, ne Vrhovnog suda SRJ, nego
11 nadležnog Suda SRJ. Možda je tu jedna omaška. Nadležnog Suda.

12 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Da, došlo je, dakle, do nesporazuma. Da
13 li imate to rješenje kod Vas, gospodine Babiću?

14 G. BABIĆ: /prevod engleskog transkripta: "Da, da."/

15 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Molimo sekretara da nam osigura
16 prijevod, kako bismo mogli biti upoznati sa sadržajem tog rješenja.

17 Molim Vas da predate ovaj dokument Sekretarijatu. Hvala.

18 Gospodine Erdemoviću, jučer ste rekli da biste željeli nešto reći o
19 određenom broju olakšavajućih okolnosti. U prikladno vrijeme zamolit ćemo Vas da
20 ponovno dođete ovdje svjedočiti.

21 Samo bih htio vidjeti sada da li moje kolege eventualno imaju još nekih
22 pitanja. Ne? Dobro.

23 Gospodine Erdemoviću, možete se vratiti na svoje mjesto.

24 SVJEDOK: Hvala, i izvinjavam se juče...jučerašnji ispad kad sam pokazao
25 svoje rane.

26 [Svjedok se povlači]

27 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Dakle, sada ćemo nastaviti sa našim
28
29
30

1 dnevni redom, onako kako smo se dogovorili jučer. Predviđeno je da ćemo prvo
2 čuti gospodina Babića, koji je htio saslušati svjedoke koji će govoriti o
3 olakšavajućim okolnostima, budući da je to Vaš način obrane.

4 Da li Vi prvo želite dati neku uvodnu riječ, gospodine Babiću, ili kako
5 namjeravate organizirati ovo izlaganje i svjedočenje? Imate riječ.

6 G. BABIĆ: Uvaženi predsjedniče, ja želim samo ovo da kažem: Jučerašnjim
7 danom, a i danas, mislim da su mnoge olakšavajuće okolnosti i očiglednije i
8 jasnije. Da bi kompletirali sve to, predložio sam na prošlom zasedanju i
9 konstitutivnoj konferenciji da se pribavi izveštaj eksperata psihijatarata i da to
10 bude sastavni deo ovog predmeta - i prvi i drugi izveštaj - i da se pribavi
11 izveštaj o zdravstvenom stanju, sadašnjem zdravstvenom stanju i ukupnom
12 zdravstvenom stanju optuženog Erdemovića. Ja verujem da je to već Sekretarijat
13 učinio. Druga strana olakšavajućih okolnosti je: kakav je Erdemović po
14 karakteru. Zato sam našao za potrebno da se saslušaju svedoci koje je Sud i
15 odredio. I ja bih o olakšavajućim okolnostima na kraju govorio u svojoj završnoj
16 reči, a prvo bih čuo svedoke. Red... možemo prvo da čujemo svedoka na okolnosti
17 da je... da mu je Erdemović - kada je to bilo u njegovoj vlasti i u njegovoj
18 volji, kada je slobodnom voljom odlučivao - da mu je spasio život, a posle ćemo
19 čuti i drugog svedoka.

20 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Ovo su zaštićeni svjedoci, na šta će
21 nas podsjetiti i sekretar Suda. Da li ćemo početi sa svjedokom "X" ili "Y",
22 gospodine Babiću?

23 G. BABIĆ: Prije... poštovani predsjedniče, meni je svejedno.

24

25

26

27

28

29

30

1 Ja sam predložio sa "X-om", a može i "Y", meni je svejedno.

2 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Tužilaštvo nema nikakav prigovor?

3 G. OSTBERG: /prevod engleskog transkripta: "Nema nikakvih prigovora."/

4 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Dobro. Predlažem da onda počnemo sa
5 svjedokom "X".

6 Gospodine sekretaru, molim Vas da nas podsjetite na mjere koje je
7 usvojilo Sudsko vijeće kako bi se osigurala zaštita svjedoka "X". Možda nas isto
8 tako možete podsjetiti na te mjere. Hvala. Da, molim Vas, možete li nam reći
9 koje su mjere usvojene u ovom Sudskom vijeću u donosu na "X" i "Y"?

10 SEKRETAR: [simultani prevod] U skladu sa dvije preporuke, Sekretarijata
11 i njegovog pravnog odsjeka, a posebno Odsjeka za zaštitu svjedoka, Sudsko vijeće
12 je odobrilo zaštitne mjere koje se sastoje u sljedećem: S jedne strane, neće se
13 otkriti ime svjedoka, nego će se oni zvati "X i "Y"; s druge strane, neće ih se
14 vidjeti dok će ulaziti u dvoranu. Prema tome, za nekoliko minuta ćemo samo
15 spustiti zaslone, a na televizijskim ekranima se neće moći vidjeti lice
16 svjedoka. Ono će biti iskrivljeno, isto kao i glas svjedoka. A ako bude
17 potrebno, kao što je to naložilo Sudsko vijeće, odnosno, budući da je to
18 potrebno, slika će se prikazivati sa 30 minuta zakašnjenja. Prema tome, ako
19 slučajno bude rečeno nešto što se ne bi trebalo reći, imaće se vremena to
20 ispraviti. Potrebno nam je, dakle, sada svega pet minuta kako bismo pripremili
21 dvoranu za ulazak svjedoka.

22 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Dakle, nastaviti ćemo onda u 11.10h.

23 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molimo da svi ustanete.

24 ... Kratka pauza počela u 10.55h

25 ... Sjednica nastavljena u 11.10h

26 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molimo ustanite.

27 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Nastavljamo raspravu. Molim Vas
28 sednite.

29 Gospodine sekretaru, mere koje su neophodne za svedoka su sprovedene,
30

1 te molimo da se uvede svedok "X", ali pre toga hteo bih da se obratim tužiocu, i
2 to vezano za rešenje Višeg suda, nadležnog Suda, koje nam je dao gospodin Babić
3 i sekretar. Gospodin Marro me upravo obavestio da je to rešenje prevedeno i da
4 će biti dostavljeno tužiocu, tj. da će se prevesti.

5 [Svjedok je ušao u sudnicu]

6 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Gospodine "X", da li me čujete na Vašem
7 jeziku? Da li me čujete?

8 SVJEDOK: /prevod engleskog transkripta: "Da."/

9 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Molim Vas da prvo pročitate svečanu
10 izjavu.

11 Molim da se svečana izjava da svedoku.

12 Molim Vas da pročitate svečanu izjavu.

13 SVJEDOK: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, cijelu istinu i
14 ništa osim istine.

15 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Hvala Vam. Možete sestiti. Gospodine "X",
16 Sud Vam se zahvaljuje što ste došli ovde na poziv gospodina Babića. Molim Vas
17 imajte na umu da ste pred Međunarodnim krivičnim sudom, da su obezbeđene sve
18 mere koje ste tražili, stoga možete slobodno bez straha govoriti i
19 najozbiljnije. S obzirom da ono što ćete Vi reći se neće otkriti javno, molim
20 Vas da prvo napišete na ovom parčetu papira Vaše ime i prezime, zatim Vaš datum
21 rođenja, Vaše zanimanje i nacionalnost.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SEKRETAR: [simultani prevod] Dakle, ime i prezime.

2 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Datum rođenja, mesto rođenja,
3 nacionalnost, također i Vaše trenutno zanimanje.

4 A molim Vas da ne strahujete. Ovaj papir će se pokazati gospodinu
5 Babiću, zatim ću taj papir pokazati svojim kolegama sudijama. Ovaj dokument će
6 se zapečatiti - i to u spise Međunarodnog suda - i nikada se neće otkriti
7 javnosti.

8 Gospodine Babiću, imate reč.

9 G. BABIĆ: Hvala, uvaženi predsedniče. Ja ću u pitanjima biti vrlo
10 decidan i zamoliću svedoka da isto tako da decidne odgovore.

11 SVJEDOK "X"

12 Ispituje g. Babić:

13 P: Prvo moje pitanje: da li svedok poznaje optuženog Dražena Erdemovića?

14 O: Da.

15 P: Kada s... od kada ga poznaje i, ako može da kaže, kojom prilikom?

16 O: Dražena upoznajem od novembra mjeseca 1992. godine iz 115. brigade
17 HVO-a, u Vojnoj policiji.

18 P: Tada... OK.

19 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Imamo problem sa prevodom. Ne čujemo
20 prevod svedoka. Možda se radi o tome da mikrofoni nije uključen. Da li
21 prevodilačka kabina čuje svedoka "X"?

22 PREVODILAC: Možete li nešto reći da provjerimo da li Vas se čuje.

23 SVJEDOK: Da.

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Da li sve kabine čuju svjedoka "X"
2 sada?

3 U redu, molim Vas, gospodine Babiću, ponovo postavite Vaše pitanje, i
4 provjerit ćemo da se sve dobro čuje u kabini, da dobro čuju svjedoka "X".

5 G. BABIĆ:

6 P: Pitanje je bilo: da li svedok poznaje optuženog Dražena Erdemovića?

7 O: Da.

8 P: Drugo pitanje je, od k... kada su se upoznali, koj... i kojom
9 prilikom, ako se sećate?

10 O: Novembra mjeseca 1992., bili smo u istoj jedinici, u 115. brigadi
11 HVO-a u Vojnoj policiji.

12 P: Tada kada ste bili zajedno u HVO-u, možete li Sudu nešto reći o
13 Draženu kao čoveku? Kakav je bio kao čovek?

14 O: Pa, nismo bili dugo u toj jedinici skupa, a bio je kao i ostali, nije
15 se izdvajao ni po čemu od ostalih.

16 P: Do kada je Dražen bio u HVO-u?

17 O: Dražen je bio u HVO-u... bili smo... ne znam tačan datum, mislim dan
18 - bio je jedno tri mjeseca, i onda je, zbog prevođenja ljudi srpske
19 nacionalnosti preko linije, bio izdvojen. Prebačen je u drugu jedinicu i poslije
20 nije bio u jedinici sa mnom.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Da li znate, posle toga, gde je Dražen? Gde je Dražen i šta radi?

2 O: Bio je prebačen u neku drugu jedinicu navodno. Ja ga nisam poslije
3 sretô, to je avgusta mjeseca 1994. godine.

4 P: To, avgusta meseca 1994. godine, gde je bilo? Ako možete da kažete u
5 kojoj ste Vi ulozi bili, a ako možete da kažete u kojoj je bio ulozi Dražen, i
6 sve o tom susretu.

7 O: Taj dan su me poslali u komandu bataljona da uzmem oružje i da idem
8 na liniju.

9 P: Kao čiji pripadnik?

10 O: Pripadnik Armije BiH. Naišô sam na planini Majevici, već nije to
11 daleko, naišô sam na Dražena. Primijetio sam Dražena i još jednog vojnika sa
12 njim i bili su sami . Zaustavili su me. Ovaj vojnik jedan je imao oružje,
13 "Škorpion", stavio mi je na čelo. Dražen je tad skočio: "Ne, pusti čovjeka. Ne
14 diraj ga." I onda je se još jedan pojavio iza leđa. Tad sam rekô Draženu, pošto
15 sam ga znao, a ovu dvojicu ne znam: "Šta ćeš ti tu?". Vidio sam ga u u uniformi
16 srpske vojske /nerazgovijetno/. Ovi su onako drsko se nešto objašnjavali, a on
17 mi je rekô tad: "Nemoj me puno pitat'. Moram radit' ovo [redigovano]. Pokušao
18 sam da pobjegnem u Švicarsku i nisu mi dozvolili."

19 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Da, gospodine Babiću?

20 G. BABIĆ: Molim svedoka da ne spominje ime.

21 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Podsjećam svjedoka "X" da smo mi
22 poduzeli mjere da se on zaštiti, ali isto tako moramo zaštititi sve osobe koje on

23

24

25

26

27

28

29

30

1 spominje. Ali uvjeravam Vas, imamo dovoljne zaštitne mjere koje omogućuju da se
2 isprave određeni propusti, ali molim Vas da pazite na to.

3 G. BABIĆ:

4 P: Tom prilikom, da li ste se, iskreno rečeno, uplašili za život?

5 O: Pa kako da ne. Imali su oružje, ja nisam imao ništa kod sebe. Još je
6 ovaj iza imao oružje i nisam znao šta će da uradi.

7 P: Pos...

8 O: Ljudski je... ljudski je, ovaj, da te je strah u takvim situacijama.
9 Iskreno sam se uplašio da će da puca u mene.

10 P: Šta je bilo dalje sa Vama?

11 O: Tad su me... zadržali su me tu dva-tri sata. Ja sam tražio da me
12 puste, ova dvojica nisu dozvoljavala. Međutim, na Draženovo insistiranje...
13 striktno na njegovo insistiranje su me pustili.

14 P: I Vi?

15 O: Tad mi je dao kutiju cigareta, dao mi je paklo pištoljske municije i
16 rekô: "Tuda, čuvaj se brate"

17 P: Je l' to bio poslednji Vaš susret sa Draženom Erdemovićem?

18 O: Da.

19 P: Je l' smatrate da Vam je Dražen Erdemović spasio život?

20 O: Pa u svakom slučaju da jeste.

21 G. BABIĆ: Hvala predsedniče, ja nemam više pitanja.

22 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Gospodine tužioče, da li Vi imate
23 pitanja?

24 G. OSTBERG: [simultani prevod] Ne, gospodine sudijo.

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Gospođo Odio Benito? Gospodine Riad?

2 Ispituje Sudsko vijeće:

3 SUDIJA RIAD: [simultani prevod] Obraćaću Vam se sa "gospodine X" kako ne
4 bih izgovorio Vaše ime. Spomenuli ste da ste poznavali gospodina Erdemovića dok
5 ste bili u Vojnoj policiji. Je li to tačno?

6 O: Da.

7 SUDIJA RIAD: [simultani prevod] Je li to Vojna policija koja je bila
8 srpska i hrvatska?

9 O: To je čisto hrvatska, Vojna policija HVO-a.

10 SUDIJA RIAD: [simultani prevod] Da, bosanskih Hrvata. Bosanskih Hrvata?

11 O: Tako je.

12 SUDIJA RIAD: [simultani prevod] I on je bio otpušten iz te policije zato
13 što je pomagao Srbima da iz Hrvatske pređu u Srbiju, ili na deo teritorije
14 bosanskih Srba. Da li je to tačno?

15 O: Ne, ne iz Hrvatske. Iz... iz dijela Federacije, područja koje je
16 kontrolisala Armija BiH. Pomagao je stanovništvu srpske nacionalnosti da pređe u
17 dio Republike Srpske. Ne u Srbiju, već u Republiku Srpsku.

18 SUDIJA RIAD: [simultani prevod] Znači, u Republiku Srpsku.

19 O: Da.

20 SUDIJA RIAD: [simultani prevod] Da li je pomagao i neke druge, na
21 primer, da li je pomagao Muslimanima da se vrate u Bosnu, ili na primer,
22 Hrvatima da se vrate na hrvatski teritorij?

23 O: Ja ne znam da li je on mogô da pomaže tada, mislim, Muslimanima ili
24 Hrvatima da prelaze tamo-ovamo, jer je bio u... pod... na teritoriju gdje je
25 držala ova Armija BiH. Da li je mogô da... jer nisu Muslimani prelazili s
26 teritorije Armije BiH u srpski entitet.

27 SUDIJA RIAD: [simultani prevod] Da li ste Vi bili sami kada je on
28 pokušao da Vam spasi život ili su sa Vama bili još neki kojima je on pokušao da
29 spase život?

30

1 O: Bio sam sâm taj dan.

2 SUDIJA RIAD: [simultani prevod] Da li mislite da je postojao neki
3 poseban razlog zašto se on odlučio da Vama spasi život? Da li je to bilo zbog
4 Vašeg odnosa, tj. kakav je bio Vaš odnos sa njim? Da li je to bilo iz razloga
5 što ste pripadali istoj zemlji, na primer?

6 O: Ja ne znam njegove razloge, ali vjerovatno. Bili smo u istoj
7 jedinici, poznavao me tad tri-čet'ri mjeseca, kol'ko smo bili.

8 SUDIJA RIAD: [simultani prevod] Hvala Vam.

9 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Gospodine "X", Sud Vam se zahvaljuje na
10 svjedočenju. Otpratit će Vas se iz sudnice na isti način kao kada ste i ušli u
11 sudnicu. Gospodin sekretar će osigurati da sve bude poduzeto. Molimo Vas, dakle,
12 da za sada ostanete na svom mjestu.

13 [Svjedok se povlači]

14 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] S obzirom da je zaslon spušten,
15 gospodine Babiću, možemo uvesti i sljedećeg svjedoka, svjedoka "Y". Znači,
16 postupak će biti isti.

17 [Svjedokinja je ušla u sudnicu]

18 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Svjedok "Y", da li me čujete? Da?
19 Dobro. Molim Vas da pročitate zakletvu, svečanu izjavu koja je pred Vama.

20 SVJEDOKINJA: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, cijelu istinu i
21 ništa osim istine.

22 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Izvolite sjesti. [redigovano] "Y", na
23 zahtjev Obrane, Vi ste pristali doći svjedočiti pred ovim Sudom. Nalazite se
24 ovdje pred sudijama Međunarodnog suda. Poduzeli smo sve mjere predostrožnosti i

25

26

27

28

29

30

1 zaštite koje ste Vi željeli da Vam se osiguraju, prema tome možete govoriti bez
2 ikakvog straha i bojazni pred sudijama koji će Vas slušati kada ćete odgovarati
3 na pitanja gospodina Babića koji je branitelj optuženoga, gospodina Dražena
4 Erdemovića. Kao što smo to učinili i za prethodnog svjedoka "X", i kako bismo
5 mogli provjeriti Vaš identitet, molim Vas da na jednom papiru napišete Vaše ime,
6 prezime, datum i mjesto rođenja, Vašu nacionalnost i Vaše zanimanje.

7 [redigovano] "Y", ove informacije su pokazane sudijama, Obrani i Tužilaštvu, a
8 sada će se zapečatiti i staviti u spise Suda i neće nikada biti objavljene
9 javnosti. To je, naravno, da bi se zaštitilo Vaše svjedočanstvo i Vaš identitet.
10 Prema tome, možete sasvim mirno i bez bojazni svjedočiti. Kao što sam i
11 maloprije rekao, predajem odmah riječ gospodinu Babiću, koji će Vam postavljati
12 pitanja za koja smatra da su najprikladnija.

13 G. BABIĆ: Da, s pravom, gospodine predsjedniče, ovaj, najprikladnija...
14 koja su najprikladnija ovoj ulozi svedoka.

15 SVJEDOKINJA "Y"

16 Ispituje g. Babić:

17 P: Da počnem opet istim pitanjem: da li poznaje Dražena Erdemovića? Od
18 kada ga poznaje i kako ga poznaje, kao čoveka?

19 O: Poznajem Dražena Erdemovića. Upoznala sam ga januar-februar 1993.
20 Družili smo se.

21 P: To druženje, je l' to bilo druženje samo između vas dvoje il' je to
22 bilo druženje sa više vaših vršnjaka, školskih drugova i drugova iz ulice?

23 O: To druženje nije samo između nas dvoje. Tačnije rečeno,
24 multinacionalno druženje, druženje sa svima, poznanicima, bez obzira na koju

25

26

27

28

29

30

1 nacionalnost, iz škole, prijatelja, sa kojima smo zajedno izlazili.

2 P: Je li to znači da je vaše društvo sačinj... da su vaše društvo
3 sačinjavali i Muslimani i Hrvati i Srbi?

4 O: Da.

5 P: Da li je u tom društvu ikada postavljano pitanje ko je koje vere, ko
6 je koje nacionalnosti?

7 O: Ne.

8 P: Da li znate Draženove poglede i da li se Dražen ikada izjašnjavao o
9 tim pitanjima?

10 O: Da, znam da je Dražen uopšte bi... nije bio nacionalista, da mu nije
11 bilo važno ko je kakve nacije. Bilo je bitno samo da... da... da se znamo
12 družiti i da imamo smisla za humor.

13 P: Da li to znači da se u vašem društvu nikada to pitanje nije ni
14 postavljalo?

15 O: Da.

16 P: Ni od koga?

17 O: Da.

18 P: Je li to sada isto tako?

19 O: Da.

20 P: Da li je Dražen voleo to društvo?

21 O: Da.

22 P: Da li su njega drugovi voleli?

23 O: Da.

24 P: Kakve je on naravi bio? Je li on bio dobroćudan čovek, veseo čovek?
25 Je li bio svađalica, ili je bio...

26 O: Dražen nije bio svađalica. Bio je veseo čovjek, uvijek za druženje.

27

28

29

30

- 1 P: Da li Dražena dobro poznajete?
- 2 O: Da.
- 3 P: A da li znate o Draženovoj... o Draženovim nekim kretanjima u toku
4 rata?
- 5 O: Da.
- 6 P: Da li znate da je Dražen mobilisan u... i kada, u hrvatsku vojsku, u
7 muslimansku vojsku? Da li znate kada je napustio teritoriju Bosne i Hercegovine,
8 pod kojom je... pod kontrolom muslimanske vojske i hrvatske vojske, kada, gde je
9 otišao?
- 10 O: Da.
- 11 P: A 'oćete li to reći Sudu?
- 12 O: Ja Dražena ne znam kad je Dražen bio u Armiji BiH, al' ga znam kada
13 je pristu... kada je bio u Hrvatskom vijeću obrane i znam da je... da je
14 napustio 3. novembra i tada je prešao u Srpsku Republiku. Tamo je bio dva
15 mjeseca, da nigdje nije bio u vojsci, a onda je morô pristupiti srpskoj vojsci.
- 16 P: A kako je pristupio srpskoj vojsci?
- 17 O: M...
- 18 P: Jesu ga mobilisali?
- 19 O: Da. Tamo je svako morô ići u vojsku, bez obzira ko je i šta je, tako
20 da je morô. On je izbjegavô, tražio je izlaze da ode negdje vani, međutim nije
21 bilo moguće, morô je ići u vojsku.
- 22 P: Da li Vam je ikad Dražen nešto govorio o ratu, kakav je njegov stav o
23 ratu i kakav je njegov, uopšte, stav o vojsci i o tim vojskama u kojima je bio?
- 24 O: Dražen uopšte nije uživao u ratu i znam sigurno da je mrzio rat i da
25
26
27
28
29
30

1 je mrzio vojsku, ali to je sve bilo samo da mora.

2 P: Da li znate koje su posledice bile za onoga ko se ne odazove
3 mobilizaciji bilo koje vojske?

4 O: Bile su kobne posledice, ako znate šta to znači.

5 P: Da, da, da. Sad ću Vas pitati jedno pitanje iz sadašnjeg vremena. Da
6 li se, u sredini u kojoj živite danas, bližoj, široj, komentariše suđenje
7 optuženom Erdemović Draženu? Ako možete da kažete kako se komentariše, da li ste
8 u društvu komentarisali i u kakvom društvu? Naročito me interesuje mo... da li
9 je to društvo višenacionalno i šta ljudi iz tog društva misle i kako ocenjuju
10 ovu ulogu, Draženovu, pred ovim cenjenim Sudom?

11 O: Pa, normalno je da se komentariše njegovo suđenje. Međutim, bez
12 obzira koje nacionalnosti, svako kaže isto, da Dražen nije takav čovjek, da
13 Dražen je morô to da uradi samo pod prisilom, da on nije čovjek koji bi išao i
14 ubijao drage volje, nego samo pod moranjem.

15 P: Da li to komentarišu i Hrvati i Srbi i Muslimani?

16 O: Da. To k... najviše komentarišu ljudi koji su u okolini gdje ja
17 živim, imaju nekog značaja, na funkcijama su.

18 P: A jesu li ti ljudi Srbi?

19 O: Ne, ne.

20 P: Nego?

21 O: Muslimani.

22 P: Rekli ste da je Dražen bio protiv rata, protiv vojske?

23

24

25

26

27

28

29

30

- 1 O: Da.
- 2 P: Je li i pokušavao nešto da učini da ne ide u rat, ne ide u vojsku?
- 3 O: Da, on je pokušao. Prvo je tražio izlazak iz Federacije, da izađe u
4 Srpsku Republiku - to je bila samo usputna stanica za negdje, za inostranstvo -
5 međutim, tamo je bilo takvo stanje da se niko nije mogao izvući, pogotovo ako je
6 muškoga roda. Svi su morali da idu u vojsku, a posljedice su, eto, katastrofalne.
- 7 P: Da li ste upoznati s... o ranjavanju optuženog Erdemovića?
- 8 O: Da.
- 9 P: Da li znate i da li se u sredini u kojoj ste... u kojoj živite, da li
10 se to komentarisalo, zašto je to urađeno, šta je to učinjeno?
- 11 O: Da.
- 12 P: A možete li to reći Sudu?
- 13 O: Pa, svako to komentariše na isti način, da to njegovo ranjavanje je
14 bilo samo da... da ga uklone, da ne bi svjedočio o nedjelima koja su se tamo
15 dešavala.
- 16 P: Da li ti komentari i danas...
- 17 O: Da.
- 18 P: Čitate li novine? Gledate li televiziju?
- 19 O: Da.
- 20 P: Da li sredstva informisanja i... komentarišu ovo suđenje i na koji
21 način?
- 22 O: Pa ne znam, zavisi. Ako gledamo srpsku televiziju, onda je Dražen
23 izdajnik, a ako gledamo muslimansku televiziju, Dražen je svjedok koji će
24
25
26
27
28
29
30

1 potvrditi ratne zločine viših ljudi u Srpskoj Republici, tako da je različito.

2 G. BABIĆ: Predsedniče, hvala. Ja nemam više pitanja.

3 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Hvala Vam, gospodine Babiću.

4 Gospodine tužioče, imate li pitanja?

5 G. OSTBERG: [simultani prevod] Ne, ne.

6 Ispituje Sudsko vijeće:

7 SUDIJA RIAD: [simultani prevod] Oprostite što ću Vam se obraćati sa
8 [redigovano] "Y". Rekli ste da ste gospodina Erdemova /?Erdemovića/ upoznali
9 januara 1993. Gde tačno?

10 O: U diskoteci.

11 SUDIJA RIAD: [simultani prevod] Da li je to bilo u Republici Srpskoj
12 ili... Znači nije bilo u Republici Srpskoj?

13 O: /nečujno/ U Federaciji Bosne i Hercegovine. Bilo je u Federaciji
14 Bosne i Hercegovine.

15 SUDIJA RIAD: [simultani prevod] Znači, nakon toga, on je otišao u
16 Republiku Srpsku. Šta ga je prisililo da ode u Republiku Srpsku?

17 O: Nije... n... ne znam, Srpska Republika je trebala biti samo usputna
18 stanica za izlaz za inostranstvo, za bolji život. Međutim...

19 SUDIJA RIAD: [simultani prevod] Od novembra 1993. do oktobra 1994. bio
20 je u Republici Srpskoj, s tim što nije imao nikakav posao tamo, a zatim se
21 pridružio vojsci bosanskih Srba. Šta je radio u tom periodu pre nego što se
22 pridružio vojsci bosanskih Srba?

23 O: Pa on se tada selio od mjesta ka mjestu /sic/. Mislim, kad je postalo
24 kritično u jednom mjestu onda je se preseljavô na drugo mjesto, samo da izbjegne
25 vojsku.

26 SUDIJA RIAD: [simultani prevod] Rekli ste da, kada ste ga upoznali, on
27 je imao prijatelje svih nacionalnosti, Hrvate, Srbe i Muslimane.

28

29

30

1 Da li su se njegova osećanja tokom rata postepeno menjala u odnosu na
2 neke od tih prijatelja?

3 O: Ne.

4 SUDIJA RIAD: [simultani prevod] Da li je i dalje ostao prijatelj sa
5 Muslimanima, ili je pak dolazilo do svađa tokom sukoba?

6 O: Ne, Dražen je ostao i dalje prijatelj. Baš imamo jedan primjer u... u
7 Srpskoj Republici smo se družili sa dvije prijateljice, a one su musliman...
8 Muslimanke, a one su sada u Tuzli. Ili... ja se i sada družim s njima, a baš sad
9 kad sam krenula, one su rekle da prenesem puno pozdrava za Dražena.

10 SUDIJA RIAD: [simultani prevod] Odbrana Vas je pitala u vezi sa
11 odjecima, to što je on ovde, što mu se sudi ovde. Vi ste rekli da ga Srbi
12 smatraju izdajnikom. Zašto ga smatraju izdajnikom?

13 O: Pa zato što je... što je pristao da svijetu kaže kakva se nedjela
14 tamo govore /sic/ i da na kraju ipak ispaštaju mali ljudi, a ne otkrivaju se baš
15 veliki koji su odgovorni za to i za naređivanja.

16 SUDIJA RIAD: [simultani prevod] A što se tiče muslimanske strane, da li
17 oni spominju njegovo učešće u egzekucijama?

18 O: Pa spominju, ali svako od njih kaže da Dražen... Dražen je samo bio
19 izvršilac naredbi, a treba da nađemo glavne krivce i naredbodavce tih odluka i
20 naređenja.

21 SUDIJA RIAD: [simultani prevod] Hvala Vam.

22 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] [redigovano] "Y", imam dva kratka
23 pitanja. Za vrijeme svih tih putešestvija, kada je optuženik išao iz jednog
24
25
26
27
28
29
30

1 mjesta u drugo, da li ste Vi ostali u kontaktu sa njim?

2 O: /prevod engleskog transkripta: "Da"./

3 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Da, dakle. Da li ste mu davali neke
4 savjete? Da li ste se bojali za njega, da li ste mu davali savjete?
5 Pretpostavljam da Vam je možda uspio telefonirati, da Vam je davao novosti o
6 sebi. Što ste mu Vi govorili, jer je on ipak prošao jedan vrlo opasan put? Ako
7 nije ovo indiskretno pitanje, da li nam možete reći kakva je bila priroda Vaših
8 savjeta, onoga što ste mu Vi govorili? Da li ste mu Vi govorili: "to je dobro,"
9 "da, ne možeš drugačije učiniti," "pazi se," "ne slažem se s time"? Da li ste
10 imali slobodu mišljenja da kažete što želite? Da li ste bili u mogućnosti da to
11 učinite?

12 [redigovano]

13 [redigovano]

14 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Ali, na primjer, kada je bio ranjen,
15 teško ranjen, Vi ste saznali za to. Što znate o okolnostima u kojima je došlo do
16 tog ranjavanja? Vi ste ga nakon toga vidjeli u bolnici. Da li ste nešto saznali
17 o tome? Što možete reći o tome Sudu?

18 O: Pa saznala sam samo da su to bili njegovi ratni drugovi u Republici
19 Srpskoj i da jedan od njih... da ga je jedan od njih ranio, a to je sve bilo po
20 naredbi njegovog komandanta zato što se... zato što su sumnjali u

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Dražena zbog slučaja iz 1994. godine, ja mislim. Već tada je počela sumnja za
2 Dražena i...

3 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Vraćam se na Vas, [redigovano] "Y" i na
4 Vaše mišljenje, jer Vi ste ovdje isto tako kako biste rekli kakvi su Vaši
5 osjećaji, Vaše mišljenje. Kakvo je Vaše mišljenje o tome što je on prošao za
6 vrijeme rata - išao je sa strane Hrvata u Republiku Srpsku, ubio je desetine
7 Muslimana iz "Kalašnjikova" - što Vi o tome mislite, osobno?

8 O: Ja mislim da Dražen nije taj čovjek koji bi uživao u ubi...ubijanju.
9 Ja mislim da je to njemu naređeno i da je on to morao uraditi, a morao je
10 uraditi zbog njegove porodice koja je se tada nalazila u Republici Srpskoj.

11 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Vi mislite da, kada se dobiju
12 naređenja, da se uvijek mora poštivati, odnosno izvršiti ta naređenja? Što Vi o
13 tome osobno mislite?

14 O: Takva je situacija u Republici Srpskoj, da se moraju izvršavati
15 naređenja, inače su ko... posljedice kobne, i za porodicu, i za, u tom slučaju
16 optuženog Dražena Erdemovića.

17 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Za vrijeme čitavog tog razdoblja, da li
18 Vas je on obavještavao o tome kakvo je njegovo mišljenje, kakvi su njegovi
19 osjećaji, što se događa s njim? Da li nam možete nešto o tome reći? Da li se
20 povjeravao zajedničkim prijateljima? Da li je govorio: "Ovo je grozan rat", ili
21 je samo rekao: "Ne mogu ništa drugo učiniti, trebalo bi biti puno hrabriji da se
22 učini nešto drugo, a ja to ne mogu."? Da li nam možete reći u kakvom je stanju
23 duha bio?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Posle tih tada zadataka u koje je Dražen odlazio, on se vraćao
2 potišten, počeo se povlačiti u sebe i govorio da mu je svega dosta i da bi
3 najviše volio da se izvuče negdje vani, da uopšte ne učestvuje u... u ratu bivše
4 Jugoslavije... u bivšoj Jugoslaviji.

5 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Optuženik nam je rekao da je u
6 određenom trenutku počeo piti. Da li je on i prije pio? Što biste nam mogli o
7 tome reći?

8 O: Pa Dražen je... prije smo pili svi, zavisi od raspoloženja i od
9 slavlja, na primjer, kad smo slavili svi smo pili, a Dražen je... kada se vraćao
10 sa zadataka, on je povećô dozu alkohola i povlačio se u sebe, nije htio ni o
11 čemu da razgovara, bio je nervozan, tražio je utjehu u alkoholu.

12 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Od početka ovog suđenja ili već od
13 prije, od trenutka kada je optuženik u Hagu, da li se Vama prijetilo, da li ste
14 primili neke prijetnje? Da li smatrate da ste u opasnosti?

15 O: Pa ja ne znam, bilo je konflikata, ali ništa nešto strašno.

16 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Dobro, zahvaljujem Vam se, [redigovano]
17 "Y". Imam osjećaj da je možda gospodin Babić htio postaviti još neko pitanje.

18 Nemate pitanja? Ne?

19 Mislim da sudija Riad želi postaviti još jedno pitanje.

20 SUDIJA RIAD: [simultani prevod] [redigovano] "Y", spomenuli ste, a
21 također imamo i dokaze vezano za to, da je gospodin Erdemović pristupio vojsci
22 bosanskih Srba u aprilu 1994., nakon što je proveo pet meseci u Republici
23 Srpskoj bez da je išta radio. Znači, od novembra 1993. do aprila 1994. on je bio
24 u Republici Srpskoj i rekli ste da je išao od jednog mesta do drugog kako bi
25 izbegao probleme, a da je aprila 1994. bio primoran da pristupi vojsci bosanskih
26 Srba.

27

28

29

30

1 Zar nije bilo moguće, u tom periodu od šest meseci, da se vrati u hrvatski deo
2 gde je pripadao i da na taj način izbegne služenje vojsci bosanskih Srba?

3 O: Ne znam.

4 SUDIJA RIAD: [simultani prevod] Ne znate, dobro. U tom periodu, da li
5 ste Vi bili u Republici Srpskoj?

6 O: Da.

7 SUDIJA RIAD: [simultani prevod] Da li je bilo poznato da streljački
8 vodovi ili diverzantski odredi... da li je bilo poznato šta oni rade? Da li se
9 znalo o etničkom čišćenju? Da li su mediji o tome govorili ili se to jednostavno
10 nije spominjalo?

11 O: Mediji nisu uopšte o tome govorili. Baš znam za slučaj "Srebrenica".
12 Srbi su javljali da... da su se Muslimani iselili, da je Srebrenica bila prazna
13 i da su mu... Srbi samo ušli u prazan grad. Nije bilo pojma o... o ubijanjima i
14 o mučenjima Muslimana.

15 SUDIJA RIAD: [simultani prevod] Također ste spomenuli da je bilo
16 neizbežno ne izvršiti naređenja, i to naređenja da se ubija. Znači, gospodin
17 Erdemović je, na osnovu dokaza, bio dovoljno hrabar da jednom odbije zadatak - i
18 to naređenje Pelemiša - i da mu je zbog toga oduzet čin, ali očigledno da je
19 mogao da to odbije. A u drugoj prilici odbio je da ode u školu i ubije 500
20 zatočenih Muslimana. Znači, on je to mogao da učini. Dakle, da li Vi smatrate da
21 je postojala mogućnost da se izbegne to ubijanje?

22 O: Jedino izbjegavanje tog ubijanja je bilo da on stane s njima, da bude
23 i on isto žrtva, i njegova porodica koja se tada nalazila u Bijeljini. To je
24 bilo jedini izlaz.

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA RIAD: [simultani prevod] Znači, opasnost bi bila... porodica bi
2 bila u opasnosti zbog sistema koji je vladao u Republici Srpskoj?

3 O: /prevod engleskog transkripta: "Da."/

4 SUDIJA RIAD: [simultani prevod] Hvala Vam.

5 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Gospodine Babiću, imate još jedno
6 pitanje da postavite?

7 Dodatno ispituje g. Babić:

8 P: /nečujno/ pitanja koje je postavio uvaženi sudija Riad. Da budemo tu
9 načisto, tih šest meseci koje je on proveo posle izlaska sa teritorije pod
10 kontrolom Muslimana i Hrvata, tih šest meseci on nije samo proveo u Republici
11 Srpskoj. On je proveo tih šest meseci i na teritoriji Jugoslavije, u Srbiji,
12 idući od mesta do mesta, tražeći neki izlaz. Pa kad su nastale mobilizacije u
13 Republici Srbiji i Jugoslaviji, iz straha da ne bude zatvoren, ili neke druge
14 mere koje su tada u i... ovaj, možda preduzimane - ja to ne znam, al' on kaže da
15 je taj strah imao - onda je on otišao nazad u Bijeljину i u Bijeljini je tada
16 mobilisan. Tada više nije imao mesta izbora.

17 O: Da.

18 G. BABIĆ: Eto to je, b... ja bi' molio da se...

19 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Dobro, hvala za ova pojašnjenja. Da li
20 tužilac ima nešto reći na ovo?

21 G. OSTBERG: [simultani prevod] Ne.

22 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] [redigovano] "Y", Sud Vam se zahvaljuje
23 što ste došli ovdje kako biste svjedočili na zahtjev optuženika i Obrane.
24 Ispratiće Vas se iz sudnice sa istim mjerama predostrožnosti i zaštite kao kad
25 ste i ušli.

26 [Svjedokinja se povlači]

27 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Obraćam se strankama. Sekretar mi je
28 upravo napomenuo da je došlo do tri omaške, odnosno da se na tri mjesta moraju

29

30

1 moraju izbaciti određene riječi iz svjedočanstva, jer bi to moglo omogućiti da
2 se identificiraju svjedoci.

3 Koliko je vremena potrebno da se to učini, gospodine sekretaru? Da li
4 biste nas mogli podsjetiti što je to bilo?

5 SEKRETAR: [simultani prevod] Dakle, govorim gospodinu Babiću i
6 Tužilaštvu. Čini mi se da na mjestu 11.46.24 i na 11.02, spominje se svjedok. To
7 ćemo izbrisati. I isto tako red 11.52.12, mislim da se to mora izbrisati.
8 11.46.24, 11.52. i 11.52.12. /u engleskom transkriptu: "11.45.24, 11.24.00,
9 11.58.02 i 12.00 se moraju potpuno ukloniti. 11.45.24, 11.46.24 i 11.58.02."/

10 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Da, slažemo se sa tim. To će se
11 učiniti.

12 Moji kolege sudije i ja željeli bi vas obavijestiti o sljedećoj odluci:
13 sada smo završili sa saslušavanjem svjedoka, završili smo sa izlaganjima
14 stranaka o olakšavajućim okolnostima, to je inače glavni argument Obrane.
15 Optuženik Erdemović je jučer izjavio kako namjerava govoriti o olakšavajućim
16 okolnostima i dalje pod zakletvom. Prema tome, zamolio bih, ako on želi i ako se
17 slaže njegov branitelj, da se vrati ovdje i dalje, pod zakletvom, kaže sve što
18 ima reći o olakšavajućim okolnostima. Vidim da gospodin Babić odobrava. Prema
19 tome, gospodin Erdemović će se vratiti ovdje. Zatim ćemo napraviti pauzu i
20 nastaviti u 14.30h kako bismo čuli završnu riječ Tužilaštva i zatim završnu
21 riječ Obrane, gospodina Babića, a zatim i zadnju izjavu bez zakletve, Dražena
22 Erdemovića, i time ćemo završiti ovu raspravu. Gospodine Babiću, čini mi se da
23 se slažete sa ovim načinom rada, isto tako i Tužilaštvo.

24 Sada je 12.05h, gospodine Erdemoviću, molim Vas da se ponovo vratite na
25 mjesto za svjedoka, gdje ćete govoriti o olakšavajućim okolnostima.

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

SVJEDOK: DRAŽEN ERDEMOVIĆ

Dalje dodatno ispituje Sudsko vijeće:

SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Dakle, gospodine Erdemoviću, da li me čujete sada? Dobro. Ne radi se o tome da ponovno govorimo o činjenicama, jer smo o tome dosta govorili - Vi smatrate da smo čak i previše o tome govorili - već sada Vam dajemo priliku, budući da sam Vas juče prekinuo, da kažete ono što imate za reći, nezavisno od Vašeg branitelja, u vezi olakšavajućih okolnosti. Podsjećam Vas da su one različitih priroda prema našim tekstovima - naravno, ne govorim u Vaše ime - a odnose se na naređenja pretpostavljenih, na prisilu, na fizičke i moralne prisile. Vi ste rekli da želite nešto reći po tom pitanju. I dalje ste pod zakletvom, prema tome Vi možete ne odgovoriti na neka pitanja koja Vam postavljamo, ali će Vam postavljati pitanja i Tužilaštvo, i Obrana, i sudije. Imate riječ.

O: Poštovani sude...

SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Niste me čuli, gospodine Erdemoviću?

O: Da, čuo sam Vas. Izvinjavam se. Prvo što ću da pričam, a to je da... da nisam bio... kao dječak, dok sam bio dijete i išao u školu, osnovnu školu, kasnije sam išao u srednju školu, nikada nisam bio nacionalista. Nikada nisam nikog mrzeo jednostavno tako sam vaspitavan, tako su nas vaspitavali u školi, roditelji. Jednostavno, moja okolina u kojoj sam živeo bila je višenacionalna, gdje su živjeli Srbi, Muslimani i Hrvati. Prema tome, nisam bio nacionalista, a ne mogu da... da kažem i da odgovorim da znam šta se... šta se desilo u bivšoj Jugoslaviji, zašto je počeo rat od tako... od take /sic/... zemlja koja je prikazivana u svijetu kao jedna zemlja u kojoj živi dosta naroda,

1 više naroda koji se slažu. Niko nikog nije mrzeo, svako je svakom išao u goste
2 na neka slavlja i šta ja znam. Odlazak u vojsku, bivšu JNA, je bio, barem kol'ko
3 ja znam u Bosni, za roditelje koji šalju sina u vojsku, veselje. Znači sin im je
4 zdrav i sposoban da odsluži godinu dana u Jugoslovenskoj narodnoj armiji. Tako
5 je bilo barem u Bosni, ja ne znam za ostale krajeve. Nema veze da li je to bio
6 Srbin, Musliman il' Hrvat, to je tako bilo, ovaj, u mome kraju, kol'ko ja znam.
7 Poslije smrti, sad da kažem, poštovanog gospodina kojeg sam ja poštovao i voleo,
8 i kažem da volim - i sad patim za bivšom Jugoslavijom - smrti druga Tita, nakon
9 nekol'ko godina, sve je krenulo naopačke u Jugoslaviji. A to se vidilo tako time
10 što je izbio rat, sukob. Prvi sukob je izbio u Sloveniji između JNA i slovenskog
11 TO-a. Kasnije se preselio na područje Republike Hrvatske, 1990. godine, 1991.
12 Kasnije, 1992., kao što znate, preselio se i na prostore tamo gdje sam ja živio,
13 u mojoj Republici Bosni i Hercegovini. Da Vam kažem, ja sam služio - istinu Vam
14 pričam, istinu Vam govorim, pod zakletvom sam - služio sam vojsku 1990. godine.
15 U decembru sam otišao u vojsku, u JNA. Otišao sam u vojsku, zato što sam
16 vjerovao u bivšu Jugoslaviju i volio i tu vojsku. Smatrao sam da su pošteni, ali
17 kasnije sam video da neke su se stvari izmijenile. Otišao sam u vojsku u
18 Beograd. Bio sam u vojnoj policiji. 1991. sam upućen na... kao vojna policija...

19 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Jedan trenutak, molim Vas.

20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Kasnije sam upućen u Slavoniju - ja mislim tako da se naziva taj kraj
2 - tačnije, negdje u blizini Vukovara. Bio sam u vojnoj policiji, radio sam na
3 kontrolnom punktu. Sad ću Vam pojasniti kakve smo poslove obavljali. Pregledali
4 smo, naravno, vozila, isprave vozila, oružje koje je nosio, jel /sic/ rat je, ko
5 je imao dozvolu, ko im je odobrio da nose to oružje. Jednostavno, počele su se
6 pojaviti paravojne jedinice koje su pravile probleme po Beogradu. Zbog njih smo
7 mi kao vojska JNA kontrolisali to. Oni su nas nazivali komunističkom vojskom i
8 izdajnicima. Odslužio sam taj rok pošteno, onako kako sam ja mislio... Nisam ni
9 tada bio nacionalista, ali i tad je s nama bilo u JNA i Slovenaca, i Srba, i
10 Mađara, i ne znam više koga, da ne nabrajam, i Albanaca, i znate već koliko
11 naroda živi u Jugoslaviji. Nikada nismo pričali o politici, ko je ko, ko je šta.
12 Jesmo samo razgovarali o tim paravojnim jedinicama. To nam je bila jedina tema,
13 jel /sic/ i mi smo s njima imali problema. A kako su one formirane, to mi ne
14 znamo, ja ne znam, ja sam obični vojnik, a ne znaju ni starješine. Čak su jednom
15 pucali na nas na punktu kad smo ih zaustavili. Sreća, kažem, hvala Bogu, vratio
16 sam se živ i zdrav svojoj kući iz vojske. Nažalost... nažalost, nisam puno bio
17 sa svojim roditeljima. Izbija sukob u Tuzli, u stvari u BiH prvo, pa onda u
18 Tuzli. Najkasnije je izbio u Tuzli, 15. maja 1992. godine. I tada poz...
19 pozivaju me u vojsku, u rat. Ali prvo da kažem ovo, to sam zaboravio i prošli
20 put reći na svjedočenju: kad sam došao iz Beograda, dobio sam poziv iz kasarne
21 iz Tuzle, koja je bila pod kontrolom JNA. Dobio sam poziv i ja sam otišao s tim
22 pozivom i rekao sam:

23
24
25
26
27
28
29
30

1 "Gospodo, ja ne želim više u vojsku, ni u jednu vojsku. Ne želim više da
2 učestvujem u ratu. Vidio sam šta je rat i ja sam svoju vojsku odslužio. Svoju
3 godinu dana ja sam odslužio." Samo sam bacio taj papir i otišao. Niko nije
4 dolazio da me uhapsi, jer u to vrijeme, počeli su problemi između JNA i MUP-a
5 Bosne i Hercegovine, tako je barem prikazivano na TV-u, na televiziji sam gledô,
6 znate. Poslije toga, kao što sam rekao, počinju mobilizacije. Naravno, dobio sam
7 poziv, javio sam se na poziv. Bio sam u TO-u prvo u svome mjestu, Teritorijalna
8 odbrana Mjesne zajednice Donja Dragunja, gdje sam ja rođen. U toj TO je bilo i
9 Srba, i Hrvata, i Muslimana. To je bila odbrana od navodne agresije na Republiku
10 Bosnu i Hercegovinu. Tako su nam rekli da formiraju jedinice. Poslije toga, rat
11 je počeo da bukti Bosnom i Hercegovinom. Više se nije bilo samo da braniš svoje
12 mjesto, svoju kuću, svoj prag, nego si morao da ideš iz Tuzle, šta ja znam, u
13 Brčko da braniš Brčko. Tako je bio raspored, tako su se raspoređivale jedinice.
14 Sve se to dešavalo. Međutim, ja sam znao šta je rat još 1990. godine, kad sam
15 bio u JNA, ja sam vidio šta je rat. Vidio sam dosta stvari koje mnogi nisu
16 vidjeli. Vidio sam stradanja ljudi. Ja sam bio na punktu. Pored mene je
17 prevezeno stotine ranjenika u sanitetima, stotine. Pojedini moji drugovi su
18 izgorili... izgorili u tenkovima, živi. Pričao sam to kad sam vratio se kući u
19 Tuzlu, pričao sam. I pozdravljao sam reformske snage kad su u Tuzli držale... u
20 okolicu Tuzle držali miting i govorile da su za mir i da ne žele rat.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Ali nažalost, taj rat je došao i u Tuzlu najkasnije u Bosni i Hercegovini. Kao
2 što sam rekao, bio sam u Armiji Bosne i Hercegovine. Posle toga, želeći da se
3 izvučem iz rata, naglašavam sad, izgubio sam četiri najbolja prijatelja koja su
4 mi bila... s kojima sam proveo više vremena nego sa svojim rođenim bratom. A od
5 tih prijatelja, jedan /je/ Musliman, jedan Hrvat, jedan Srbin i jedan albanske
6 nacionalnosti, a stanovao je u Bosni. Četiri dobra prijatelja. Otišao sam u HVO.
7 Sad ću Vam reći i ovo. Bio sam u vojnoj policiji i dolazila su naređenja da
8 idemo hapsiti ljude, da ih oblačimo i da idu u vojsku. Ja sam se bunio i tada
9 protiv komande u HVO-u da ja ne želim nikoga hapsiti, i da neko ode tamo na
10 liniju i da strada, i da sutra njegova majka mene kune što sam joj ja sina odveo
11 u vojsku. Neće da kune ona komandanta koji je naredio meni da ja moram tog
12 čovjeka privesti, nego će da kune mene koji sam se pojavio na vratima i rekao da
13 taj čovjek mora ići sa mnom, e zato. Pa još jedna prilika. Na Brčkom je se
14 desilo... desila ofanziva. Neke moje kolege - neke sam poznao, neke nisam -
15 poginuli su na Brčkom, petorica. To me najviše boli i to će me boliti dok sam...
16 dok sam živ. Komandant... glavni komandant te bojne HVO-a došao je kod našeg
17 komandanta, načelnika vojne policije i rekao da odredi četiri čovjeka koja će
18 ići da... da... na razmjenu sa srpskom stranom, da se razmijene ti poginuli
19 borci. Dobili smo obavijest sve kako se koji zove, ime, prezime, datum, sve o
20 njima. Oni su nam dali četiri imena, četiri datuma... četiri datuma tih ljudi:
21 kad su rođeni i kojoj su jedinici pripadali. Međutim, šta se desilo? Kad smo
22 došli u Brčko, ja nisam ulazio, nisam mogao da uđem, jel /sic/ je stvarno bilo
23 previše mrtvih tijela.

24

25

26

27

28

29

30

1 Razmjena se obavila u Brčkom, ne... ne mogu da se sjetim mjesta, možda kasnije.
2 I tada je moj prijatelj iz vojne policije rekao meni: "Dražene, molim te, de
3 dođi da vidiš da li je to taj čovjek da ne pogriješimo, da ne uzmemo nekog
4 drugog čovjeka," jel /sic/ oni kod sebe nisu imali nikakve dokumente, bili su
5 goli, nisu imali ništa na sebi. Ja sam došao, prepoznao sam tog čovjeka i našao
6 sam još petog čovjeka koji je stradao iz HVO-a. Znači, komandant HVO-a je
7 zaboravio čovjeka koji je stradao tad na Brčkom; toliko ga je brinulo kol'ko je
8 vojnika poginulo. On je nama rekao četiri, a ja sam pronašao još jednog čovjeka.
9 Jel /sic/ ja mislim da sad možete da me shvatite šta me je sve nagnalo da ja
10 bježim iz tog rata, šta sam ja preživio sve to, tu nepravdu, to sve što se
11 dešavalo. U Republiku Srpsku, rekao sam Vam, nisam otišao da bi tamo bio u
12 vojsci i da bi ostao tamo, nego zbog toga da izađem u Švajcarsku, jel /sic/
13 nisam želeo da budem u ratu. Jednostavno, nisam želeo. Nisam mogao da gledam da
14 dojučerašnje komšije, dojučerašnji ljudi, do... da vrše tako takve zločine i
15 tako da se nešto dešava; to nisam mogao da shvatim. Ja nisam mogao da shvatim.
16 Ne znam, možda je neko mogao da shvati, ja nisam. Kao što sam rekao, u Republici
17 Srpskoj sam prvo bio u Bijeljini. Iz Bijeljine sam otišao u Janju. U Janji me
18 uhvatili neki vojnici iz paravojne jedinice, čuli da sam ja Hrvat, prijete mi,
19 hoće da me ubiju. Moraš se javit u našu jedinicu, ovo, ono, šta ja znam šta više
20 nije bilo. Ja bježim za Srbiju sa suprugom. Hođamo po Srbiji od grada do grada.
21 Po Srbiji počinju opšte mobilizacije Bosanaca da se vrate u Republiku Srpsku.

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Tako je izdala Vlada Republike Srpske, da se svi vrate u Republiku Srpsku. Ja iz
2 straha, kažem, iz straha, iz svega, iz razmišljanja, ne znam više šta da radim
3 sa sobom. Hajde da sam ja sâm, lako bi to bilo. Šta da ja radim sa... sa
4 suprugom koja je trudna, šta? Kud ću s njom? Ja mogu da... da bježim, da pređem
5 granicu bez papira, da pokušam nešto, da bilo šta učinim, ali znam: ako me
6 uhvate, gotov sam jel /sic/ sam Hrvat i imam samo ličnu kartu, od dokumenata
7 imam ličnu kartu iz Tuzle, ništa više. Pasoša nisam imao. Vraćam se u Republiku
8 Srpsku, tačnije, odlazimo kod supruginog nekog rođaka u Foču. U Foču dolazimo -
9 juče sam Vam govorio o tome - moram se prijaviti, imam samo ličnu kartu iz Tuzle.
10 Šta ja radim u Foči? Imam dokumenat neki iz Foče, iz Republike Srpske. Ko sam
11 ja, još i Hrvat? Sad, odlazim, čovjek mi kaže, fino mi čovjek kaže: "Dražene,
12 dobro, nisi... bio si u Armiji Bosne i Hercegovine, priznao si to. Bio si u HVO-
13 u, nisi počinio zločine, pomagao si Srbima. Nemoj da budeš u Foči, nije ti
14 sigurno, zato što si Hrvat." Ništa mi više nije čovjek trebao reći. "Jel /sic/
15 mi ti ne možemo garantovati da ćeš preživjeti ovdje. Supruga može da ostane, a ti
16 nemoj. To ti ja savjetujem." Poslušao sam tog čovjeka, vratio se u Bijeljenu.
17 Rekao sam Vam, u Bijeljini su me zaustavili civilna policija. Tražila je
18 dozvolu, ja je nisam imao. Sreća, bio je sa mnom taj jedan Srbin koji je
19 potvrdio da sam ja taj čovjek, tako, ispričao je sve. Znao je o meni neke
20 detalje. Oni su mi rekli odmah da odem u opštinu da se prijavim.

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

srijeda, 20.11.1996.

Predmet br. IT-96-22-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona, načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o izvornom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladen s transkriptom na engleskom jeziku.

1 U opštini treba da dobijem zeleni karton, izbjeglički karton, ko sam, šta sam, s
2 kim sam tu, gdje stanujem, sve. Ja mislim da je taj karton trebao doći iz
3 Savezne Republike Jugoslavije, ako je izvršen transport dokumenata u Hag.
4 Međutim, ništa, nikakav dokumenat, nikakav smještaj, ništa, ništa, nisi u
5 vojsci. Dražen Erdemović mora u vojsku. Zašto? Da bi preživio. Odlazim tamo.
6 Tamo isto taj čovjek što je radio u tom vojnom odsjeku, što je raspoređivao gdje
7 će ko, u koju jedinicu. Dolazim, pita me: "Kako se zoveš?" "Dražen Erdemović."
8 "Šta si?" Ja ne krijem. Naučio sam u prijašnjoj Jugoslaviji da ne krijem šta
9 sam. "Hrvat." Ja sam takav. On gleda u mene. "Kad si izašao? Kako si izašao? Ko
10 te je pustio? Kako su te pustili?" I ja opet sad ispočetka pričam kako sam ja
11 izašao, kako sam pomagao Srbima u Tuzli, kako nisam nacionalista, kako nisam
12 počinio zločine, ali da sam bio tamo u vojsci. Sve pričam opširno. Opet moram
13 sve da ispričam da bi mi povjerovali. Ja to ispričam, a on mi kaže: "Ima ta
14 jedinica, u kojoj ima nekih Hrvata iz Tuzle i jedan Musliman i jedan Slovenac, i
15 ima ta jedinica, a ta je jedinica druga paravojna, paravojna jedinica." Iz te
16 jedinice su me neki ljudi htjeli ubiti na... kad sam izašao tek iz Tuzle. Da
17 nisam pobjegao u Srbiju, ubili bi me. Odlazim u tu jedinicu. Prvo što sam pitao
18 tog čovjeka, te ljude kad sam vidio, Hrvate - dvojicu sam znao - "Ljudi, šta se
19 u ovoj jedinici radi?" To mi je bilo prvo pitanje. "Da li se radi nešto prljavo?
20 Da li se radi nešto prljavo?" Rekli su mi: "Dražene, komandant je dobar. Nama
21 još nijednom nije izdao da nekog likvidiramo." Tako su mi rekli. Ja sam
22 razgovarao s tim komandantom.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 On se, naravno, raspitivao kod tih Hrvata, jel /sic/ je njima više vjerovao, ko
2 sam ja, šta sam ja, odakle sam ja i sve to provjerio je. Jel /sic/ ja sam
3 ispričao organima državne bezbjednosti u Republici Srpskoj kako sam ja dospio iz
4 Tuzle u Republiku Srpsku. I stvarno, taj komandant ni u jednoj situaciji nije
5 meni izdao naređenje, kol'ko ja znam, da učinim... da ubijem nekoga. Radili smo
6 obavještajno izviđačke i diverzantske poslove. Čak me je i pohvalio. Srbin je
7 čovjek, u komandi srpskoj je, ali me je pohvalio što sam gospodinu svjedoku X
8 pustio na slobodu. /sic/ Rekao mi je: "Tako treba." Posle toga, dolazi taj
9 nesrećni oktobar, dolazi taj Pelemiš, mijenja se sve. Dolazi /?Ješin/, jedinica
10 se proširuje, dolaze nacionalisti. To ti je bilo, da Vam kažem, za mene
11 strašno... strašno šta sam ja sve preživio. A sad ću Vam ispričati sve šta sam
12 preživio. Juče nisam mogao, sad mogu. Pelemiš upoznao se s nama, kaže: "Ja sam
13 novi komandant," priča o sebi, on je heroj Republike Srpske. "U redu. Ti si
14 heroj, ja sam ništa i OK. Za mene je to u redu." Kaže da je iz Glavnog štaba,
15 radi za obavještajni centar i da moramo strogo slušati njegova naređenja. Šta
16 ću? Ćutim. Ćute ostali, ćutim ja. Posle toga... ja sam dobio čin od onog prošlog
17 komandanta i Pelemiš je, ajde, nastavio to da ja budem; čuo je da sam pošten, da
18 ne volim da lažem, da manipulišem ljudima i šta ti ja znam šta sve rade ti
19 komandanti i komandiri. U redu. Dobio sam taj zadatak. Ja sam rekao, dobio sam
20 izvještaj čitav o svom zadatku, put, vozilo, sve, sve, sve, sve, opis čovjeka
21 kojeg trebamo da uhapsimo, sve. Čak su nam davali i helikopter za tu akciju. Ja
22 nisam htjeo ništa da poduzimam dok nisam sa četvoricom kolega otišao i provjerio

23
24
25
26
27
28
29
30

1 da li je to stvarno istina. Kad sam došao tamo, ni pola od istine. Oni su rekli
2 da je nije opasno, da neće stradati niko, da neće naročito stradati civilno
3 stanovništvo. To su mi istaknuli u tom izvještaju što su mi dali i tu je bio
4 potpis Pelemiša. Ja sam sjeo sa drugovima. Mogao sam objasniti tim ljudima,
5 poznavao sam te ljude. Rekao sam: "Ljudi, je l' to ono što su oni nama dali? Je
6 l' vidite Vi ove žene i djecu što rade ovde po ovim livadama? Je l' vidite ove
7 ljude? Oni su Muslimani. Oni su Muslimani. Eto, eto kako je njima do rata. Rade
8 ljudi da bi preživjeli, na svojim imanjima." Niti jedan taj vojnik nije niti
9 uperio pušku u te Muslimane, a kamoli da bi pucao u te Muslimane. I ja mislim da
10 se nijedno ime neće, od njih, pojaviti nikad ni na jednom sudu zahvaljujući
11 meni, zahvaljujući meni. A Pelemiš bi ih sve uvalio u ovo u što je mene uvalio.
12 Vratili smo se i ja sam rekao da od toga nema ni pola istine. Tad sam bio ja
13 komandir. Sad naglašavam, shvatite me sad, poštovani Sude. Tad sam ja bio
14 komandir prve diverzantske grupe u bijeljinskom vodu. To naglašavam, zato što se
15 tiče... što ste Vi ponovo naglašavali dvaput moje odbijanje naređenja Pelemišu,
16 kako ja znam. Možete li mi to potvrditi? Da li mi možete to potvrditi, da ste
17 insistirali dva puta odbijanje naređenja?

18 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Obično predsjedavajući sudija postavlja
19 pitanja, ali ako Vas to može razuvjeriti i smiriti, mogu Vam reći da ne samo da
20 Vas pažljivo slušamo... sada već govorite jedno 20 minuta, nitko od nas Vas nije
21 prekinuo niti Vas neće prekidati. Vi nam trebate govoriti o olakšavajućim

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 okolnostima, o prisili, o prijetnjama. Ja mogu odgovoriti na Vaša pitanja. Kao
2 što vidite, mi Vas pažljivo slušamo i dajemo Vam priliku da nastavite. Izvolite.

3 O: Da. Hvala. Vratio sam se, kako kažem, u Bijeljenu. Podnio sam
4 izvještaj. Dogovorio sam se s tom četvoricom drugova. Oni su bili svi Srbi. Samo
5 sam ja bio Hrvat. Bio sam komandir jel /sic/ sam poznavao taj kraj i zato su mi
6 taj zadatak dali. Dogovorio sam se da od toga nema ništa, da zadatak ne može da
7 se izvrši. Može da na stradaju ljudi i muslimanske vojske i Muslimani civili, a
8 i mi. Ja vjerujem da od nas niko ne bi preživio, niko, niti jedan. Ja sam se
9 vratio. Podnio sam izvještaj. Rekao mi je pismeno da podnesem izvještaj, ništa
10 riječima. Oni su vjerovatno pitali te ljude srpske nacionalnosti da li je to
11 istina što sam ja napisao. Ja ne znam, možda je Pelemiš imao špijuna među tom
12 četvoricom ljudi, koji će mu prenijet šta sam ja rekao i šta se... Ko zna? Jel
13 /sic/ takvi su obavještajci, oni rade svašta. Međutim, ti ljudi su me podržali,
14 to znam. Posle nekol'ko dana, dolazi taj pukovnik Salapura iz Glavnog štaba, iz
15 obavještajnog centra, i saziva sastanak. Sad on govori... On zna i da sam ja
16 spasio već tog svjedoka X, a Pelemiš ne zna. I Salapura mi kaže: "Gospodine
17 Erdemoviću, kako Vi mislite da se Vi ponašate? Zna li Vi ko je komandant ovde?
18 Zna li Vi ko izdaje naređenja? Šta Vi mislite? Kako... kako je to Vaše
19 ponašanje? Vi ste komandir. Vi treba da saradujete sa... sa komandom, a ne sa
20 vojnicima." Ja mu kažem: "Ja više volim svakoga vojnika neg' Vas, jel /sic/ Vi
21 sjedite u fotelji, a mi tamo idemo i smrzavamo se po šumama i planinama."

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 On gleda u mene. Ja sam to rekao. Kaže: "Dobro. U redu. Znam, ti lažeš sve. Mi
2 imamo svoje ljude koji rade za nas, koji nas obavještavaju šta vi radite." Vi...
3 kad kaže "vi" - Hrvati, jedan Musliman i jedan Slovenac. "OK. U redu. Ja sam",
4 rekoh, "uvijek spreman sve što sam učinio protiv zakona da odgovaram." Sutradan,
5 dolazim na posao, jel /sic/ bio sam pod ugovorom, to želim naglasiti. Posao mi
6 je bio redovan od ujutru od 7.00 sati, poslijepodne do 3.00 sata u krugu kasarne
7 u Bijeljini. Mrdnut nigdje nisam smjeo bez pitanja. E onda, oduzet mi čin,
8 počinju maltretiranja... od raznih maltretiranja. Supruga mi se porodila u
9 oktobru mjesecu, 21. oktobra. Dijete malo. Supruga se razbolila; zima je bila.
10 Supruga se razbolila, mart mjesec. Dijete malo... ja čitavu noć dijetu
11 /?djetetu/... pored dijeta svog, jel /sic/ ga volim puno, dajem mu hranu.
12 Supruga ne može da ustane, bolesna. I ujutru, ja odem u kasarnu na posao -
13 moram. Niko me ne pita, hoćeš, nećeš - moraš. Ja ostavljam dijete i suprugu
14 bolesnu, odlazim u kasarnu. Nemam vremena da jedem ja. Dijete malo plače. Šta ja
15 znam sve... dobro sam ikako pametan. Dobro znam išta šta se dešavalo. Dolazim u
16 kasarnu. Nisam imao vremena da se... da se obrijem. Stvarno nisam imao vremena.
17 Pelemiš... mi postrojani... prozivka. I Pelemiš ide, pola stroja nije obrijano.
18 "Erdemoviću, koga ti zajebavaš?" Izvinjavam se na ovom izrazu. "Zašto?" "Kako te
19 nije sramota neobrijan? Ti si do juče bio komandir grupe, sad si neobrijan."

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 I ja tad... ja ga mislio pitati da me pusti kući jel /sic/ mi je supruga
2 bolesna, da pazim na dijete. Nisam smio ništa više reći, šutim, jel /sic/ znam
3 da bi, ako progovorim, dobio rešenje o pritvoru i mogu ići u pritvor, a ovako ću
4 barem ih viditi poslepodne. Pa posle nekoliko dana, sjedimo ja i prijatelji,
5 četvorica prijatelja, sjedimo na hodniku, pričamo. Ulazi Pelemiš, niko ne ustaje
6 da ga pozdravi. On je starješina, naravno, treba da ustanemo i da ga pozdravimo,
7 ali niko ne ustaje. Opet: "Erdemoviću", al' sad... sad sa ovo - izvinjavam se na
8 izrazu ponovo - "pizda ti materina, šta ti misliš ko si ti? Šta ti misliš ko si
9 ti?" Ja šutim. "Pa što ne ustaneš?" "Pa", reko, "nisu ni oni ustali." "Pa ti
10 si, čovječe, tim ljudima do juče bio komandir. Oni su te nauč... Ti si njih
11 naučio da ne poštuju mene." Ja šutim, ne smijem ništa da kažem. Šutim. Šta ću?
12 Bolje da šutim nego da pričam. Posle toga, nikakvi kontakti s Pelemišom nisu
13 bili, sve... sve je sa mnom kontaktirao taj moj drugi komandir grupe što je bio
14 meni. On je pričao to o Pelemišu, za mene više ne mari. Ne interesujem ga
15 nikako. Šta će biti sa mnom njega ne interesuje. Ali znao sam da će mi smjestit
16 nešto, da će me uvaliti ovako, da me pošalje da ubijam ljude i onda da... da me
17 likvidira. To sam znao... pretpostavljao. Nisam 100% znao, ali sam
18 pretpostavljao. To mi je rekao i jedan prijatelj kojeg ne mogu da imenujem, ali
19 on je bio blizu... blizu komande moje jedinice. Al' ne samo mene, i mnoge je.
20 Nema veze da li je Srbin, i Srbe je... Jedna akcija se desila, sad ću Vam reći,
21 jedan Srbin je - tajna je bila akcija - jedan Srbin je valda /sic/ izašao u grad
22 i svojoj djevojki /sic/ rekao nešto oko te akcije. Međutim, ta djevojka je...

23

24

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazne stranice 272 do 288 umetnute radi usklađivanja numeracije stranica.

srijeda, 20.11.1996.

Predmet br. IT-96-22-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona, načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o izvornom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti usklađena s transkriptom na engleskom jeziku.

1 sad, već znate kako žene kažu jedna drugoj i priča se proširila po gradu. "Ko je
2 rekao?" "Taj." I znate šta je gospodin Pelemiš uradio? Kaže: "Idete sad tamo,
3 boli me briga. Ja ostajem ovde, a vi idete u neprijateljsku teritoriju. Ako
4 izginete, izginućete zbog njega." A nije rekao tom momku da je jednom čovjeku
5 izdao naređenje, ako dođe do pucnjave, da ubije prvo tog Srbina. Nije mu rekao.
6 Sreća, nije došlo do pucnjave pa taj Srbin nije nastradao. Sreća, kažem. Posle
7 toga dolazi Srebrenica. Kažem Vam, došao sam ujutro na posao. Jednostavno, došao
8 je komandir voda i rekao: "Spremajte se, idete na zadatak." Šta ću? Uzimam svoju
9 pušku, sve što s... opremu i idem na zadatak; nit znam kud ni gdje. To znaju...
10 zna Pelemiš i zna komandir voda, vjerovatno. Došli smo, kao što sam rekao, 10-og
11 u večernje sate negdje, ne znam, iznad grada Srebrenice, koji sam ja prvi put u
12 svom životu vidio, prvi put. Pelemiš nam je rekao: "Evo, tu ćete prespavati."
13 Spavali smo napolju. Ništa nismo imali, ležali smo po zemlji. On je otišao
14 negdje, vjerovatno u krevet neki. "Sutra ću," kaže, "doći i izdaću vam
15 naređenja." Ja šutim. Ja nisam ništa... on govori komandirima. Mene to i ne
16 interesuje, ja više nisam komandir. Ujutru dolazi, kaže: "Dobili smo zadatak da
17 siđemo u grad Srebrenicu," mi kao diverzantska jedinica, "mi i biće nam
18 pridodati još neki vojnici iz 'Drinskih vukova' Drinskog korpusa." Tako je bilo
19 negdje oko pola 10, 9.00, pola 10, ne znam tačno. Silazili smo u grad...
20 Naravno, pripremili su nam, rekli su nam da će biti žestok otpor, da... da... da

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 tu ima, šta ti ja znam, ne znam kol'ko naoružanih vojnika i da su ekstremni
2 Muslimani. To su nam objasnili. Međutim, mi smo sišli u grad, niti jedan metak
3 na nas nije ispaljen, niti jedan metak. Meni je to stvarno bilo čudno. Ja... ja
4 sam sâm sebe pitao šta je ovo ljudi? Gdje su ovi ljudi? Šta se dešava. Rekao
5 sam, došli smo do... do centra. Ja mislim da je centar grada. Sad, ne znam,
6 gospodinu Ruez sam objašnjavao, on je to rekao da je to centar; on je
7 provjerio... vjerovatno provjerio to. I zahvaljujem mu što je provjerio. Nek'
8 zna da ne lažem. Ništa... naređeno je da se stane, da se ne ide nigdje dok ne
9 dođe general Mladić. Pelemiš je rekao: "Dražene", ne meni nego jednom, "uzmi
10 četvoricu ljudi i vratite se nazad na južni dio." To mi je isto pomogao Ruez, da
11 odredimo strane gdje se nalazi to. "Kada general Mladić bude dolazio... ulazio u
12 grad, da mi javite preko radio veze da on ulazi u grad." I ja otada više ništa
13 ne znam, ni šta se taj dan dešavalo u Srebrenici i dalje. Vidio sam neke snimke
14 ovde preko reportaže BBC-ja preko televizije i o tom sam obavijestio i
15 razgovarao sa gospodinom istražiteljem. On je... on me pitao za neke detalje u
16 vezi tih snimaka. Ja što sam znao, to sam mu rekao; što nisam znao, nisam. Al'
17 kad sam vidio one ljude u kampu, ja sam se stvarno začudio. Kako je to moglo
18 biti, da ja budem tu a da ne vidim te ljude? Ne znam, pitao sam sâm sebe...
19 vjerovatno... ne znam zašto. Tako je bilo. Prenoćili smo tu u Srebrenici tu noć.
20 Sutra došao Pelemiš ponovo i rekao: "Pakujemo se, idemo. Nema više ništa da se
21 radi. Zadatak završen." "OK. U redu." Svi se mi trpamo u vozila, idemo nazad
22 svojim kućama. I onda, naravno, u vozilu razgovaraš. Ja pitam čovjeka iz
23 Vlasenice: "Šta je ovo?"

24

25

26

27

28

29

30

1 Gdje su ti ljudi? Zar je to ta Srebrenica što je bila četiri godine u okruženju?
2 Gdje su ti ljudi?" Kaže: "Ne znam." I on mi kaže: "Ne znam." Posle toga, u putu,
3 rekao sam, pokvarilo se naše vozilo u kojem sam ja bio. Zaostali smo za kolonom
4 dugo dugo dok nije se popravilo vozilo. Kad smo došli u bazu u... vlaseničkog
5 voda, čuli smo da je Pelemiš napravio saobraćajni udes i da je tom prilikom
6 smrtno nastradao jedan vojnik koji je bio prije... kojem sam ja prije bio
7 komandir grupe. I sutra ujutru kad smo ustali, Pelemiš je rekao... odredio, nije
8 mi on rekao lično, nego došao čovjek koji je određen te... za pozadinu, za
9 nabavku robe i to, koji sad pribavlja neke... nešto za tog momka, da se odnese
10 nešto njegovoj porodici i šta ja znam. Rekao je: "Ti ideš", i još četvoricu
11 drugova je odredio. "Idem, naravno." Bio mi je dobar taj čovjek. Nije mi nikad
12 ništa loše rekao. Nije mi nikad rekao da sam ja Hrvat a on Srbin, nikad, i da me
13 mrzi. Čak šta više, voleo sam s njima... i uvijek su i išli kod mene gdje sam ja
14 stanovao da popijemo kafu i što sam imao, ako sam nešto imao da se drugo popije.
15 Naravno, sad ću Vam reći: i u Bijeljini dok sam bio - to sam zaboravio - imao
16 sam prvog komšiju gdje sam je stanovao, Muslimana. Bio sam dobar... taj čovjek
17 mi je čak jednom pomogao da izliječim svog sina koji je imao temperaturu. On mi
18 je dao prirodni sirup od jabuka koji izvlači temperaturu. Ja sam zauzvrat tom
19 čovjeku - pošto ja tada nisam pušio - davao cigare koje sam dobijao u kasarni
20 kao sledovanje. Taj čovjek je bio stariji, možda jedno 60 godina. I imao sam
21 kontakt sa te dvije drugarice što je... [redigovano], koje su isto Muslimanke.
22 Nikad nije bilo ništa.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 Prvi rođendan... one su došle mom sinu na rođendan i kupili su mu najvrjedniji
2 poklon - ja to nikad ne mogu zaboraviti - zlatnu narukvicu. Ne znam zašto. Možda
3 što sam ja bio loš il' dobar. A i danas me pozdravljaju, hvala im. E sad da
4 nastavim ponovo šta se desilo. Kad sam se vratio sa sahrane, 16-og ujutru, kažem
5 opet, nije Pelemiš direktno meni rekao, nego došao Gojković Brano: "Erdemović,
6 Kos Franc i Goronja Zoran, spremite se, idemo na zadatak." Šta ću? Ja pitam:
7 "Kad ćemo kući?" On mi kaže: "Idete na... ide se na zadatak, kakva kuća? Koja
8 kuća?" Moram na zadatak, šta ću? Al' nisam znao koji zadatak. Da sam znao da...
9 tada da je to taj zadatak, ja iz Vlasenice ne bih mrdnuo na taj zadatak. Il' bi
10 me ubili tu na licu mjesta, il'... ne znam. Ja da sam bio komandir grupe,
11 iskreno da Vam kažem, tada ja bih odbio taj zadatak pod obrazloženjem. Pokušao
12 bih da nađem obrazloženje za komandu, pokušao, kažem Vam. A sad ću Vam reći to
13 obrazloženje. Rekao bih da je to zločin, da je to kažnjivo. Prije svega,
14 ubijedio bih svoje drugove da se za to odgovara, da to nije mala stvar, da tu
15 stradaju ljudi; tako bih im objasnio. A oni bi meni pomogli kada bih ja podnosio
16 izvještaj Pelemišu, da odbrane mene. Ali ja nisam bio komandir. Nažalost, bio je
17 jedan idiot, idiot, ne budala nego idiot. Budala je dobar i pošten, a idiot je
18 idiot. Došli smo tamo u Zvornik. On se javio u komandu tamo u Zvorniku tom
19 potpukovniku, ne znam mu ime, al' znam opis lični.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Ime mu ne znam, ni prezime, i vidio sam da tu ima čin potpukovnika, na grudima.
2 Taj potpukovnik je rekao našem vozaču: "Sjedi u vozilo i pratite mene." Tako je
3 i bilo. Odvezli su nas na tu farmu. Opet, taj potpukovnik je razgovarao s
4 Branom, pričao tamo nešto, šta ja znam šta su razgovarali, ne znam, nisam
5 prisustvovao tom razgovoru, i kada je sj... taj potpukovnik sjeo u vozilo i
6 udaljivao se, Brano Gojković je rekao: "Sada će da dolaze autobusi sa... sa
7 civilnim stanovništvom iz Srebrenice, muškarcima." Naglasio je - civilnim
8 stanovništvom! Znači da će biti u civilnoj odjeći. Ja sam tada rekao: "Ljudi, ja
9 ne želim to. Pa nemojte, ljudi, jeste normalni?" Ništa. "Gospodine Erdemoviću",
10 evo šta mi je rekao Brano, "ako nećeš, stani s njima da mi ubijemo i tebe, ili
11 daj njima oružje nek' oni pucaju u tebe." Ja kažem, nisam se tada... nije me
12 bilo strah za mene toliko. Ja da sam bio sâm, ja bih pobjegao odatle, učinio bih
13 nešto, k'o što su i oni pokušali da se... bježe po šumama i šta ja znam. Ali
14 šta... šta će se desiti sa mojim dijeteom /?djetetom/ i mojom suprugom. Na mene
15 je tad sav teret pao. Šta? Kako? 'Vamo znam da ubijam ljude, da ću odgovarat, da
16 ne mogu... da ja to ne mogu sakrit, da ću ja to nekad morat ispričat, da... da
17 će to mene ubiti, da će me to peći, da to život uništava, savjest moju. Ja ne
18 mogu da vaspitavam svoje dijete ako... ako krijem takve stvari. Kako da ga
19 vaspitavam na dobro kad ja krijem nešto što je zločin. A 'vamo opet, kako da
20 žrtvujem i s... i dijete koje mi je tek nekoliko mjeseci, i suprugu, a oni ništa
21 nisu krivi.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Ajde, ja sam bio u jedinici, pa ajde, ja sam i osjećao grižnju savjesti za sebe.
2 Šta da radim? Ako žrtvujem sebe i porodicu, opet isto - ti ljudi će opet biti
3 pobijeni, jel /sic/ ja ne odlučujem o njihovoj sudbini. Tako, kažem, desilo se
4 to što se desilo. Ja sam vidio da nemam kud i morao sam da pucam u te ljude.
5 Pokušao sam da odbijem, pokušao sam da objasnim: "Ljudi, za to se odgovara.
6 Znate li vi šta radite?" Ne, oni vjerovatno nisu imali taj /?tu/ savjest koju
7 sam ja imao. I da Vam kažem, nijedan nije imao porodicu, od tih ljudi.
8 Vjerovatno i zbog toga nisu puno razmišljali. Ali meni je to odjednom u glavi
9 proradilo - šta da radim sad? Šta? Gdje sad? Prije sam, ajde, mogao nekako;
10 pobjegnem u ovaj grad, pobjegnem ovamo. Kud sad sa malim dijedom /sic/? Kud sa
11 suprugom? Šta? Kud? Gdje, gdje? Desilo se to što se desilo. Počeli su da stižu
12 autobusi. Kažem Vam, u autobusima su bili dvojica vojnih policajaca u pratnji,
13 koji su ih izvodili u grupama od po deset ljudi iz autobusa, koji su, naravno,
14 gledali u zemlju, kako se ja sjećam. U prvom autobusu se sjećam, i bili su
15 pognuti, imali su poveze i ruke vezane na leđima. Sjećam se prvog autobusa.
16 Ostalo mi je sve kao u magli. To sam rekao i gospodinu Ruezu. Ali znam
17 otprilike... ne znam... ja... ja... ja jednostavno... sa mnom doktori
18 razgovara... kad su razgovarali, pitali su me: "Dražene, da li si ti možda od
19 tog svog straha, od tog svega psihičkog, od svog tog što si preživio rekao
20 toliko da je bilo 20 autobusa, da je bilo toliko ljudi?" Ja kažem: "Ljudi, ja
21 sam tol'ko rekao, meni se tako učinilo i ja mislim da je tako."

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Ja nisam brojao, nit' mi je to bilo fino da brojim, al' mislim da je to se
2 desilo tako, jel /sic/... i vrijeme trajanja tog svega. To sam sve sklopio po
3 tom mozaiku. Posle toga, kasnije već, ne znam kol'ko je bilo sati, došli su ti
4 ljudi iz Bratunca. I nisu izašli još ni iz vozila svi, neki su odmah došli i
5 počeli da izvode... Jedan je baš... pokazao sam gospodinu Ruez, ima na snimku
6 tom BBC televizije... Taj čovjek - vjerovatno je bio iz Srebrenice rodom, a bio
7 je u Bratunačkoj brigadi i bio je Srbin - je odmah počeo izvoditi... "Aha, ti
8 si, Turčine, ti si bio najgori u Srebrenici, ti si radio ovo." Počeli ih tući,
9 ma ne znam više šta su radili s ljudi /sic/, eto. Ne mogu opisat, ne znam...
10 nemam riječi, nemam... Ništa. Ja sam samo ćutao... ćutao. Pokušao sam jednom
11 čovjeku da spasim... imao sam neke argumente - spašavao je Srbe koji su u
12 republici... Saveznoj Republici Jugoslaviji. Taj čovjek je davao i brojeve
13 telefona od tih ljudi da se provjeri, ali nema svjedoka. Komanda glasi - svi
14 mrtvi! Nema svjedoka. Kad... više to nisam znao ni kad je kraj. Dolazi taj
15 potpukovnik, kaže ovim riječima: "U domu u Pilicama ima", on je rekao tu cifru,
16 ja sam... kako je on rekao tako sam i ja rekao, "500 ljudi." Ja sam tada bio
17 stvarno puko, što kažemo mi u Jugoslaviji. Puko, to znači rastrešen i psihički,
18 i fizički, i ne znam više kako. Ja sam rekao da više neću. Ne znam zašto. Ne
19 znam zašto sam tad odlučio da kažem da više neću. Ne znam, nisam svjestan. Al'
20 da je rekao da moram... Vjerovatno zato možda i što su me podržali neki drugovi,
21 zato sam bio odlučan, možda, ne znam... ne znam tačno.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Da je rekao da moram, ja bih okrenuo pušku i pucao u njega. Eto, kad ti kažeš da
2 moram, e sad ne moram. I s mene nek' bude onda šta 'oće u tom trenutku. Kasnije
3 sam strahovao zbog toga, poslije narednih dana. Šta sam ja to uradio? Imao sam
4 strah. Bojao sam se da ću... da ću za to baš... da me pokušaju likvidirati i šta
5 ja znam, za to moje ponašanje na toj farmi. Odbio sam to, kažem. Ovi su me
6 drugovi podržali i sve... sve je bilo... Dalje, otišli smo na taj sastanak;
7 ništa značajno nije pričano tu. Vratili smo se u Vlasenicu. Došli smo u
8 Bijeljину. Ja sam stalno govorio: "Molim vas, 'ajde da idemo kući." Ovi...
9 pojedinci su bili već u pijanom stanju. "Pa, sačekaj. Sačekaj. Sačekaj da
10 popijemo još." "Dajte ljudi da idem da vidim dijete, molim vas." I sreća...
11 sreća, kažem, pa je potpukovnik rekao da idemo. Ko zna kad bi odatle otišli.
12 Došli smo... došao sam u Bijeljину. Kažem, došao sam kući. Žurio sam kući da
13 vidim suprugu i dijete. Znam sve šta sam preživio. Sve me to boli, ali šta ću?
14 Kažem, šta ću? Ništa ja nisam želio, ni rat ni ništa, ni ovo. Ali šta ću? Šutim.
15 Suprugi /sic/ ne smijem ni reći šta se desilo. Gdje njih sad... kako njih da
16 sklonim? Gdje njih da sklonim? Ja znam da će mene sad Pelemiš... šta mi je prije
17 radio, a sad pogotovo. Međutim, nije prošlo puno vremena, obistinilo se ono što
18 sam ja i očekivao - kolega moj je ispalio u mene tri metka i još u dvojicu
19 prijatelja. Zašto, ne znam. Organi, kažem, Republike Srpske su vodili istragu.
20 Naravno, gazda tog objekta je prijavio taj slučaj. Morao je čovjek da prijavi,

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 zbog svoje sigurnosti. Ispitali su tog čovjeka i sve svjedoke. Svi su potvrdili
2 onako kako je rekao i ta dva svjedoka, jel /sic/ su se oni bili u boljem
3 zdravstvenom stanju nego ja. Ja nisam mogao da... da govorim od posledica
4 ranjavanja. Tek posle možda nekih dvadesetak dana posjetili su me ti inspektori
5 iz Bijeljine u Beogradu, u vojnoj bolnici. "Dražene, šta se to desilo? 'Oćeš
6 pričati o tome?" "Ljudi, ne mogu pričati, bojim se. Ne smijem ništa pričati."
7 "'Oćeš... 'oćeš podizati optužbu protiv tog?" "Kako da podignem optužbu, juče me
8 htio ubit, čovječe. Znam ko stoji iza njega." Ja šutim. "Neću ništa." I tog
9 Muslimana su pitali i on rekao: "Neću ništa." "Ništa, ništa, zaboravljeno to."
10 Al'... pamtim ja to, al' ja kažem: "Zaboravljeno." Otkud ja znam ko će kome šta
11 reći. Kad sam izašao iz bolnice, dolazim... Da. U bolnici me posjetio samo jedan
12 čovjek iz moje jedinice, samo je jedan čovjek, i to i on je bio stanovao u
13 Saveznoj Republici Jugoslaviji, i on mi je pomogao da ostanem živ, u stvari da
14 me iz Bijeljine prebace na VMA u Beograd. On mi je tada objasnio još neke
15 detalje, šta se sve radi, šta će se sve desiti. I on mi je savjetovao da
16 sklanjam porodicu kako znam i umijem. Ja sam takav ranjen... imao sam i kesu
17 donedavno; ovdje sam to... operaciju radio i skinuli su mi to doktori u
18 Holandiji... takav ranjen morao... Došao sam kući. Nisam imao ništa, ni... ni
19 dinara, nijedan dinar. A lijekovi su koštali ogromne cifre, za mene koji su
20 trebali, ogromne cifre. Da nije bilo nekih ljudi koje sam ja poznao, koji su
21 imali kafiće, i koji su znali da sam ja dobar, i neke firme, da nisam od njih
22 tražio da mi daju pare za lijekove, niko mi ne bi dao; ja bih umro bez lijekova,
23 umro.

24

25

26

27

28

29

30

1 Lijekova u bolnici u Bijeljini nema. A sve se... sve je tamo privatno, apoteke,
2 sve je privatno. I tačno da Vam kažem, moji lijekovi, u Beogradu, jedina apoteka
3 koja je imala moje lijekove, obloge i kese za /nerazgovijetno/ su koštali 150
4 njemačkih maraka, koji su mi mogli trajati samo 20 dana, samo 20 dana. Ja sam
5 takav ranjen sjedao na autobus, išao u Beograd i kupovao lijekove. Kada bih
6 dolazio na granicu - i ovo hoću da kažem - između Republike Srpske i Savezne
7 Republike Jugoslavije, kako sam ja vidio, ti milicionari su se ponašali prema
8 meni ljudski. Nikad me nisu pitali: "Šta ćeš ti Hrvat, kud ćeš, šta ćeš?", nego
9 pitali su me: "Gospodine, pokažite nam Vašu dozvolu. Gdje idete? Zašto idete?"
10 Ja sam rekao: "Evo dozvola." Oni su malo to gledali. Ja sam onda uradio isto što
11 sam i juče uradio - podigao sam svoju košulju. Oni su vidjeli tu rane, vidjeli
12 su tu kesu i rekli su mi: "U redu je." "Idem", rekoh, "samo da kupim te lijekove
13 i vraćam se odmah." Posle toga razmišljanje kako suprugu sad da prebacim i gdje
14 da je prebacim. Problemi opet - dolaze mi, prijete mi. Na ulici mi jasno i
15 glasno viču: "Ti si ustaša!" Džabe što sam u njihovoj vojsci, ja sam za njih
16 ustaša. Moja supruga je za njih ustaška kurva, jel /sic/ nosi hrvatsko dijete,
17 rodila je hrvatsko dijete. Takvi su to ljudi. A zašto to sve? Zato što ih je
18 Pelemiš nagovorio na to. Ja trpim. Trpim, trpim, imao sam snage, ne znam... Imao
19 sam dosta snage. Sreća, dolazi IFOR u Bosnu; otvaraju se putevi. Otvara se put
20 Orašje-Tuzla, koji prolazi pored grada Brčkog. Ja suprugu i dijete molim.

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Ne mogu da joj kažem šta se desilo i šta će se desiti. Ona zna već,
2 pretpostavlja. Zna da sam ja ranjen i zna šta se desilo. Kažem: "Molim te, idi
3 ti i dijete tamo našim roditeljima, barem da vi ostanete živi, a s mene /sic/
4 šta bude. Samo mi dijete, molim te, nosi." Jedva sam je nagovorio. Ona se bojala
5 da neće imati problema tamo sa tim muslimanskim vlastima. Al' ja joj kažem: "Ne
6 boj se, [redigovano], znaju mene ti ljudi iz muslimanskog MUP-a, znaju da ja
7 nisam takav. Znaju sve o meni. Imaju moj dosje. Znaju da nisam kriminalac te da
8 nisam nikad počinio kriminalno djelo, niti sam se s kim tukao ni svađao, ništa.
9 I ona je tada pristala. Jedan moj prijatelj je odvezao tamo, Srbin, s autom,
10 suprugu i dijete, i oni su otišli za Tuzlu. Ja sam se vratio u Bijeljину i tada
11 isto. Kad sam izašao iz auta od tog prijatelja, ne znam šta da radim. Kud sad ja
12 da idem? Znam sutra kad se čuje da mi je supruga otišla za Tuzlu, gotovo je.
13 Ionako sam bio sumnjiv, sad i još... gotovo sve. Šta ću? Šta ću? Al' znam šta mi
14 je uništilo život i to me mori. Prvo sam razmišljao da... da izvršim samoubistvo
15 time što bih oko sebe svezao pet kila plastičnog eksploziva i ušao u kancelariju
16 kod Mirosla... Milorada Pelemiša i digao u vazduh i sebe i njega. Ne vrijedi to
17 ništa. Gdje je tu istina? Šta je tu istina o Draženu Erdemoviću? Zašto je Dražen
18 Erdemović preživio to sve? Zašto su mnogi ljudi kao Dražen Erdemović stradali i
19 preživili to sve? Pričam s jednim prijateljem, on kaže: "Dražene, oni nisu
20 dostojni, ni Salapura ni Mišo, tvog života. Radi nešto drugo. Nemoj to da

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 radiš." I ja poslušam tog čovjeka. Uradio sam ono što sam uradio. Otišao sam kod
2 jednog prijatelja u Saveznu Republiku Jugoslaviju. Kon... pok... mislio sam da
3 kontaktiram direktno sa Vama, s Međunarodnim sudom, međutim, nisam imao
4 kontakta, nisam imao pasoša. Imao sam samo ličnu kartu iz Tuzle, vojni taj
5 ugovor i legitimaciju o kojoj jedinici sam pripadao, ništa više od dokumenata... i
6 taj zeleni karton. Ne znam da li je on tu, to ne znam. Ja ispričam to svom drugu
7 nešto, onako, malo. On gleda u mene, kaže: "Ti si lud." "Lud jesam." Ja kažem:
8 "Eto, ti si sa svojim dijeteom /sic/", ja gledam u njegovo dijete, "ti si sa
9 svojim dijeteom /sic/, a gdje je [redigovano]." Zašto? Ja ne znam zašto. Znam, u
10 stvari, šta se desilo, al' ne znam zašto se to sve desilo. Ja sam odlučno rekao:
11 "Ja sam tako odlučio - ja il' ću biti mrtav, il' ću pred Međunarodnim sudom
12 ispričati ono što znam." Tada je drug taj mene shvatio i pomogao je da stupim u
13 kontakt sa novinarima. Bez ikakvog nagađanja toj novinarki sam ispričao... Rekao
14 sam... nisam tražio ni novac ni... ni... ništa nisam tražio od nje, neke usluge.
15 Rekao sam samo da mi pomogne da dođem do Haga. I molio sam je: "Nemoj, molim te,
16 da se ovo otkrije. Ako se otkrije, mrtav sam ja. Al' ne što sam mrtav ja. Ja
17 sam, opet kažem, učestvovao u tome i kriv sam. Osjećam neku krivicu za to. Al'
18 taj čovjek što mi je pomogao, što stanujem kod njega, nije ništa kriv. Stradaće
19 on, stradaće njegovo dijete ako se otkrije to." Međutim, nije prošlo ni dva dana
20 od tog davanja intervjuja, ja i moj prijatelj smo uhapšeni. Uhapsila nas državna
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 bezbjednost Republike Srbije. Pri tom hapšenju, nit' su nas tukli ni
2 maltretirali, a prije svega, znali su sve podatke o meni, i da sam ranjen... U
3 stvari, oduzeli su kasetu toj gospođici na aerodromu u Beogradu. I imali su sve.
4 Ja znam da imaju sve. Ta gospođica nam je javila, meni i tom drugu: "Gotovo je.
5 Ja sam pretrešena na aerodromu u Beogradu i kasete je oduzeta." Ništa. Ja, opet
6 kažem, šta sad da radim sa druga /sic/? Gledam u njegovu suprugu i dijete. "Pa
7 Bože, ajde, uništih sebi život. Šta sad sa tog čovjeka /sic/ da radim? Ništa.
8 Posle... posle tog poziva, ma nije prošlo ni pola sata, lupaju na vrata i kažu:
9 "Policija! Otvorite!" Ništa. Otvorimo... ušli su. Rekli su fino, rekli su:
10 "Uzmite svoje jakne, obucite cipele i krenite s nama." Ništa. Ja i drug smo fino
11 ustali i krenuli. Naravno, ništa ne smijemo razgovarati između se /sic/, ja i
12 taj drug. On gleda na jednu stranu, ja na drugu. Dolazimo u tom mjestu u SUP i
13 sad počinje ispitivanje. On u jednoj prostoriji, ja u drugoj. Niko me nije
14 maltretirao. Jest mi jedan rekao samo, al' bio je pod dejstvom alkohola, da sam
15 ja hrvatski špijun. "Dobro", rekoh, "ja hrvatski špijun, a pomagao Srbima u
16 Tuzli i oženjen ženom srpske nacionalnosti", i šta ti ja znam šta sam mu sve
17 navodio. On gleda u mene. Dolazi prijatan čovjek. Moram reći, prijatan isto kao
18 gospodin Ruez što je pričao sa mnom korektno i pošteno. Ja znam sad da oni imaju
19 sve, da znaju sve o čemu se radi i zašto su mene uhapsili. I počinje. I ja im
20 sad ispričam sve ovako kao što sam Vama ispričao, sve... sve do detalja, do
21 detalja. Kažem da sam natjeran da to počinim. Ja se nisam bojao da oni uhapse

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 nekog od tih koji su bili sa mnom. Neka ga uhapsu i dovedu, i nek' on kaže da ja
2 nisam natjeran. Sve sam to ispričao ljudima, i taj čovjek mi je povjerovao. Čak
3 što više, kasnije mi nisu stavljali ni lisice na ruke, ni meni ni tom mom drugu.
4 I bili smo ne u zatvoru u Novom Sadu, to nije tačno. Bili smo na Dedinju u
5 jednoj kući. Ko je čuvao? Državna bezbjednost Republike Srbije. Nismo
6 preživjeli... ja nisam preživio nikakva maltretiranja. Nabavljali su mi lijekove
7 za moje rane. Imao sam voće, sve, hranu kao što imam danas ovdje u ovom pritvoru
8 i korektan odnos. Niko me nije oslovljavao sa "špijun" od tih momaka što su me
9 čuvali. Vjerovatno su dobili naređenja od višeg nivoa. I tada se odlučivalo...
10 Da. Pojavio sam se pred sudom u Novom Sadu. Gospodin Jovan Babić mi je
11 dodijeljen kao advokat. Samo sam pogledao tog čovjeka i vidio sam da čovjek taj
12 je pošten, pošten. Samo sam pogledao tog čovjeka. Ja sam ga pitao: "Šta da
13 radim?" Rekao mi je: "Dražene, najbolje ti je da kažeš istinu kako se desilo i
14 šta se desilo." Ja ponovo ispričam sve pred sudom u Novom Sadu. Gospodin Jovan
15 Babić mi je postavio neka pitanja koja je on smatrao da su nejasna. Pitao me za
16 te vojske kako sam iz ove vojske, kako... jel /sic/ svima je to malo neobično
17 kako ja u tri vojske da se nađem. Svima je to bilo... kao što sam i Vama morao
18 malo opširnije o tome pričati. Sve sam ispričao, kažem. Čak sam ispričao, ja
19 mislim, i rekao ime čovjeka koji me je trebao prebacit u Švajcarsku. Ja ne znam
20 da l' se to nalazi u tim spisama /sic/ što su došle iz Jugoslavije, al' ja
21 mislim da ima i ime. Oni su me pitali, ja sam rekao ime; gospodin Ruez me nije
22 pitao. Sve što me je pitao, ja sam odgovorio.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 I tako se desilo. Moj gospodin brani... branitelj mi je rekao da ćemo se vidati
2 svakih sedam dana. I prvi put kad smo se vidjeli, ja sam mu... zamolio ga... dao
3 sam mu jedan broj telefona da kontaktira sa tom osobom i da čuje kako su moji
4 supruga, sin i ostala rodbina u Tuzli. Jel /sic/ znam da je se sve čulo šta je
5 bilo i šta sam ja izjavio. On mi je rekao: "Dražene, nemoj da se brineš za to,
6 to je već obavljeno." Ja sam mu to tek izgovorio, on je rekao to je već
7 obavljeno. Sledeći put kad smo se vidili, on mi je rekao: "Tvoji su dobro." Ja
8 ga pitam: "Nemoj da me lažeš, reci mi iskreno šta se dešava s njima." Rekao je:
9 "Tvoji su dobro nemoj da budeš... da se sikiraš." Ništa. Dalje je sve tekla
10 procedura. Došla su gospoda - ja ne znam, ne sjećam se imena stvarno - iz...
11 odavde iz Suda. Razgovarali su sa mnom, ne dugo. Pitali su me samo da li želim
12 da idem u Hag. Ja sam rekao... ja sam rekao i državnoj bezbjednosti da sam
13 krenuo na put u Hag i da hoću da idem u Hag i to sam rekao i sudu u Novom Sadu.
14 A to kažem i Vama. I tako je i bilo, stigao sam ovde 30. marta i onda se
15 odvijalo sve kako je već poznato. Razgovarao sam... juče su Vam tužioc /sic/ i
16 istražitelj saopštili šta sam ja sve rekao, šta sam pomogao, kol'ko sam pomogao,
17 kol'ko sam odmogao, šta sam sve ja uradio, zašto me terete, zašto mi olakšavaju,
18 sve to su oni juče rekli. Ja mislim da ne bi trebalo ponovo to da ponavljam.

19 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Dobro, gospodine Erdemoviću, možete se
20 vratiti na svoje mjesto sada. Sada ćemo napraviti pauzu, osim ako nema nekih
21 pitanja. Obraćam se gospodinu Babiću.

22 G. BABIĆ: Nemam. Mislim, iskaz je tako konzistentno dat da se njegova
23 ličnost može prepoznati.

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Gospodine tužioče, da li imate nekih
2 posebnih pitanja?

3 G. OSTBERG: [simultani prevod] Mislim da imamo jedno pitanje za
4 gospodina Erdemovića.

5 Gospodine Erdemović, Vi ste upoznati sa svim činjenicama koje se navode
6 u optužnicama i vjerujem da znate da postoji jedno ključno pitanje na koje
7 moramo dobiti potpuno jasan odgovor, a to je: od trenutka 16. jula 1995. kada
8 ste shvatili kakav će biti Vaš zadatak, pa do 3.00 popodne kada je prestala
9 pucnjava, da li ste u bilo kojem trenutku imali bilo kakvu mogućnost da
10 izbjegnute da učestvujete u tom pucanju, odnosno streljanju, a da ne dovedete u
11 opasnost Vaš život?

12 SVJEDOK: Ne. To je moj iskren odgovor. Ne što branim sebe, nego to je
13 moj iskren odgovor, iskren. Ja... ja sam... Prije svega, ako ne sjeća... ako se
14 sjećate, Vi ste juče rekli, ja nisam rekô, ja nisam ni znao za to, da sam ja
15 otkrio taj zločin koji je počinjen, za koji Vi niste bili upoznati.

16 G. OSTBERG: [simultani prevod] Dakle Vaš odgovor na ovo ključno pitanje
17 jest "ne", kratko rečeno. Hvala Vam. Nemam više pitanja.

18 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Gospođo sutkinjo?

19 SUTKINJA ODIO BENITO: [simultani prevod] Hvala Vam.

20 Gospodine Erdemoviću, da li biste nam mogli reći kakav je bio odnos sa
21 Vašim roditeljima kada ste bili malo dijete i živjeli u Tuzli? Kada ste bili
22 dijete i mladić, kakvi su bili Vaši odnosi sa Vašom porodicom općenito?

23 O: Pa... sad da Vam kažem, bili su dobri odnosi, meni se barem čini.

24

25

26

27

28

29

30

1 S tatom sam provodio manje vremena. Tata mi je radio na terenima po raznim
2 gradovima u Jugoslaviji. Išao je često, na primjer, iz Tuzle u... u Srbiju u
3 neki grad ili u Hrvatsku da radi i tako. Takav mu je bio /sic/ firma i tako je
4 radio. S mamom sam provodio više vremena. Nisu me, iskreno da kažem, živio sam
5 slobodno. Nisu me ni na što prisiljavali, a učili su me da ne mrzim nikoga, što
6 im zahvaljujem, da nikad ne dolazim u sukobe sa zakonom, sa šta ja znam. I čak,
7 tata kada se je nalazio kod kuće, kad bi neki od starijih prijatelja došli da
8 pitaju mogu li ja s njima da idem negdje na neku zabavu, tata je vjerovao
9 dvojici prijatelja tih starijih i rekao: "Vi odgovarate za njega." Bili su
10 odnosi slobodni. Ništa nisu me na... da Vam kažem da su me nat... govorili moraš
11 ovo, moraš ovo, moraš ovo, mo... ne. Ne, toga nije bilo.

12 SUTKINJA ODIO BENITO: [simultani prevod] Da li su Vaši roditelji još na
13 životu?

14 O: Da.

15 SUTKINJA ODIO BENITO: [simultani prevod] Kada ste bili ranjeni, u
16 bolnici... oprostite. Kad ste bili ranjeni i kada ste potom bili u bolnici u
17 Beogradu, da li ste bili posjećivani?

18 O: Pa rekao sam Vam, samo me posjetio taj prijatelj iz jedinice, jedan
19 jedini, i jednom supruga i dijete, jednom samo za tih mjesec i deset dana.

20 SUTKINJA ODIO BENITO: [simultani prevod] Da li znate zašto Vas oni nisu
21 posjetili, mislim Vaši roditelji?

22 O: Pa kako će oni iz Tuzle doći u Beograd? Tad nije moglo da se dođe.
23 Tad nije moglo jel /sic/ nije bilo puteva, nije bio IFOR tada kad sam ja bio
24 ranjen, nego su bili samo UN snage u Bosni i Hercegovini.

25 SUTKINJA ODIO BENITO: [simultani prevod] Za vrijeme Vašeg jutarnjeg
26
27
28
29
30

1 svjedočanstva, rekli ste nam da ste u određenom trenutku bili prebačeni u
2 blizinu Vukovara. Kada je to bilo kada ste bili prebačeni u Vukovar?

3 O: Ne u Vukovar, u jedno mjesto pored Vukovara nekih 15 kilometara od
4 Vukovara, na kontrolni punkt. To je bilo kad sam bio u redovnoj vojsci JNA. Da.

5 SUTKINJA ODIO BENITO: [simultani prevod] Kada?

6 O: Kada? Pa negdje 1991. u ljeto. Ne znam tačno datum, ali u ljeto,
7 juni-juli. Ja mislim da je juli. Ne znam tačno sad. Ne mogu da odgovorim.

8 SUTKINJA ODIO BENITO: [simultani prevod] Prije ovih događaja u
9 Srebrenici, da li ste ikada u ratu bili ubili neku osobu?

10 O: Ne. Zato me baš tol'ko to i muči. Zato me to i muči tol'ko kad pričam
11 o tome. To mi je bilo i prvi i posljednji put.

12 SUTKINJA ODIO BENITO: [simultani prevod] Hvala Vam. Nemam više pitanja.

13 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Gospodine Erdemoviću, imam samo jedno
14 pitanje. Vaša budućnost ovisi o onome što će odlučiti Sud. Međutim, kada si Vi
15 zamišljate Vaš budući život, kako ga zamišljate na profesionalnom planu,
16 privatnom planu, na tome što biste radili, gdje biste živjeli? Kako Vi
17 zamišljate svoju budućnost?

18 O: Pa, ja prije svega da Vam kažem, razgovarao sam najviše sa doktorima
19 o tome, koje ste Vi predložili, naravno, da razgovaraju sa mnom. Pitali su me...
20 Ispočetka sam bio... ono, vidili ste moje ponašanje na prvom izlasku ovde, kad
21 sam počeo plakati i šta ja znam. Ispočetka dok sam i s njima razgovarao, ja sam
22 njima samo govorio da je moj život uništen i da više ne vrijedi ništa. Kasnije,
23 stražari tamo pomogli su mi, molili me da... da... da izađem napolje, da se...
24 da počnem da se bavim sportom, da... da... da nešto radim, znate već, samo da...

25

26

27

28

29

30

1 da ne mislim na to. Ja sam počeo pozitivno... počeo sam, sad ću da kažem, da
2 igram stolni tenis, počeo sam da... iako ranjen, da pokušavam da igram košarku i
3 svašta pomalo. Naravno, moram. Šta ću? Ti mi ljudi... jedan je znao
4 jugoslovenski /sic/ i on mi kaže: "Dražene, nemoj tako sebe sad da biješ. Šta
5 ćeš? Tu si, nisi sam." Pokušao da me ubijedi. Radi svoj posao, naravno. On je
6 čuvar tu. Međutim, ponovo su došli doktori. Ja sam razgovarao s njima i oni me
7 pitaju: "Dražene, šta ti... kako si sada?" Ja kažem: "Hvala Bogu, bolje nego
8 prije. Urađena je operacija. Bili su mi u posjeti supruga i sin. Međunarodni sud
9 se... ljudi iz Suda se korektno ponašaju prema meni, čuvari što me čuvaju
10 korektno. Niko me nije prisiljavao ni na što. Advokat kad me posjeti, i on me
11 malo razveseli, šalimo se." Kažem: "Razmišljam bolje. Što me muči, muči me."
12 Jest, muči me. Zašto nisam sa svojom suprugom i sa svojim djetom /?djetetom/?
13 Zašto nisam sa svojim roditeljima? Zašto nisam kod svoje kuće? Zašto se sve ovo
14 desilo? Zašto se ja nalazim u zatvoru? Zašto sam ja postao kriminalac? Zašto?
15 Sve zbog drugih. Sve su mi drugi to napravili. I naravno da me mora to da muči,
16 da moram da razmišljam o tome šta se desilo na tom poljoprivrednom dobru u... u
17 Branjevu. Moram da razmišljam kad nemam nikog svog; sve sam izgubio. Prijatelje,
18 kažem, nisam izgubio prave prijatelje. Dobio sam izvještaj da me pozdravljaju
19 pojedini prijatelji Muslimani koji ne vjeruju, i neki čak ljudi iz vlasti, iz
20 MUP-a, to mogu da kažem, iz Tuzle. Kažu da nije to... da to nije moguće da bih
21 ja to svojom voljom uradio. Komandant moje jedinice u muslimanskoj vojsci,

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 po nacionalnosti Musliman, kaže: "To nije Dražen Erdemović. To nije on."
2 Komandant moje jedinice iz HVO-a: "Ne, to nije Dražen Erdemović. Znamo mi dobro
3 Dražena Erdemovića." Pozdravljaju me prijatelji. Čak su sad pojedini bili ponovo
4 21. oktobra na... na rođendan u moga sina. I bilo je među tim ljudima i Srba i
5 Muslimana i Hrvata, a ja nisam bio. Zašto? A zato. Zbog Pelemiša i Salapure,
6 zbog idiota, zbog rata, zbog svega... zbog svega.

7 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Hvala. Mislim da bi sudija Riad želio
8 postaviti jedno pitanje.

9 SUDIJA RIAD: [simultani prevod] Gospodine Erdemoviću, u Vašem dugom
10 opisu Vašeg života, niste ništa spominjali o svojem zanimanju. Da li nam možete
11 nešto reći o svojem zanimanju, o Vašem poslu, barem o onom prije rata?

12 O: Sad ću Vam reći. Evo, govorio sam o tome, završio sam mašinsku školu,
13 mašin-bravar, u Tuzli 1989. Posla nije bilo u bivšoj Jugoslaviji. Teško se
14 dolazilo do posla. Onaj ko je imao da potplati direktora ili nekog šefa, mogao
15 je da se zaposli, a onaj ko nije imao novca, on je morao da čeka i da ćuti.
16 Nisam bio zaposlen nikako. Kada su počeli sukobi u bivšoj Jugoslaviji, tad je
17 sve stalo, i fabrike, i sve, sve.

18 SUDIJA RIAD: [simultani prevod] Bili ste vrlo jasni kada ste nam
19 objašnjavali kako vjerujete u koegzistenciju svih... ljudi svih nacionalnosti i
20 vjera u bivšoj Jugoslaviji i Vi ste zagovarali mir. U isto vrijeme, Vi ste se
21 bili priključili svim stranama za vrijeme ovog rata. Da li nije bilo nikakvog
22 drugog načina da Vi iskažete to Vaše uvjerenje u koegzistenciju, u zajednički
23 život?

24 O: Pa kako da iskažem kad smo morali u vojsku, kad sam prisiljen u
25
26
27
28
29
30

1 vojsku, kad sam dobio poziv? Kako? Kome da se obratim? Ko me sluša? Šta sam ja?
2 Šta je jedan Dražen, obični, Erdemović? Ko me sluša? Ne mogu ja da kažem... da
3 kažem nekom predsjedniku ili komandantu jedinice... Ja s... Rekao sam Vam to i
4 jutros, ja nisam glasao za SDS, HDZ i SDA. Ja sam glasao za reformske snage,
5 koje su pobijedile u Tuzli, gospodina Ante Markovića, i koji nisu za rat, na
6 čijoj je listi i gospodin Selim Bešlagić iz Tuzle. Ali niko me nije pitao: "Aha
7 Dražene, ti nisi glasao ni za jednu nacionalnu stranku. Ti, znači, nisi za rat.
8 Nemoj da budeš u ratu." Ne, nego: "Dražene, u rat, silo... milom ili silom." Eto
9 tako je bilo.

10 SUDIJA RIAD: [simultani prevod] Da li ste mogli zamijetiti da je to bio
11 slučaj sa svim ljudima koji su bili Vaše dobi i živjeli u bivšoj Jugoslaviji? Da
12 li su i oni svi imali isti put... bili u istoj situaciji?

13 O: Pa, sad... sad ću Vam reći još ovo. Neki su... na primjer, stariji su
14 imali pasoše, a mi mlađi nismo imali. Moja generacija... nije imô niko pasoša,
15 na primjer, jer nije punoljetan, nije odslužio vojsku i ako... ako ti roditelji
16 ne rade u inostranstvu, ne možeš da dobiješ pasoš, ne možeš da dobiješ. Takav je
17 zakon bio, da ne možeš da dobiješ pasoš dok ne odslužiš vojsku. Kad odslužiš
18 vojsku, možeš da tražiš. Podneseš zahtjev za pasoš. Zna se, oni tamo vrše
19 provjere da li si ovakav, onakav i šta ja znam, i onda ti daju pasoš. Međutim,
20 ja nisam ni dočekaó da odslužim vojsku, a ono izbio rat, izbio rat. Ko će mi
21 dati tad pasoš? E to je to.

22 SUDIJA RIAD: [simultani prevod] Hvala Vam lijepo.

23 OPTUŽENI: Hvala.

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Dobro. Zamolio sam sekretara da
2 provjeri da li treba napraviti još neka brisanja imena iz zapisnika. Ne bismo
3 željeli da, naime, oni koji su zaštićeni budu u opasnoj situaciji. Kao prvo,
4 htio bih se zahvaliti prevodiocima koji su zaista uložili puno truda i radili
5 ovako dugo. Nastavit ćemo u 15.15h. Hvala.

6 ... Početak pauze u 13.30h

7 ... Sjednica nastavljena u 15.15h

8 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molimo da svi ustanete.

9 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Nastavljamo sa raspravom. Gospodine
10 sekretaru, molim Vas da uvedete optuženika.

11 Dakle, u skladu sa onim što smo rekli danas ujutro, prvo ćemo čuti
12 završnu riječ tužioca, zatim završnu riječ Obrane i čuti ćemo na kratko
13 optuženika, i to bez zakletve. Prije nego što predam riječ Tužilaštvu, htio bih
14 Vas podsjetiti na proceduru... na postupak koji se vodio prema Draženu
15 Erdemoviću u Saveznoj Republici Jugoslaviji. Ovdje imam odluku koja je donesena
16 29. maja 1996. godine. Tu je odluku usvojilo drugo sudbeno vijeće, kojim
17 predsjedava gospođa MacDonald. U tome se... u toj se odluci traži da SRJ preda
18 Međunarodnom sudu sve elemente istrage i kopiju presuda nacionalnih
19 jurisdikcija. Danas ujutro gospodin Babić nam je dao rješenje nadležnog suda iz
20 Novog Sada, koje se upravo prevodi. Sada se obraćam Tužilaštvu, htio bih upitati
21 Tužilaštvo da li je ono u posjedu tih spisa? Ako imate te spise, da li bismo ih
22 mogli dobiti, kako bi i oni postali dio ovog predmeta?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. OSTBERG: [simultani prevod] Nemam nikakvog prigovora.

2 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Da li, dakle, to možemo priložiti ovom
3 predmetu? Nemate prigovora. U redu. Da li Obrana ima prigovora? Ne. Pa, vidjet
4 ćemo, gospodine sekretaru, koji su dijelovi tih spisa koje treba prevesti.
5 Dakle, nećemo više čekati. Sada dajem riječ Tužilaštvu za njegovu završnu riječ
6 u ovom predmetu. Gospodine tužioče, dajem Vam riječ.

7 G. OSTBERG: [simultani prevod] Hvala Vam, časni Sude. Pre završne reči
8 koju će dati gospodin Harmon, želeo bih ukratko da se osvrnem na pitanje kazne
9 koje će izreći Pretresno veće i na... Sekretar je dostavio Pretresnom veću i
10 tužiocu kopije, kao i Odbrani, o tome gde bi mogla da se odsluži kazna zatvora.
11 Pogledao sam dopis sekretara i tu se kaže da je 11 zemalja izrazilo svoju
12 spremnost da se kazne služe u njihovim zatvorima. Međutim, četiri zemlje,
13 Danska, Norveška, Nemačka i Finska /u engleskom transkriptu: "Danska,
14 Nizozemska, Njemačka i Švedska"/ su svoju spremnost ograničile na one optužene
15 koji borave u tim zemljama. Znači, te četiri zemlje ne dolaze u obzir, a
16 Hrvatska takođe nije mesto gde bi mogla da se služi kazna, kao niti jedna zemlja
17 iz sastava bivše Jugoslavije i to je prema izveštaju generalnog sekretara,
18 dakle, da se tamo ne mogu služiti kazne zatvora. Druge zemlje sa ovog spiska,
19 Iran i Pakistan, nisu usvojile posebne zakone vezano za ovo, tako da

20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 ostaju tri zemlje, Finska, Norveška i Italija. A Tužilaštvo nema nekih
2 preferencija vezano za ove tri zemlje gde bi mogla da se služi kazna. Toliko.
3 Hvala Vam, časni Sude.

4 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Hvala Vam, gospodine tužioče. Možda ne
5 bih sada dao Obrani riječ po ovom pitanju. Vjerovatno ćete imati vremena,
6 gospodine Babić, da o tome kasnije govorite.

7 G. BABIĆ: [simultani prevod] Da.

8 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Gospodine Harmon, u ime Tužilaštva, za
9 završnu riječ, izvolite.

10 G. HARMON: [simultani prevod] Hvala Vam, časni Sude. Optuženi koji se
11 nalazi pred Vama, gospodin Dražen Erdemović biće prva osoba koja će se kazniti u
12 posljednjih 50 godina za ratne zločine pred jednim Međunarodnim krivičnim sudom.
13 Gospodin Erdemović se izjasnio krivim za zločin protiv čovečnosti. Činjenice u
14 ovom zločinu su neosporne i tiču se masovnog ubistva od strane streljačkog voda
15 otprilike 1.200 bespomoćnih muškaraca i dečaka iz Srebrenice. Ovaj zločin je,
16 prema njegovom sopstvenom priznanju, bio zločin užasnih razmera, kao i to da je
17 njegova uloga bila veoma značajna. U nekoliko navrata on je izjavio da je ubio
18 između 10 i 100 ljudi. Koliko je tačno ljudi gospodin Erdemović lično ubio 16.
19 jula 1995., to Vam ne mogu reći, to ne znam. Moguće je da čak to ni gospodin
20 Erdemović ne zna, a Vi nikada nećete saznati; samo Bog zna. Međutim, ono što
21 sigurno znam jeste da je masakr na farmi u Branjevu bio najveći zločin koji je

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 počinjen tokom sukoba u Bosni i Hercegovini, i da su pogubne radnje gospodina
2 Erdemovića tome doprineli. Bez obzira što je izjavio da je nevoljno učestvovao u
3 tome, on je to činio tokom celog dana. On kad nije učestvovao u ubistvima,
4 njegovo prisustvo na licu mesta, naoružanim sa automatskim oružjem, je bez
5 dvojbe doprinelo stvaranju atmosfere straha i zastrašivanja kada su bezbrojne
6 žrtve koračale prema smrti, umesto da pokušaju da pobjegnu. Činjenice na kojima
7 se temelje optužbe protiv njega su u svim aspektima potvrđeni i to na osnovu
8 istraga Tužilaštva. U svakoj nacionalnoj jurisdikciji, oduzimanje jednog života
9 ili više života kažnjivo je najtežom sankcijom, i to često maksimalnom kaznom,
10 čak i doživotnim zatvorom, a u nekim jurisdikcijama i smrtnom kaznom. U ovom
11 slučaju, maksimalna kazna koja se može izreći gospodinu Erdemoviću jeste
12 doživotna kazna. Da je gospodin Erdemović onaj koji je planirao, organizovao ili
13 podstakao ovaj monstruozi zločin ili imao značajnu inicijativu, moja preporuka
14 Vama bi bila jednostavna i direktna - izrecite mu doživotnu kaznu. Međutim, to
15 neće biti moja preporuka Vama. U odlučivanju o odgovarajućoj kazni u ovom
16 predmetu, Sud se mora rukovoditi članovima 24.2 i 7.4 Statuta i pravilom 101
17 Pravilnika o postupku i dokazima, u kojima se navodi da... faktori koje
18 Pretresno veće mora uzeti u obzir pri razmatranju. Relevantni faktori koji se
19 spominju u tim odredbama su težina zločina, zatim okolnosti optužene osobe,

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 da li je optužena osoba izvršavala naređenja pretpostavljenih, zatim otežavajuće
2 okolnosti, olakšavajuće okolnosti, značajna saradnja sa tužiocem od strane
3 optužene osobe, kao i opšta praksa vezano za izricanje kazni pred sudovima bivše
4 Jugoslavije. Što se tiče otežavajućih i olakšavajućih okolnosti, Tužilaštvo je
5 podnelo podnesak Pretresnom veću po ovom pitanju. Ono što čini ovaj predmet
6 izuzetno teškim jeste pronalaženje ravnoteže između kažnjavanja Erdemovića za
7 težak zločin za koji je optužen i uzimanje u obzir olakšavajuće okolnosti koje
8 takođe postoje u njegovom slučaju. Ja sam već govorio o otežavajućim okolnostima
9 u ovom predmetu, to je masakr 1.200 muškaraca i dečaka tokom pet sati jednog
10 jedinog dana i uloge gospodina Erdemovića u tome. To je otežavajuća okolnost.
11 Nema potrebe da se o tome ponavljam. Međutim, hteo bih da se osvrnem na neke
12 olakšavajuće okolnosti za koje Tužilaštvo smatra da su relevantni za donošenje
13 Vaše odluke. Prvo se tiče radnji koje je gospodin Erdemović preduzeo kako bi se
14 predao Sudu. Kao što ovo Pretresno veće zna, gospodin Erdemović je pokušao da
15 dođe do Haga kako bi priznao krivicu, međutim, pre toga je bio uhapšen u
16 Saveznoj Republici Jugoslaviji. Kasnije je, na naš zahtev, prebačen u Hag. Dok
17 gospodin Erdemović nije preduzeo korake da se preda, on je bio jedan od
18 bezličnih, bezimernih likova sa čuvene Gojine slike *Pogubljenje pobunjenika 3.*
19 *maja*, i takav bi ostao da nije došao pred ovaj Sud. Pre nego što je počinio ove

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 napore, Tužilaštvo niti je znalo za njega niti za ubistva na farmi u Branjevu,
2 niti mesto egzekucija u Domu kulture u Pilicama. Neposredno nakon što je
3 prebačen u Hag, gospodin Erdemović se sastao sa gospodinom Jean Reneom /Ruezom/
4 iz Tužilaštva i priznao ove zločine. Nakon što je optužen od strane tužioca, on
5 se pojavio prvi put pred ovim Većem i prihvatio odgovornost za te zločine tako
6 što je izjavio da se osjeća krivim. Tokom mojih kontakata, kao i ostalih
7 istražitelja sa gospodinom Erdemovićem, on je izrazio kajanje za dela koja je
8 počinio 16. jula 1995. godine. Ova kombinacija faktora, njegovi napori da se
9 preda Međunarodnom sudu, njegovo priznavanje krivice, njegovo izražavanje
10 kajanja, kao i prihvatanje odgovornosti za zločine, time što se izjasnio da je
11 kriv, prema mišljenju tužioca predstavljaju olakšavajuće okolnosti koje bi
12 Pretresno veće trebalo da uzme u razmatranje prilikom izricanja kazne. Druga
13 olakšavajuća okolnost koju bi Pretresno veće moglo da razmotri, nalazi se u
14 članu 7.4 Statuta. Tu se kaže da optužena osoba koja je sprovodila naređenja
15 pretresne osobe ne može... oprostite... izvršavanje naloga pretpostavljenog ne
16 oslobađa od odgovornosti, ali može predstavljati olakšavajuću okolnost ukoliko
17 Pretresno veće tako utvrdi i da pravda to nalaže. U ovom slučaju, gospodin
18 Erdemović, član vojske bosanskih Srba, i to sa niskim činom, jeste sproveo
19 naredbe iako su one očigledno bile nezakonite, i to naredbe da ubije nevine
20 civile. On je to učinio, kako je izjavio, iz straha za sopstveni život.

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

srijeda, 20.11.1996.

Predmet br. IT-96-22-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona, načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o izvornom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena s transkriptom na engleskom jeziku.

1 Mislimo da se ovo takođe može uzeti kao olakšavajuće okolnosti. U skladu sa
2 pravilom 101(B)(ii), izričito se navodi da pri izricanju kazne, Pretresno veće
3 mora uzeti u obzir "značajnu saradnju sa tužiocem optužene osobe, i to pre ili
4 nakon što se izrekne presuda". Hteo bih da budem veoma jasan po ovom pitanju.
5 Gospodin Erdemović je značajno pomogao Tužilaštvu vezano za istrage o
6 Srebrenici. Njegova saradnja je bila i dalje jeste dobrovoljna i bezuslovna.
7 Kada kažem "bezuslovna", mislim na to da mu nisu učinjena nikakva obećanja od
8 strane Tužilaštva kako bi se obezbedila njegova saradnja. Hteo bih sada da
9 rezimiram značajnu prirodu te njegove saradnje. Kao rezultat njegove saradnje,
10 Tužilaštvo je obavješteno, i to po prvi put, o četiri kriminalna događaja. Prvi
11 su se desili 1. /sic/ jula 1995. godine i radilo se o smaknućima po kratkom
12 postupku muslimanskih civila u Srebrenici 11. jula. Takođe nam je dostavio
13 detalje vezano za egzekucije po kratkom postupku muslimanskih zarobljenika u
14 Vlasenici, što je takođe ratni zločin. Treće, dao nam je detalje vezano za farmu
15 u Branjevu u Pilicama kada je ubijeno 1.200 civila. Pre nego što nas je gospodin
16 Erdemović obavestio o ovom mestu, Tužilaštvo nije znalo da to mesto postoji. Kao
17 rezultat identifikacije ove lokacije, ovog leta vršene su ekshumacije na tom
18 mestu i pronađeno je između 140 i 160 tela žrtava. Ovi posmrtni ostaci su
19 greškom ostavljeni od strane bosanskih... vojske bosanskih Srba kada su pokušali
20 da prikriju svoje zločine i to su učinili septembra 1995. Sada je u toku pokušaj
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

srijeda, 20.11.1996.

Predmet br. IT-96-22-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona, načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o izvornom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena s transkriptom na engleskom jeziku.

1 da se identifikuju žrtve i da se posmrtni ostaci predaju njihovim ožalošćenim
2 porodicama. Četvrto, on nam je dao... takođe dao podatke vezano za Dom kulture u
3 Pilicama gde je otprilike ubijeno 500 civila. Pre nego što nas je gospodin
4 Erdemović obavestio o ovom mestu, Tužilaštvo nije znalo za to mesto. Stoga,
5 nakon toga istražitelji Tužilaštva su otputovali u Pilicu, identifikovali ovo
6 mesto, sproveli istraživanja forenzična i na osnovu preliminarnih rezultata
7 potvrđeni su aspekti Erdemovićevih informacija. Što se tiče svih ovih krivičnih
8 radnji, gospodin Erdemović nam je dao imena i identitete mnogih od počinioca
9 ovih krivičnih dela. Jednostavno rečeno, bez njegove pomoći nikada ne bismo
10 saznali za njihov identitet. Njegova saradnja je takođe pružila Tužilaštvu
11 dragocene informacije o drinskom korpusu i strukturi vojske bosanskih Srba.
12 Verovatno se sećate, na osnovu dokaznog predmeta 1, one velike karte i lokacije
13 farme Pilice i Branjeva, tj. Kulturnog doma u Pilicama, svesni ste da su te
14 lokacije dosta severno udaljene od onih lokacija za koje je Tužilaštvo u to
15 vreme znalo, tako da informacije koje nam je dao gospodin Erdemović je proširilo
16 geografski prostor gde su se dešavala ta ubistva i takođe je potvrdio dokaze
17 koje je Tužilaštvo imalo i na osnovu kojih se znalo da su ubistva bila planirana
18 unapred i sistematski organizovana. Prošlog leta, gospodin Erdemović je svedočio
19 na raspravi po pravilu 61 protiv Radovana Karadžića i Ratka Mladića.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Ja sam Vam dostavio dokazne materijale 14 i 15, a to su transkripti njegovog
2 svedočenja na toj raspravi. Kao što Vam je poznato, svedoci često nisu spremni
3 da javno svedoče. Međutim, gospodin Erdemović, kad ga se upitalo da li želi da
4 svedoči na toj raspravi, on nije oklevao i to... na to je rado pristao. Njegovo
5 svedočenje je bilo značajno, i to dvostruko. Prvo, doprinelo je tome da ovo
6 Pretresno veće izda međunarodni nalog za hapšenje protiv Radovana Karadžića i
7 Ratka Mladića, a zatim, gospodin Erdemović je bio prvi pripadnik vojske
8 bosanskih Srba koji je javno svedočio o događajima u Srebrenici. I zahvaljujući
9 njegovom svedočenju razotkrivene su laži političkih i vojnih vođa bosanskih
10 Srba, tj. njihove tvrdnje da su ubistva Muslimana u Srebrenici bili samo
11 muslimanska propaganda. Želim reći da je njegovo svedočenje na toj raspravi
12 pozitivno uticalo na vapaj javnosti da se uhapsu Radovan Karadžić i Ratko
13 Mladić. Što se tiče njegove saradnje sa Tužilaštvom i odluke da javno svedoči na
14 toj raspravi, moramo reći da su to bile hrabre odluke gospodina Erdemovića. Reći
15 ću Vam sasvim iskreno, njegova pomoć nama je od neprocenjive vrednosti. Veoma
16 značajno je unapredila naše istrage i moram reći da kada bi Tužilaštvo imalo
17 pomoć ostalih kao što je gospodin Erdemović, da bismo daleko više napredovali u
18 našim istragama. Smatramo da je značajna saradnja koju je gospodin Erdemović
19 pružio Tužilaštvu olakšavajuća okolnost. Na kraju, hteo bih da se osvrnem na
20 pravilo 101(B)(iii), tj. da Pretresno veće treba da uzme u obzir praksu
21 izricanja kazni u bivšoj Jugoslaviji.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 U našoj analizi zakona bivše Jugoslavije, smatramo da zločini protiv civilnog
2 stanovništva najviše odgovaraju zločinu za koji je gospodin Erdemović optužen. U
3 bivšoj Jugoslaviji, za ovaj zločin se izricala kazna između pet i 20 godina
4 zatvora. Ukoliko su postojale olakšavajuće okolnosti, mogla se izreći kazna i
5 ispod pet godina. Što se tiče same kazne u ovom predmetu, maksimalna kazna koju
6 Pretresno veće može izreći jeste kazna doživotnog zatvora. Međutim, pravda ne bi
7 bila zadovoljena ukoliko bi se ta kazna izrekla gospodinu Erdemoviću i mi se
8 snažno tome protivimo. S obzirom na olakšavajuće okolnosti o kojima sam govorio,
9 tužilac smatra da treba ispoljiti blagost prema gospodinu Erdemoviću i ukoliko
10 ovo Pretresno veće bude izreklo kaznu, naša preporuka je da ta kazna ne iznosi
11 preko deset godina. Hvala Vam, časni Sude. Time završavamo našu završnu reč.

12 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Hvala Vam, gospodine tužioče. Gospodine
13 Babić, dajem Vam riječ.

14 G. BABIĆ: Časni Sude, uvažena gospodo zastupnici optužnice, uvažena
15 gospodo, posle izjave optuženog Erdemovića da se oseća krivim, na prvi mah se
16 činilo da je ceo dalji postupak pojednostavljen i da se svodi samo na izricanje
17 kazne. A da li je baš tako? Moj odgovor je bio ostao eksplicite ne, i to zbog
18 toga što su mnoga pitanja postavljena u ovom postupku tražila životno logičan i

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 pravno prihvatljiv odgovor, pre eventualnog donošenja odluke o kazni. To je
2 očigledno potvrdila jučerašnja i današnja rasprava. U završnoj reči ću to i
3 izložiti. U prvom pristupu za odbranu optuženog Erdemovića, sedeći u radnoj sobi
4 svojoj, nemo sam, po nekom automatizmu, čitao naslove knjiga u svojoj
5 biblioteci. Pogled je zastao i misao se trгла na naslovu *Goli i mrtvi*, roman
6 Vama poznatog američkog pisca Normana Mailera, knjiga koja predstavlja tešku i
7 mračnu sliku rata, knjiga kojom nas pisac dinamično uživljuje u sudbinu vojnika,
8 u odnose između vojnika, u atmosferu straha, patnje, smrti, knjiga o okolnostima
9 koje su naterale ljude da jedni drugima, pa i sami sebi čine zlo, knjiga gde je
10 čovek samo žrtva, ali knjiga u kojoj provejava čežnja za toplinom i mirnim snom
11 u kome neće biti muke, krvi, blata, nesna. Sve to u knjizi sažeto je njenim
12 naslovom *Goli i mrtvi*. Taj naslov me neumoljivo asociirao na sudbinu čoveka u
13 surovom ratu na prostoru bivše Jugoslavije, na sudbinu poginulih, i na sudbinu
14 golih, na sudbinu moga branjenika. Zato mi se taj naslov otpočетка neumitno
15 nament... nametnuo kao momentom moje odbrane i ove završne reči. To je bio
16 moralni i profesionalni podsticaj da se prihvatim odbrane čoveka koji je optužen
17 za teško delo, ali i čoveka koji je sam žrtva tog ratnog vihora i svog dela. U
18 dosadašnjem postupku to nisam isticao jer je sve bilo očigledno na prvom ročištu
19 zasedanja ovog časnog Suda, kojemu je prisustvovao optuženi Erdemović, i to pred
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 očima cele svetske javnosti preko TV kamera. Uveren sam, časni Sude i uvažena
2 gospodo zastupnici optužnice, da i danas, i pored proteka dosta vremena, nosite
3 utisak najdramatičnijeg trenutka te rasprave. Zatim sam se... zato sam se i
4 zalagao da se optuženom Erdemoviću sa tako teškim zdravstveni stanjem i
5 narušenom psihom tada ne sudi. Na osnovu Vaših odluka, Sekretarijat ovog Suda
6 preduzeo je mere koje su rezultirale vrlo uspešnom operacijom optuženog
7 Erdemovića, a angažovani psihijatri i psiholog su uspeli da se u njegovoj
8 uzburkanoj psihi uspostavi više mira. Učinjeno je sve da je danas optuženi
9 Erdemović sposoban da podnese suđenje, kako to stoji u zaključku međunarodne
10 komisije eksperata. Časni Sude, granice ovog suđenja određene su optužnicom
11 tužioca Međunarodnog suda, ali i izjavom optuženog Erdemovića za šta se oseća
12 krivim. Kako optužnica u međuvremenu nije menjana, to ću u ovom delu izlaganja
13 izneti neka svoja zapažanja. Čitao sam je više puta, i so ta... i to sa pažnjom
14 dostojnog tog akta i ovog suđenja. I prvi put i svaki dalji put nametnulo mi se
15 pitanje zašto je ona tako sačinjena u odnosu na optuženog Erdemovića, tim pre
16 što prvi njen deo nema nikakva oslonca u izvedenim dokazima u ovom postupku. Tu
17 pre svega mislim na deo optužnice označen tačkama od 1 do 8 i tačkom 14. U
18 traganju za odgovorom na to pitanje, a čitajući materijale sa nirnberškog
19 suđenja, našao sam velike sličnosti između ove optužnice i optužnicâ Komiteta
20 tužilaca Međunarodnog vojnog suda u Nirnbergu. Ipak, to su životno veoma
21 različite stvari, jer - dozvolite jednu malu digresiju - Međunarodni vojni sud u

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Nirnbergu je članom 6 Statuta bio nadležan za "suđenje i kažnjavanje glavnih
2 ratnih zločinaca zemalja evropske osovine; da sudi i kažnjava lica koja su bilo
3 kao pojedinci, bilo kao članovi organizacija izvršili ma koje od predviđenih
4 zločina radeći u interesu zemalja osovine". Dakle, u Nirnbergu se nije sudilo
5 samo pojedincima, njima dvadesetdvojici, već i zločinačkim organizacijama
6 fašističke Nemačke. Sudilo se zapravo jednoj epohi, jednom režimu, pa je to
7 obavezivalo Komitet za... tužilaca da sadržajem optužnice obavezno obuhvati šta
8 je rezultat te epohe na opštem političkom i vojnom planu i šta... i da obuhvati
9 na kraju onda i kolektivnu odgovornost. Pred ovim Većem Međunarodnog suda za
10 ratne zločine u bivšoj Jugoslaviji sudi se pojedincu, mom branjeniku, optuženom
11 Erdemoviću. Iznošenjem u pomenutom delu optužnice protiv njega neke opšte vojne
12 i političke situacije u Bosni i Hercegovini, posebno na području Srebrenice,
13 nema činjenično... činjenične podloge, pa nema ni pravnog osnova u Statutu i
14 pravilima dokazivanja ovog Suda, nema podlogu ni u izvedenim dokazima, niti ima
15 bilo kakve veze sa optuženim Erdemovićem. Statutom ovog Suda, opet članom 6 -
16 neka koincidencija sa članom 6 Statuta Međunarodnog vojnog suda - utvrđeno je da
17 je on nadležan suditi samo fizičkim licima, a ne bilo kakvim kolektivitetima,
18 vladama, partijama, rukovodstvima, političkim organizacijama i slično, to je
19 jedno. A drugo, takvoj opštoj vojnoj i političkoj situaciji - ovo je za mene
20 važno - kako je opisano u optužnici, ama baš ničim nije doprineo niti je mogao

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

srijeda, 20.11.1996.

Predmet br. IT-96-22-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona, načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o izvornom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena s transkriptom na engleskom jeziku.

1 doprineti optuženi Erdemović. On nije ni vojni komandant, ni predstavnik
2 političke vlasti, a nije ni blizu ni glavnih krivaca ovog surovog rata, da bi se
3 u vezi sa njegovim delom izvodile bilo kakve ocene o opštoj vojnoj i političkoj
4 situaciji. Naprotiv, on je, kao i mnogi drugi bilo sa koje ratničke strane,
5 žrtva tog surovog rata sa svim njegovim strahotama. Zbog toga apelujem na ovaj
6 časni Sud da ovaj deo optužnice protiv optuženog Erdemovića odbije u svakom
7 pogledu, prvenstveno u pogledu njegovog doprinosa i krivice za takvu situaciju,
8 a ništa manje i u pogledu toga da taj deo optužnice ne može uticati na stepen
9 odgovornosti optuženog Erdemovića, za ono za šta je pred ovim Većem izjavio da
10 se oseća krivim. Stoga se presuda ovog časnog Suda mora odnositi samo na one
11 dokaze, činjenice i stepen odgovornosti koji su obuhvaćeni izjavom optuženog
12 Erdemovića "kriv sam", a to je ono što je sadržano u tačkama 9 do 12 i delom u
13 tački 15, a kvalifikovano u tački 16.1 optužnice kao zločin protiv čovečnosti. I
14 kada se tiče tog dela optužnice, dakle onoga što se optuženom Erdemoviću
15 konkretno stavlja na teret, moja završna reč će se prvo odnositi na ocenu
16 izvedenih dokaza i utvrđivanje relevantnih činjenica, a onda na krivično-pravni
17 aspekt tih činjenica. Da krenem redom. U odnosu na samo delo, jedini izvorni i
18 neposredni dokaz koji je izveden pred ovim Većem je iskaz optuženog Erdemovića
19 dat pod zakletvom. Tim iskazom on je sebe zapravo samooptužio i istovremeno
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

srijeda, 20.11.1996.

Predmet br. IT-96-22-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona, načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o izvornom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena s transkriptom na engleskom jeziku.

1 odbranio. Ta samooptužba i istovremena odbrana svode se uglavnom na sledeće
2 činjenice. 16. jula 1995. godine, grupa od osam pripadnika 10. diverzantskog
3 korpusa Vojske Republike Srpske dobila je naredbu da ode u Zvornik i tamo se
4 javi vojno-policijskoj komandi. U toj grupi bio je i optuženi Erdemović. Nije
5 slutio nikakav zadatak. Po dolasku u Zvornik i kraćeg zadržavanja, grupa je
6 zajedno sa jednim starješinom iz vojno-policijske komande došla na farmu ispred
7 sela Pilice. Tu na farmi po prvi put je komandir grupe upoznao članove grupe da
8 će na to imanje autobusima biti dovođeni Muslimani i da je njihov zadatak da te
9 Muslimane streljaju. Takvu nared... takva naredba je izdata. Toj naredbi se
10 odmah usprotivio optuženi Erdemović, ali je odgovor komandira bio vojnički
11 bezpogovorano: "Ako nećeš, onda ti stani sa njima." Takvoj naredbi, u konkretnoj
12 iznenadnoj i nepredviđenoj situaciji, optuženi Erdemović se nije uspeo odupreti
13 na drugi način. Prema njegovom kazivanju, u jednom velikom strahu za svoj život
14 i život svoje porodice, od koga mu je telo drhtalo a um se mračio, protivno
15 svojoj volji postupio je po naredbi svoga komandira i pucao prema doveženim i
16 postrojenim nedužnim civilima Muslimanima. Zbog takvog stanja u kome se našao,
17 optuženi Erdemović ne zna koliko je Muslimana toga dana streljano - te cifre su
18 nepouzdana - a pogotovu koliko ih je on sâm streljao. /prevod engleskog
19 transkripta: "On zna da je"/ trajalo od 10.00h do 15.00h, možda nešto duže ili
20 kraće. U toku streljanja, optuženi Erdemović je pokušao i da oslobodi jednog

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Muslimana, ali ni u tome nije uspeo. Oni svi članovi grupe kolektivno su odbili
2 da izvrše zadatak streljanja Muslimana u Domu kulture u selu Pilice. Nakon svega
3 toga, sledili su dani snalaženja za голу egzistenciju, na kraju i borbe za
4 sopstveni život i duge besane noći, čiji se kraj trajanja jedva nazire. Te
5 činjenice, kao što sam rekao, utvrđene su samo na osnovu iskaza optuženog
6 Erdemovića. A ako ovo Veće pokloni punu veru njegovoj izjavi da se oseća krivim,
7 mora pokloniti istu takvu veru i u pogledu ovih činjenica, jer njegov je iskaz
8 životno logičan i ubedljiv sa puno detalja. Ove činjenice u osnovi akceptira i
9 optužnica i zastupnik javne tužbe u završnoj reči, što je i sada potvrđeno, je
10 li. U odnosu na subjektivne elemente koji su od značaja za presuđenje ove
11 stvari, a oni su za mene značajni isto toliko koliko i objektivni, a i koliki je
12 značaj subjektivnih elemenata bio na procesu u Nirnbergu - dozvolite da
13 podsjetim da su nam to najbolje ilustrovali psiholog tadašnjeg Međunarodnog
14 vojnog suda gospodin Gilbert u knjizi *Veliki zločinci*, kao i engleski publicista
15 i pravnik Airey Neave u knjizi *Nirnberg* - dakle, o psihičkom odnosu sada
16 optuženog Erdemovića prema ovom izvršenom delu, o njegovom psihičkom stanju
17 danas, kao i njegovoj ličnosti uopšte, pored njegovog kazivanja, pred ovim Većem
18 su saslušani kao svedoci X i Y, pribavljena su dva izveštaja međunarodne stručne
19 komisije o psihološkom i psihijatrijskom stanju optuženog Erdemovića, a takođe
20 je pribavljen izveštaj o njegovom opštem zdravstvenom stanju. Na osnovu tih
21 dokaza smatram da su nesporno utvrđene i sledeće pravno-relevantne činjenice:
22 Optuženi Erdemović će za neki dan, tačnije 25. ovog meseca napuniti 25 godina
23 života- pet godina provedenih u ratu. Hrvat je i katolik, ali tome nije pridavao
24 nikad posebnu važnost.

25

26

27

28

29

30

1 Svoje dečaćke i mladalačke dane proveo je srećno u svom rodnom kraju u okolini
2 Tuzle. Bio je dobar đak, školu je voleo, naročito zbog druženja. Družio se sa
3 svima, nezavisno ko je koje vere i nacionalnosti. Naprosto, ta mu se pitanje
4 nikada nisu postavljala. Vaspitavan je kao Jugosloven i tako se i osećao. Voleo
5 je svoju zemlju bivšu Jugoslaviju - čuli smo to danas posebno od njega - za
6 njega najlepšu i najslobodniju zemlju tada na svetu. Voleo je sport. Voleo je
7 naročito fudbal. U nekim našim pričama rekao mi je da navija za Crvenu zvezdu iz
8 Beograda i da i danas navija za Crvenu zvezdu iz Beograda. Sa ponosom je 1991.
9 godine došao u taj isti Beograd na odsluženje vojnog roka, a onda, u vreme
10 izbijanja sukoba u Hrvatskoj Jula meseca 1991., kao pripadnik Jugoslovenske
11 armije sa jedinicom odlazi u Slavoniju, ali nije učestvovao ni u kakvim posebnim
12 borbama. Po odsluženju vojnog roka, marta 1992. godine, vraća se svojoj kući gde
13 ga prvo mobilišu u muslimansku vojsku, a potom u HVO, koji ga zbog njegovog
14 pokušaja da pomogne Srbima hapsi. Zbog nemanja izbora, novembra 1993. godine
15 beži na srpsku teritoriju, a zatim tumara po Srbiji, Republici Srbiji. Kasnije
16 se priključuje jedinici Vojske Republike Srpske, nemajući drugog izlaza. Kao
17 pripadnik diverzantske jedinice Vojske Republike Srpske, nikada pre nije
18 učestvovao u nekim direktnim frontalnim borbama niti u nekim zadacima slične
19 prirode. Ipak, pri kraju rata, u opisanoj konkretnoj, iznenadnoj i nepredviđenoj
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

srijeda, 20.11.1996.

Predmet br. IT-96-22-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona, načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o izvornom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena s transkriptom na engleskom jeziku.

1 situaciji, po naredbi starešine učestvuje, kako kaže sam, u streljanju
2 Muslimana. I nadležnim organima u Saveznoj Republici Jugoslaviji, i istražitelju
3 Tužilaštva gospodinu Ruezu, i psihijatrima, i psihologu on je izneo što i pred
4 ovim Sudom. Tako stoji u svim zapisnicima koji su sačinjeni povodom tih radnji.
5 Nakon toga, na tu svu ratnu golgotu nadovezuje se i njegova lična i porodična.
6 Nikakve uslove za goli život njega i njegove porodice nije mogao obezbediti.
7 Ženu i sina smešta kod njenih i svojih roditelja, a on ostaje u Bijeljini. Ne
8 odoleva iskušenju pića. Oseća se nesigurnim, jer ga zbog toga što je Hrvat već
9 nazivaju ustašom. A onda, dana 22. jula 1995. godine, u kafiću u Bijeljini,
10 jedan od njegovih saboraca puca u njega i još dva druga, nanosi mu teške povrede
11 opasne po život, od kojih je do sada tri puta operisan, a za vreme lečenja u
12 vojno-medicinskoj akademiji posećuje ga samo jedan drug; gorko saznanje da je i
13 njih izgubio. Bez obzira što nema nikakvih primedbi na postupanje jugoslovenskih
14 organa prema njemu, želeo je da mu se sudi pred ovim uvažanim Sudom. Ipak, ni
15 ovde nije mogao pobeći od javljanja teških oblika posttraumatskog šoka, o čemu
16 stručnjaci govore u svom nalazu. Veoma ga teško je pogodilo saznanje da uža
17 rodbina njegova ima problema. Optuženi Erdemović je izgubio sve, od svoje
18 ličnosti do topline doma, ne samo zbog svoje sudbine nego i zbog sudbine
19 nedužnih ljudi za kojima... za kojima iskreno pati, on sve sa sobom svoje nosi,
20 *omnia mea mecum portam*, naizgled lako, a izuzetno teško.

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Posebno ističem da su na osnovu izvedenih dokaza utvrđene naročito važne
2 činjenice za pravno zaključivanje o odgovornosti i stepenu odgovornosti
3 optuženog Erdemovića. To su: da istražitelji i tužilac ovog Suda nisu imali
4 nikakva, ama baš nikakva saznanja o događajima u Pilicama, sve dok o tome nije
5 progovorio optuženi Erdemović i dok nije sam sebe optužio - to akceptira i
6 uvaženi zastupnik Optužbe; da je iskazom svedoka X potvrđen navod Odbrane
7 optuženog Erdemovića da je onda kada je bio u situaciji da kao vojnik srpske
8 vojske odluči o sudbini pripadnika protivničke strane odlučio tako što ga je
9 pustio na slobodu i tako mu sasvim izvesno spasio život; isto tako, kada je bio
10 pripadnik HVO-a, pokušao je pomoći Srbima, ali je u tome uhvaćen i zbog toga
11 zatvoren; da je od prvog iskaza pred organima Savezne Republike Jugoslavije do
12 ovog datog pod zakletvom pred ovim Većem priznao svoje izvrš... učešće u
13 izvršenju dela i da je praktično sam sebe izveo pred sud pravde, čime je pokazao
14 svoj moralni odnos prema delu. Sad ću Vam reći jednu indiskreciju. Lično takvo
15 njegovo ponašanje posebno cenim. Zašto? Neposredno pre davanja iskaza pred
16 istražiteljima ovog Međunarodnog suda, po profesiji, savetovao sam mu da promeni
17 iskaz dat pred organima Jugoslavije. Kategorički je odbio. Erdemović je u toku
18 celog postupka očigledno iskazivao kajanje i iskreno žaljenje za sudbinom
19 nedužnih streljanih ljudi. On je po svojoj sopstvenoj odluci u toku ovog
20 postupka kooperativno sarađivao sa tužiocem, i to bez ikakve nagodbe, što je

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 sada i potvrdio zastupnik... uvaženi zastupnik javne tužbe. To su, časni Sude,
2 za mene relevantne i bitne činjenice za presuđenje ove stvari. Međutim, kada sam
3 pristupio pravnim zaključivanjima, sukobio sam se sa pitanjem koje zakonodavstvo
4 mogu da primenim, naročito kad se tiče opštih instituta, krivično delo, osnov
5 isključenja krivičnog dela, nužna odbrana, krajnja nužda, sila, pretnja,
6 krivična odgovornost i osnovi njenog isključenja, uračunljivost, umišljaj,
7 drugo? To zbog toga što ovi instituti nisu regulisani ni Statutom ovog Suda ni
8 pravilima o dokazivanju. Moguće razloge što to tako nije učinjeno - a smatram da
9 je sa aspekta zakonitosti bilo nužno učiniti - nalazim prvo u tome što se radi o
10 opšteprihvaćenim institutima u većini zakona, i da su ti instituti regulisani
11 približno na istovetan način, ili da međunarodne komisije osnovane posle
12 Nirnberga, ipak nisu izvršile jedan od svojih zadataka - kodifikaciju tog
13 međunarodnog krivičnog prava. Stoga sam kod pravnog zaključivanja koristio
14 zakonska rešenja, teoriju i praksu evropskih zemalja, među kojima je i moja
15 zemlja, na šta na neki način upućuju pojedine odredbe Statua ovog Suda. Kod
16 takvog stanja pravne regulative, moja ocena... moja je ocena da izvedeni dokazi
17 i napred izneto činjenično stanje upućuju samo na sledeća dva pravna stava u
18 ovoj krivičnoj stvari. Na prvom stavu - on je hipotetičan - nužno je bilo dati
19 odgovor na pitanje da li je u ovom postupku na nesumnjiv način potvrđeno delo iz
20 optužnice, odnosno da li je samo priznanje optuženog Erdemovića dovoljan dokaz
21 da je to delo i izvršeno? Zakonska rešenja, pravna teorija i praksa u odgovoru

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 na to pitanje često ističu da za presuđenje neke stvari nije dovoljno priznanje
2 optuženog. Nužno je da to priznanje bude potkrijepljeno i drugim dokazima. Zašto
3 sam ja juče na to ukazivao? Pa zato što su izjava Erdemovića da je kriv i
4 obrazloženje koje je dao, njegova odbrana i takvu je odbranu trebalo potvrditi
5 radi objektivne i pravno prihvatljive odluke Suda. Ja nisam imao nameru da u ime
6 Erdemovića opozivam njegovu izjavu, ali poštujući princip *in dubio pro reo*,
7 nametnula mi se juče... nametnula su mi se juče postavljena pitanja. Pa i Vaše
8 pitanje, časni Sude, imale su tu notu; ja sam dobio takav utisak. Jer ukoliko bi
9 se u odgovoru na to pitanje javila sumnja, onda bi odluka Suda morala biti u
10 korist optuženog Erdemovića, nezavisno od njegove izjave da se osjeća krivim. A
11 to znači, ako njegov iskaz nije potvrđen, onda nije delo dokazano, onda nema
12 odgovornosti. Međutim, polazeći od ubedljive... od ubedljivog, konkretnog,
13 životno i logički prihvatljivog iskaza optuženog Erdemovića do danas - i
14 naročito danas i juče sa puno detalja - moj drugi pravni stav ima za polazište
15 ocenu ovog Veća da izvedeni dokazi na pouzdan način potvrđuju da je delo
16 izvršeno. U tom slučaju, kad takvu ocenu izvede ovaj časni Sud, sve napred
17 navedene okolnosti i odlučne činjenice opredeljuju moja sledeća pravna
18 zaključivanja. Prvo, da je optuženi Erdemović delo izvršio u stanju krajnje
19 nužde, dakle u stanju prisutne konkretne opasnosti po njegov život. Ovaj
20 institut prihvaćen je u svim krivičnim zakonima evropskih država. Tako je u
21 krivič... opet, dozvolite za malu dikre... disgre... digresiju, tako je u
22 Krivičnom zakonu Austrije iz 1975. godine u članu 10 predviđena krajnja nužda

23

24

25

26

27

28

29

30

1 kojom se isključuje vinost. Krivičnim zakonom Belgije iz 1867. godine, članom 71
2 predviđeno je: "Nema zločina ni prestupa kada je učinilac prinuđen silom kojoj
3 se nije mogao odupreti." Krivičnim zakonikom Grčke od 1950. godine, članom 5
4 krajnja nužda je predviđena kao razlog isključenja protivpravnosti i kao razlog
5 isključenja vinosti. Krivičnim zakonikom Mađarske od 1961. godine, članom 26
6 predviđeno je da se neće kazniti lice koje je izvršilo delo u krajnjoj nuždi.
7 Krivičnim zakonom Finske, članom 10 predviđena je mogućnost oslobađanja od kazne
8 za delo izvršeno u krajnjoj nuždi. Krivičnim zakonom Holandije, zemlje domaćina,
9 od 1881. godine, članom 40 predviđeno je da nije kažnjivo ako je delo učinjeno
10 pod nadmoćnim prisilnim uticajem. Krivičnim zakonom Francuske od 1810., članom
11 64 kaže se da nema zločina ni prestupa ako je okrivljeni u vreme izvršenja dela
12 bio prinuđen silom kojoj se nije mogao odupreti. Krivičnim zakonom Nemačke od
13 1975., članom 34 i 35 predviđena je krajnja nužda koja isključuje protivpravnost
14 i vinost. Krivičnim zakonom Švajcarske od... iz 1937., članom 34 predviđeno je
15 da se neće kazniti lice koje delo izvrši u krajnjoj nuždi, a naročito ako pri
16 tome spasava svoj život. To isto predviđa i Krivični zakonik Švedske iz 1965.
17 godine u glavi 24, član 4. Krivični zakon Jugoslavije od 1977. godine, članom 10
18 predviđa krajnju nuždu koja isključuje delo, ali i pruža mogućnost oslobađanja
19 od kazne. Istorijski gledano, dug vek jednog instituta, ali u biti sadržina
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

srijeda, 20.11.1996.

Predmet br. IT-96-22-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona, načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o izvornom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena s transkriptom na engleskom jeziku.

1 instituta krajnje nužde ostala je ona koja je predviđena Krivičnim zakonikom
2 Francuske iz 1810. godine. Institut krajnje nužde uvažava i pravna teorija i
3 sudska praksa, bilo da u tom uvažavanju prihvataju jedinstvene subjektivne
4 teorije koje vode nekažnjavanju učinioca, bilo jedinstvene objektivne teorije
5 koje se svode na nepostojanje društvene opasnosti i protivpravnosti dela, dakle
6 na nepostojanje dela, bilo teorije diferencijacije prema kojima se za sve
7 slučajeve krajnje nužde ne mogu dati isti osnovi opravdanja za nekažnjavanje.
8 Izloženi stav da je optuženi Erdemović delo koje mu se stavlja na teret izvršio
9 u stanju krajnje nužde potvrđuju i sledeće činjenice. Ponoviću ih, ali moram.
10 Optuženi Erdemović je bio u jedinici kojoj je naređeno da izvrši streljanje
11 civila Muslimana, a što i optužnica akceptira. Tako se sa još sedam pripadnika
12 jedinice kritičnog dana našao u konkretnoj, iznenadnoj i nepredviđenoj situaciji
13 onda kada im je komandir izdao naredbu. On pre toga nije mogao ni naslutiti
14 takav zadatak. On je pokušao da se toj naredbi odupre, ali u tome nije uspeo,
15 već mu je stavljeno u izgled da će i on biti streljan. Kod... to kod optuženog
16 Erdemovića izaziva strah za njegov život i život njegove porodice. Bez sopstvene
17 volje i u stanju pomućene svesti učestvuje u streljanju. On, kao vojnik, Hrvat
18 na srpskoj strani i uvek mogući izdajnik, morao je slušati naredbu, a ne svoju
19 savest. On se izdatoj naredbi drugačije nije mogao odupreti. Tako je takoreći
20 instinktivno štitio svoj život i život svoje porodice, za njega

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 najveće vrednosti; mala knjiga, a velika prava - deklaracija o pravima čoveka i
2 građanina. Nije moralno da se od njega zahteva i da je bilo za očekivanje da
3 žrtvuje svoj život, a kasnije sasvim izvesno i život svoje porodice. Na kraju,
4 da je i to učinio, u odnosu na nedužne žrtve...

5 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Oprostite šta Vas prekidam, ali čini mi
6 se da idete možda malo prebrzo za prevodioce. Ako biste mogli malo usporiti.
7 Hvala.

8 G. BABIĆ: Časni Sude, smatram da nije moralno da se od njega zahteva i
9 da je bilo za očekivanje da žrtvuje svoj život, a kasnije sasvim izvesno i život
10 njegove porodice. Na kraju, da je i to učinio, u odnosu na neduž... na nedužne
11 žrtve, ništa ne bi postigao. Bio bi streljan zajedno s njima. Časni Sude, sećam
12 se jednog istorijskog događaja iz Drugog svetskog rata u Jugoslaviji. Jedan od
13 Nemaca se, da tako kažem, drznuo i odbio naređenje da učestvuje u streljanju
14 nedužnih civila. Samo je doživeo sudbinu da bude na toj istoj strani, na strani
15 civila. Streljan je, ali su streljani i civili. To je on pred ovim časnim Sudom,
16 prilikom davanja prve, izjave sam najjasnije izrazio rečima: "Poštovani Sude, ja
17 sam to morao da uradim. Da sam odbio, ubili bi i mene sa tim ljudima. Kad sam
18 pokušao da odbijem, rekli su mi: 'Ako ti ih je žao, idi stani tamo sa njima.'"
19 To je juče i danas on više puta ponovio. Prema tome, optuženi Erdemović
20 konkretnom prilikom... se konkretnom prilikom našao pod uticajem jedne
21 neodoljive psihičke prinude koja je prevazilazila njegove snage i kojoj se on
22 nije mogao odupreti. Zbog svega toga, časni Sude, tražim za njega oslobađanje od

23
24
25
26
27
28
29
30

1 kazne, dakle ono što svi napred navedeni zakoni predviđaju kao obavezu ili
2 mogućnost kad je u pitanju krajnja nužda. U odnosu na takav zahtev, ističem još
3 vrlo dva... vrlo... još dva vrlo bitna pitanja: pitanje uračunljivosti optuženog
4 Erdemovića u vreme izvršenja dela i pitanje njegovog umišljaja u vreme izvršenja
5 dela. Mada ova pitanja nisu posebno veštačena putem veštaka neuropsihijatra ili
6 psihologa, smatram da su eksperti koje je angažovao ovaj Sud dali dosta
7 elemenata, na osnovu kojih se mogu izvesti pouzdani sudsko-psihijatrijski i
8 pravni zaključci o stanju uračunljivosti i o umišljaju optuženog Erdemovića u
9 vreme izvršenja dela, i to kako u pogledu svesti o značaju dela, tako i u
10 pogledu volje za izvršenje tog dela. Ti elementi su: emocionalna nezrelost -
11 decidno tako stoji u izveštaju lekara psihijatarara; osećanje bespomoćnosti u
12 vreme i posle izvršenja dela; postojanje paničnog straha u vreme izvršenja dela;
13 vidno i dugo ispoljavanje svih karakteristika posttraumatskog šoka. Kada se tim
14 elementima dodaju i sledeći, takođe nesporno utvrđeni u dosadašnjem postupku, da
15 je nakon dobijanja naredbe i neuspelog odbijanja izvršenja dela, kod optuženog
16 Erdemovića zbog egzistencijalnog straha nastupilo pomračenje svesti, da on
17 bukvalno nije imao, niti je moga imati svoju slobodnu volju, niti je po
18 slobodnoj volji hteo delovati, već je to bila volja i htenje komande, onda se,
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

srijeda, 20.11.1996.

Predmet br. IT-96-22-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona, načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o izvornom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena s transkriptom na engleskom jeziku.

1 časni Sude, moraju izvesti sledeći pravni zaključci. Optuženi Erdemović u vreme
2 izvršenja dela nije bio uračunljiv zbog privremene duševne poremećenosti ili u
3 najgorem slučaju, kod njega je ta neuračunljivost bila bitno smanjena. Takođe,
4 kod optuženog Erdemovića nije bilo umišljaja u vreme izvršenja dela, jer on to
5 delo nije hteo. Sledstveno takvom pravnom zaključivanju i po ovim osnovima ja za
6 optuženog Erdemovića tražim oslobađanje od kazne. Časni Sude, profesionalno
7 iskustvo upućuje me na oprez. Taj oprez vidim u eventualnom neprihvatanju mojih
8 napred iznetih stavova o postojanju krajnje nužde i nepostojanju uračunljivosti
9 i umišljaja kod optuženog Erdemovića, kao i u odbijanju zahteva da se on
10 oslobodi od kazne. U tom slučaju, smatram da sve činjenice kojima sam opravdavao
11 krajnju nuždu i nepostojanje uračunljivosti i umišljaja, kao i činjenice koje
12 sam naveo o ličnosti optuženog Erdemovića, treba uzeti kao naročito olakšavajuće
13 prilikom izricanja kazne. Još jednom da ponovim, optuženi Erdemović je jedva
14 ostao živ, a sve ostalo je izgubio. Njegovi najbliži nemaju svoj mir. Izgubio je
15 drugove. Izgubio je svoju domovinu. Shvatio je da su u ovom ratu odbačene sve
16 vrednosti civilizacije, da su sve tradicionalne ideje o moralu, pravdi, zakonu,
17 ustupile mesto nečijim potrebama i interesima. Smatra da pojedinac, njegova
18 sloboda, prava i zahtevi nisu imali nikakvog opstanka.

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

srijeda, 20.11.1996.

Predmet br. IT-96-22-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona, načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o izvornom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena s transkriptom na engleskom jeziku.

1 Ima li teže upotrebe i zloupotrebe čoveka? Ima li teže kazne? Osnovi za
2 izricanje kazne predviđeni su u članu 24 Statuta i članu 101 Pravila o postupku.
3 S tim u vezi, smatram da je vrlo važno da ovaj Sud uvaži dosadašnja iskustva u
4 svetu i u bivšoj Jugoslaviji i u tome nađe pravo mesto i ulogu optuženog
5 Erdemovića i odredi stepen njegove odgovornosti. Dozvolite da navedem neka
6 iskustva. Nirnberški proces, dvadestdvoje suđenih, glavnih zločinaca fašističke
7 Nemačke, 12 osuđeno na smrt, tri na doživotnu robiju, četiri na vremenske kazne
8 od 10 do 20 godina, a tri su oslobođena od optužbe. Poznato je da je to bio
9 politički i vojni vrh Nemačke, čiji su zločini naneli svetu milionske žrtve i
10 strahote. Dalje, presuda američkog vojnog suda 1948. godine, doneta protiv
11 visokih nacističkih vojnih komandanata, na čelu sa feldmaršalom Lisztom. Od 12
12 optuženih za ratne zločine i zločine protiv čovečnosti, dva su osuđena na
13 doživotnu... doživotni raz... zatvor, a šest na vremenske kazne od sedam do 20
14 godina. Na suđenjima glavnim ratnim zločincima u Mađarskoj donete su slične
15 kazne, a /?kao/ izvor za to koristio sam knjigu *Genocid i kazna* čiji je autor...
16 čiji je autor dr Lajco Klajn, profesor Univerziteta u Novom Sadu. Glavnim
17 zločincima koji su suđeni u bivšoj Jugoslaviji posle Drugog svetskog rata takođe
18 su po pravilu izricane najteže kazne, i kao izvor za to koristio sam knjigu *Kroz
19 tajni arhiv UDBE* poznatog jugoslovenskog publiciste Nikole Milovanovića.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

srijeda, 20.11.1996.

Predmet br. IT-96-22-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona, načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o izvornom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena s transkriptom na engleskom jeziku.

1 Optuženi Erdemović nije ni feldmaršal niti bilo kakav vojni komandant, nije ni
2 ministar, ni rukovodilac zločinačke organizacije, ni glavni zločinac. On je u
3 strukturi Vojske Republike Srpske bio običan vojnik. Zbog toga za njega nema ni
4 blizu mesta na tim lestvicama, ni po ulozi, ni po delu, ni po stepenu
5 odgovornosti, ni po dužini eventualno izrečene kazne zatvora. I kad bi se nekim
6 slučajem pred ovim Sudom istovremeno sudilo svima onima koji su počinili zločine
7 u bivšoj Jugoslaviji, i tada je sasvim izvesno da bi se optuženi Erdemović našao
8 u grupi najmanje odgovornih, ili se možda ne bi ni našao. Nažalost, časni Sude,
9 ja u ovoj završnoj reči ne mogu da Vam prezentujem koje su kazne izricali sudovi
10 bivše Jugoslavije drugim, dakle ne glavnim izvršiocima ratnih zločina u Drugom
11 svetskom ratu, jer te presude jednostavno nisu sistematizovane, a i u rasturu
12 zemlje je rasturena je i arhiva. Jedno je izvesno, da su te kazne većinom bile
13 vremenske i da ih po pravilu osuđeni nisu do kraja izdržali. Kod određivanja
14 kazne pred ovim Sudom, Statut i pravila postupka upućuju i na zakonska rešenja u
15 Jugoslaviji. S tim u vezi ja sam dostavio podnesak Sudu i određene priloge. Samo
16 bih ponovio ono što je rekao i uvaženi zastupnik Optužbe. Za krivično delo ratni
17 zločin protiv civilnog stanovništva, koje je delo predviđeno članom 142
18 Krivičnog zakona Jugoslavije - i koje je najbliži ovom krivičnom delu -
19 predviđena je kazna od pet do 15 godina zatvora ili kazna zatvora od 20 godina.
20 Takođe sam u podnesku kazao i na zakonsku mogućnost ublažavanja ovako predviđene
21 kazne.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 To ublaženje može da ide do jedne godine zatvora. Sve napred iznete olakšavajuće
2 okolnosti, rešenja utvrđena Statutom i pravilima o postupku, kao i zakonska
3 rešenja u Krivičnom zakonu Jugoslavije pružaju mi osnova da ovom časnom Sudu
4 predložim da optuženom Erdemoviću značajno ublaži kaznu. Dubokog sam uverenja da
5 u ovom konkretnom slučaju samo takva kazna može biti pravična, ne samo za njega
6 nego i za žrtve, tim pre što na strani optuženog Erdemovića nema, po meni,
7 nikakvih otežavajućih okolnosti, nikakvih. I s tim u vezi ne može se uzeti kao
8 otežavajuća okolnost smrt više lica, ono što navodi uvaženi zastupnik optužnice,
9 jer taj elemenat, po meni, ulazi u biće krivičnog dela i kroz to biće su
10 utvrđeni težina dela i stepen odgovornosti i zaprečena kazna. Dakle, da
11 rezimiram, od ovog časnog Suda u odnosu na odluku o kazni tražim pre svega
12 oslobađanje od kazne, odnosno izricanje ublažene kazne i do jedne godine. U vezi
13 sa eventualno izrečenom zatvorskom kaznom, vrlo je važno pitanje gde će se ona
14 izdržavati. U Statutu i pravilima postupka navedene su određene odredbe. Ja se o
15 ovom pitanju sada ne želim direktno izjašnjavati, čak smatram da se takva odluka
16 treba doneti bez prisustva javnosti, ali je moja molba i želja moga branjenika
17 da eventualnu kaznu izdržava u jednoj zapadnoevropskoj državi u kojoj su sistem
18 i uslovi izvršavanja na zavidnom nivou. Časni Sude, na kraju ove završne reči

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

srijeda, 20.11.1996.

Predmet br. IT-96-22-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona, načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o izvornom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena s transkriptom na engleskom jeziku.

1 želim da pred Vama i uvažanim zastupnicima optužnice, pred celom javnošću u ime
2 svoje i u ime moga branjenika kažem da je ovaj krivični postupak vođen u skladu
3 sa Statutom i pravilima dokazivanja - ali to ne znači da ta dva dokumenta ne
4 treba dorađivati; naprotiv, ja mislim da ih treba dorađivati - te da je ovaj
5 postupak vođen korektno i pošteno. Vodili su ga i u njemu učestvovali ljudi
6 visokih stručnih i moralnih kvaliteta kao vrhunac uzvišenosti ovog poziva. Kroz
7 ovo i sva druga započeta i naredna suđenja svaki od nas moći će izvući samo
8 humanu pouku koja će kao *memento mori* preneti na sve ljude ovog sveta bez obzira
9 gde žive i šta rade. A svaki onaj koji primi tu poruku i pouku moći će se
10 razlikovati... moći će razlikovati šta se stvarno dogodilo na prostorima bivše
11 Jugoslavije, šta je stvarnost i istina, a šta propaganda i laž. Neka nam sud
12 istorije i sud pravne nauke i prakse koji su neminovni daju za pravo da smo sve
13 uradili dobro i u interesu pravde i u interesu žrtava. A u ovoj Vašoj odluci
14 neka osnovna poruka bude da se nemila iskustva ne ponove i da čovečanstvo više
15 ne tone u ponore ratnih strahota. Uveren sam, časne sudije, najviše krivično-
16 pravne ustanove međunarodne zajednice, da ćete Vi kod donošenja odluke u ovom
17 predmetu, Vašim poznavanjem i razumevanjem stvarnosti iskazati humanost prema
18 optuženom Erdemoviću kroz odluku koja će mu pružiti nadu za život ljubavi, a ne
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

srijeda, 20.11.1996.

Predmet br. IT-96-22-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona, načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o izvornom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena s transkriptom na engleskom jeziku.

1 mržnje. To optuženi Erdemović nestrpljivo očekuje i iskreno se nada izlazu koji
2 toliko dugo traži. Hvala.

3 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Hvala Vam, gospodine Babiću. Kao što
4 smo to i najavili, Pretresno vijeće će sada, ako to gospodin Erdemović želi,
5 saslušati njegovu konačnu izjavu. Ovom prilikom gospodin Erdemović ne treba
6 položiti zakletvu. Da li biste Vi još nešto htjeli dodati, gospodine Erdemoviću?
7 Znači, to bi bila jedna kratka izjava bez zakletve. Ako želite, možete to
8 učiniti.

9 OPTUŽENI: Da.

10 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Ako se ne možete ustati - čini mi se da
11 imate problem s mikrofonom - možete ostati sjediti. Da li, dakle želite dat
12 izjavu?

13 OPTUŽENI: Da, da.

14 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Možete ostati sjediti ako hoćete.

15 OPTUŽENI: Neka. Prije svega, poštovani Sude, želim reći da mi je žao
16 svih žrtava, ne samo tih žrtava što su stradale na tom imanju tad, nego svih
17 žrtava, nema veze koje su nacionalnosti, koje su stradale u bivšoj Bosni i
18 Hercegovini. Ja sam izgubio dosta dobrih prijatelja raznih nacionalnosti, sve
19 zbog tog rata. A uvjeren sam da ti svi moji prijatelji nisu bili za rat, isto
20 kao i ja, uvjeren sam, ali nisu imali drugog izlaza. Jednostavno, to im je bilo
21 sve... došao je taj rat, nisu imali drugog izlaza, kao i ja. Zbog mog slučaja,
22 zbog svega što se desilo, ja sam sâm. Bez ičijeg hapšenja, bez ičijeg, kako da
23 kažem, ispitivanja, prisile, priznao još prije nego što sam uhapšen u Saveznoj
24 Republici Jugoslaviji novinarki.

25

26

27

28

29

30

1 Tada, tom prilikom sam joj rekao da želim da idem pred Međunarodni sud da
2 pomognem Međunarodnom sudu da shvati šta se u bivšoj Jugoslaviji radilo sa
3 običnih ljudi /sic/, ovakvih kao što sam ja. Kao što je rekao gospodin Babić, u
4 Saveznoj Republici Jugoslaviji sam isto priznao na sudu sve, organima državne
5 bezbjednosti sam priznao sve, isto kao i Vama ovdje. Gospodin Babić, prvi put
6 kad je došao ovdje rekao mi je: "Dražene, možeš li da promijeniš odluku? Ne znam
7 šta se može dogoditi i šta će biti." Ja sam rekao: "Zbog žrtava, zbog moje
8 savjesti, zbog moga života, moga dijeta /sic/, moje supruge, ja ne mogu da
9 poništim ono što sam rekao novinarki i što sam rekao u Novom Sadu." Znači, zbog
10 moje duše, zbog mog poštenja, zbog žrtava i zbog svega, iako sam znao da će moja
11 porodica, moji roditelji, moj brat, moja sestra imati problema zbog toga, a ja
12 nisam to htio da poništim. Zbog svega što se desilo, jako mi je žao, ali ništa
13 nisam mogao učiniti. Kada sam mogao, to sam i učinio. Hvala. Nemam više ništa da
14 kažem.

15 SUDIJA JORDA: [simultani prevod] Sjednite. Sada smo završili sa
16 raspravom. Sud će donijeti svoju odluku za dva tjedna. Naknadno ćemo vam javiti
17 preko ureda za štampu datum toga. Rasprava je završena.

18 ... Sjednica završena u 16.30h

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30